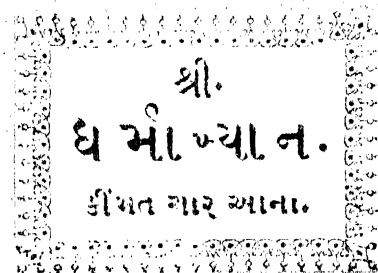


શ્રી.

ધર્માખ્યાન.

કીંમત ચાર આના.

શ્રી

ધર્માખ્યાન.

છપાવી પ્રગટ કરનાર

સુરતવાસી

નગીનદાસ મંછારામ ઘેલાભાઈ.

સુરત "વિક્ટોરિયા" પ્રેસમાં

મંછારામ ઘેલાભાઈએ આ પુસ્તક છાપ્યું છે.

સને ૧૮૮૮. સંવત ૧૯૪૪.

३५४४

श्री स्वामिनारायण नमो नमः

श्री.

धर्माख्यान.

રાગ વેરાડી ॥ ઈષ્ટ અનોપમ અંતરજામિજી ॥ પ્રગટ રૂપ સહજાનંદ સ્વામિજી ॥ તેને વંદુ વારમવારજી ॥ પદરજ શીર ધરૂં કરી બહુ પ્યારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ ચરણરજ શીરપર ધરી ॥ ઊર રાખી શ્રી ઘનશ્યામ ॥ શ્રી ગુરૂ સહજાનંદના ॥ ગુણ ગાઊં અતિ અભિરામ ॥ ૨ ॥ જે સ્વામિની કૃપા થકી ॥ અગણીત નર ત્રીય વૃંદ ॥ તે છતે દેહ સમાધિમાં ॥ જુએ અક્ષરધામ સ્વછંદ ॥ ૩ ॥ શ્રી ગોલોકને મધ્ય છે ॥ મહા તેજનો અંબાર ॥ તેને વેદ અક્ષર બ્રહ્મ કહે છે॥ અખિલ જગ આધાર ॥ ૪ ॥ સત્ય જ્ઞાન અનંત છે ॥ જેને બ્રહ્મપૂર શ્રુતિ ગાય ॥ તિહાં દિવ્ય બહુ સૂખસાજને ॥ કેહેતાં તે શેષ લજાય ॥ ૫ ॥ દિવ્ય ભોક્તા ભોગ છે ॥ જીહાં દિવ્ય સ્થાન અપાર ॥ કહે દાસ મુક્તાનંદ એવું ॥ અક્ષરધામ ઉદાર ॥ ૬ ॥ **કડવું** ॥ ૧ ॥ અક્ષરધામ અલોકિક જેહજી ॥ પ્રગટની પેર્ય જુએ જન તેહજી ॥ એમ સમાધિમાં ઘનશ્યામજી ॥ દાસને દેખાડે નિજ ધામજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ ધામમાં બહુ રંગનાં ॥ મણી રત્નની કાંતિ ઘણી ॥ તેણે રચીત બહુ વિધ

દિવ્ય મંદિર ॥ શોભા શી કહું તે તણી ॥ ૨ ॥ ધામની ચહુ પાસ માં ॥ શ્રી વૃંદાવન સુખરૂપ ॥ તિહાં દિવ્ય ગિરી શત શૃંગપર ॥ બહુ અખંડ રાસ અનૂપ ॥ ૩ ॥ અનંત અજ ભવ ગોપગોપિ ॥ વિરજા માં બહુ નાય ॥ એવું ગાયું સહિત ગોલોક છે ॥ જેને નિગમનેતિ ગાય ॥ ૪ ॥ તેજ પોતાનાં ધામમાં ॥ રહે સદા શ્રી વ્રજચંદ ॥ વચન માધુરિ દર્શ પર્શે ॥ આપે અતિ આનંદ ॥ ૫ ॥ એકાંતિક નિજ ભ ક્તને ॥ નિત આપે દર્શન દાંન ॥ કહે દાસ મુક્તાનંદ અતિશે ॥ ભ ક્ત વશ ભગવાન ॥ ૬ ॥ **કડવાં ॥** ૨ ॥ વય કિશોર શ્રી કૃષ્ણ વિ હારિજી ॥ દ્વિભુજ મુરલિધર જન સુખકારિજી ॥ શ્રી ઘનશ્યામ પિ તાંબર ધારિજી ॥ કોટી મદન મદહરણ મુરારિજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ કોટી કંદ્રપદર્પ હરતા ॥ મોરમુગટ શીરપર ધરે ॥ કાંને કુંડલ મક રાકાર ॥ તે રવિ ચંદ્રને ઝાંખાં કરે ॥ ૨ ॥ બાંયે બાજુબંધ બેરખા ॥ કોટે કૌસ્તુભ મુક્તા હાર ॥ હેમકડાં બેઉ હાથમાં ॥ નંગ જડિત તેજ અબાર ॥ ૩ ॥ અતિ અમોલિક રત્નની ॥ કટી મેખલા ઝળકી ર હી ॥ નાભી વૃતુલ ગંભીર કેરી ॥ શોભા નવ જાયે કહી ॥ ૪ ॥ અ તિ અમોલિક નંગ જડયાં ॥ પાયે નેપૂરનો ઝણકાર ॥ શોડષ ચિન્હ સમેત પ્રભુ પદ ॥ ભક્તના આધાર ॥ ૫ ॥ એવા શ્રી કૃષ્ણ અનૂપ છે ॥ સઉ સુંદરતાનું ધામ ॥ કહે દાસ મુક્તાનંદ છબિ પર ॥ વારૂ કો ટિક કામ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૩ ॥ શ્રી નંદાદિક ગોપ અપારજી ॥ પ્રભુ પદ સેવે કરી બહુ પ્યારજી ॥ શ્રી રાધાદિક ગોપિ જેહજી ॥ પ્રભુ પદ પંકજ સેવે તેહજી ॥૧॥ **ઢાળ** ॥ સેવે પ્રભુ પદ પંકજને ॥ સૌ ગોપિગોપ ઉદાર ॥ એવા કમલ નયન શ્રી કૃષ્ણજી ॥ તે અખિલ જગ આધાર ॥ ૨ ॥ ઉપનિસદ સૌ વેદનાં ॥ કરે કૃષ્ણનાં ગુણગાં ન ॥ એ છે અક્ષર કેરા આતમા ॥ સર્વજ્ઞ શ્રી ભગવાન ॥ ૩ ॥ વ્યા ષ્ટિ સમષ્ટિ જીવના ॥ આત્મા છે પ્રેરક એહ ॥ સર્વ કરતા સર્વ હરતા ।

[illegible] ઉત્પતિ સ્થિતિ
એમાં નહીં સંદેહ ॥ ૪ ॥ અનંત કોટી બ્રહ્માન્ડના ॥ ઉ[illegible]
[illegible] ॥ તેના તે કરતા શ્રીહરિ ॥ પોતે અકળ અજ અવિનાશ ॥ ૫ ॥
ને નાશ [illegible]
એવા શ્રી કૃષ્ણ કૃપાનિધિ ॥ નિજ ભકતના આધાર ॥ કહે દાસ
મુકતાનંદ જેહના ॥ સામર્થનો નહીં પાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૪ ॥
રાગ આશાવરી ॥ અક્ષરધામના અખંડ નિવાસી ॥ પુરૂષોત્તમ
પરિબ્રહ્મરે ॥ નિજ સામર્થ સોતા નિત રસિએ ॥ મહામુનિ જાણે
છે મર્મરે ॥ અ ॥ ૧ ॥ સર્વના સાક્ષિ શુદ્ધ અનોપમ ॥ સર્વ નિયંતા
સોઈરે ॥ સર્વને કર્મ તણાં ફળદાતા ॥ એ સમ અવર ન કોઈરે ॥
અ ॥ ૨ ॥ પરમાત્મા પરમેશ્વર શ્રુતિ કહે ॥ અંતરજામિ અનંતરે ॥
વાસુદેવ નારાયણ વિષ્ણું ॥ શ્રી હરિ અજ ભગવંતરે ॥ અ ॥ ૩ ॥
એ આદિક નામે કરી નિગમે ॥ કર્યું શ્રી કૃષ્ણ ગુણગાનરે ॥ મુકતા
નંદના પ્રભુ બહુ નામિ ॥ રસિયોજી રૂપ નિધાનરે ॥ અ ॥ ૪ ॥
॥ **પદ** ॥ ૧ ॥ એવા શ્રી કૃષ્ણ કૃપાનિધિ જેહજી ॥ પ્રથમ ધર્મથી
મૂર્તિમાં તેહજી ॥ નરનારાયણ રૂપીને રૂપજી ॥ પ્રગટ થયા પ્રભુ પરમ
અનૂપજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ પ્રગટિયા પરમારથી ॥ મુનિ રૂપ પરમ ઉ
દાર ॥ ભરતખંડની પ્રજા સૌને ॥ એજ સૂખદાતાર ॥ ૨ ॥ બદરિકા
શ્રમમાં રહ્યા ॥ પોતે તપ કરે છે દયાળ ॥ તે તપનું ફળ પ્રજા સૌને ॥
આપે છે તતકાળ ॥ ૩ ॥ તેના તેજ શ્રી કૃષ્ણજી ॥ હરવાને ભૂમિ ભાર ॥
જાદવકૂળમાં પ્રગટયા ॥ પ્રભુ અખિલ જગ આધાર ॥ ૪ ॥ દ્વાપર ક
ળીની સંધિમાં ॥ મધુપૂર વિષે સૂખકંદ ॥ વસુદેવથી શ્રી દેવકિમાં ॥
પ્રગટયા વૃજચંદ ॥ ૫ ॥ ભાર ઉતાર્યો ભૂતણો ॥ નિજ ભકતનાં સૂખ
કાજ ॥ મુકત કહે અગણિત પ્રાક્રમ ॥ કીધાં શ્રી મહારાજ ॥ ૬ ॥
॥ **કડવાં** ॥ ૫ ॥ વળી તેહજ શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળજી ॥ કળિકૃત અઘ
દેખી વિકાળજી ॥ અસૂર અંસ ગુરૂ કળીમાં જેહજી ॥ અતિ અધ
ર્મ પ્રવર્તાવે તેહજી ॥ ૧ ॥ ॥ **ઢાળ** ॥ અતિ અધર્મિ દેખિકેં ॥ પ્રવ

તોવ્યો અધર્મ ઘોર ॥ તેનાં તે મૂળ ઉખાડવાં ॥ કરી ઇચ્છા આપ સ જોર ॥ ૨ ॥ ધર્મને દૃઢ સ્થાપવા ॥ કરવા તે જન નિષ્કામ ॥ ધર્મથી ભક્તિ વિષે ॥ પ્રગટ્યા તે શ્રી ઘનશ્યામ ॥ ૩ ॥ કોશલ દેશમાં અવ તર્યા ॥ હરિકૃષ્ણ જેહનું નામ ॥ અનંત પતિત ઓધારવા ॥ પ્રવર્ત્યા તે કરૂણા ધામ ॥ ૪ ॥ ધર્મ ભક્તિ કૃષ્ણનાં ॥ શુભ જન્મ કર્મ છે જે હ ॥ તેને સંક્ષેપે કરીને કહુ ॥ સુણતાં ટળે સંદેહ ॥ ૫ ॥ ધર્મ કૂળ આશ્રિત સદા ॥ એવા અચલ હરિના દાસ ॥ કહે મુક્ત તેને આનંદ કારી ॥ કરૂં તે ગ્રંથ પ્રકાશ ॥ ૬ ॥ ॥ **કડવાં** ॥ ૬ ॥ ભરતખંડ મધ્ય અતિ વિખ્યાતજી ॥ નરનારાયણ મુનિ સાક્ષાતજી ॥ તેનું સ્થાન ક અતિ અભિરામજી ॥ બદ્રિકાશ્રમ જેહનું નામજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ બદરિવન શુભ નામ છે ॥ અતિશે અલૌકિક એહ ॥ તિહાં જે મુનિગ ણ સિદ્ધ સરવે ॥ ચિરંજીવી તેહ ॥ ૨ ॥ હીમગિરી શોભે ઘણો ॥ તે આશ્રમને ચહુ પાસ ॥ રજતકોઠ સમાન સુંદર ॥ કરે તે અધિક પ્રકા શ ॥ ૩ ॥ નિઝરણાં હીમવાનનાં ॥ વહે આશ્રમ પાસ અપાર ॥ સૂરસરિ આશ્રમ સમિપે ॥ વહે તે પરમ ઉદાર ॥ ૪ ॥ આશ્રમની ચહુકોર શો ભે ॥ વૃક્ષ વિવિધ્ય પ્રકાર ॥ કદલી અંબક દંમ દાડમ ॥ નમી રહ્યાં ફુલભાર ॥ ૫ ॥ નાલી કેળ ખજૂર દ્રાક્ષા ॥ બદરિ ફનસ અનંત ॥ મુક્ત કહે એ આદિ તરૂનો ॥ કેહતાં ન આવે અંત ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૭ ॥ નવ પલ્લવ ફળફુલ પ્રકાશજી ॥ એવાં તરૂ રહે બારે માશજી ॥ પુષ્પ વૃક્ષ તિહાં વિવિધ પ્રકારજી ॥ ચંપક બકુલહાર સિધારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ હાર સિંઘાર ને થલકમળ ॥ બહુ મલ્લિકાનાં વૃંદ ॥ જાય ચમેલી કેતકી ॥ નિરખતાં થાય આનંદ ॥ ૨ ॥ તે બદરીવનને વિષે ॥ ખગ મૃગ વૃંદ અપાર ॥ તજી પરસ્પર વેર ને ॥ સૌ રાખે પ્રભુ સંગ પ્યાર ॥ ૩ ॥ તે આશ્રમમાં કળી તણો ॥ ક્યારે લેશ પ્રવેશ ન થાય ॥ સાવર્ણિ મનુ આદિ મુનિગણ ॥ અખંડ હરિગુણ ગાય ॥ ૪ ॥ આ

શ્રમ મધ્ય ઊંચી ઘણી ॥ બદરી વિશાલા નામ ॥ હરિ સેવા હીત તરૂ થયું ॥ એ છે કેવળ અક્ષરધામ ॥ ૫ ॥ દર્શને દુષ્કૃત ટળે ॥ પરશે બળે મહા પાપ ॥ મુક્તાનંદ કહે વિશાલાનો ॥ એવો પ્રબળ પ્રતાપ ॥ ૬ ॥ ॥ **કડવાં** ॥ ૮ ॥ **રાગ વેલાવલ** ॥ નરનારાયણ દેવનો ॥ આશ્રમ સૂખકારી ॥ ત્યાં રહે અગણિત મહામુનિ ॥ નૈષ્ટિક બ્રહ્મચારી ॥ ન ॥ ૧ ॥ તે મુનિ વેદ ધ્વનિ કરે ॥ અતિશે મૂદ આણી ॥ છાઇ રહી આશ્રમ વિષે ॥ એ વિપ્રની વાણી ॥ ન ॥ ૨ ॥ જે આશ્રમમાં આવીને ॥ સૂરપતિ બલશાળી ॥ વત્રાસૂરના વધ તણી ॥ બ્રહ્મ હત્યા ટાળી ॥ ન ॥ ૩ ॥ શ્રી હરિની આજ્ઞા થકી ॥ ઉદ્ધવ બડભાગી ॥ એ આશ્રમમાં રહે સદા ॥ પ્રભુ પદ અનુરાગી ॥ ન ॥ ૪ ॥ જે આશ્રમના વાસી તે ॥ કામાદિક જીતે ॥ મુક્તાનંદના નાથને ॥ સેવે અતિ પ્રીતે ॥ ન ॥ ૫ ॥ **પદ** ॥ ૨ ॥ તે આશ્રમને વિષે એક વારજી ॥ આવ્યા મુનિવર અનંત અપારજી ॥ પ્રભુનાં દરશન કરવા કાજજી ॥ પ્રેમ ભર્યા સર્વે મુનિરાજજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ પ્રેમ ભર્યા સર્વે મુનિ ॥ મરિચીત્રિ અને ઉદાર ॥ ભરદ્વાજવશિષ્ટ,કશ્યપ ॥ ગૌતમ ગુણ ભંડાર ॥ ૨ ॥ ઉદ્દાલક ભૃગુ અંગિરા ॥ રૂષી શૃંગ વિશ્વામિત્ર ॥ પરાશર એકત મુનિ ॥ વાલ્મિક પરમ પવિત્ર ॥ ૩ ॥ કર્દમ માંડવ્ય પાણિનિ ॥ વળી અષ્ટાવક્ર અનૂપ ॥ યાજ્ઞાવલ્ક ને શ્વેતકેતુ ॥ કૃષ્ણમાં તદ્રૂપ ॥ ૪ ॥ વામદેવને ગર્ગ શકિત્ર ॥ દેવગુરૂ ગંભીર ॥ શંખ લખિત ને નારદ શુકમુનિ ॥ કુશિક પર્વત ધીર ॥ ૫ ॥ ઇત્યાદિક મુનિવૃંદ અગણિત ॥ સૌ નિજ શિષ્ય સમેત ॥ મુક્ત કહે હરિ દર્શને ॥ આવિયા કરી બહુ હેત ॥ ૬ ॥ ॥ **કડવાં** ॥ ૯ ॥ મુનિવર આવ્યા આશ્રમ પાસજી ॥ દૂરથી દીઠા શ્રી અવિનાશજી ॥ બદ્રિ વૃક્ષ તળે બેઉ ભાઇજી ॥ કરે કઠણ તપ જન સૂખદાઇજી ॥ ૧ ॥ ॥ **ઢાળ** ॥ કઠણ તપ અતિશે કરે ॥ નરનારાયણ રૂષીરૂપ ॥ દઢ નૈષ્ટિકવૃત ધરી રહ્યા ॥ સૌથી તે પરમ અનૂપ ॥ ૨ ॥

શુક સનકાદિક મહા મુનિ ॥ તેહના પણ ગુરૂદેવ ॥ બ્રહ્મરૂપ અગણિત મુનિ ॥ કરે ચરણરજ સેવ ॥ ૩ ॥ આને દર્શન થાવો મારૂં ॥ એમ ઇચ્છે નર ભ્રાત ॥ તેજ હરિજન વિશાલા તણે ॥ હરિ નિર્ખે સાક્ષાત ॥ ૪ ॥ અતિ નિવૃત્તિ ધર્મને ॥ ધારી રહ્યા બેઉ ભાઈ ॥ બ્રહ્માદિક સૂરવૃંદ જેહની ॥ જાણે અતિ પ્રભુતાઇ ॥ ૫ ॥ ભરતખંડનાં મનુષ્યને ॥ જે સદા સૂખદાતાર ॥ મુક્તાનંદ કહે મહા પ્રભુ ॥ એ અખિલ જગ આધાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૦ ॥ નવનીરદસમ શ્યામ શરીરજી ॥ ઉભય બંધૂ શુભ ગુણ ગંભીરજી ॥ સુભગ આજાનું બાહુ છબિધામજી ॥ વદન ચંદ્ર જોઇ લાજે કામજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ પૂરણ શશિ સમ વદન જોતાં ॥ મદન વિસ્મય થાય ॥ નેત્રનું તન કમળ દળ સમ ॥ શોભા કહી નવ જાય ॥ ૨ ॥ કનક વર્ણ જટા વિષે ॥ પુષ્પના તોરા જેહ ॥ ઉદ્ધવ આદિ ધરાવિયા ॥ અતિશેજ શોભે એહ ॥ ૩ ॥ હસતાં શોભે દંત પંક્તિ ॥ કુંદકળી અનુસાર ॥ દિપ શિખા સમ નાશિકા ॥ તેની શોભાનો નહીં પાર ॥ ૪ ॥ વક્ષસ્થલ શ્રી સદન છે ॥ તિહાં શોભે પંકજ દામ ॥ ઉદર ત્રિવળી સમેત નાભી ॥ ઊંડી અતિ અભિરામ ॥ ૫ ॥ ધાર્યાં છે ઉપવિત કંઠમાં ॥ કર દંડ ને જપમાલ ॥ મુક્ત કહે મુનિ સમ સદા ॥ વર્ત્તે છે જન પ્રતિપાળ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૧ ॥ સુંદર શ્વેત વસ્ત્ર છબિ ધામજી ॥ ધારી રહ્યા બેઉ પૂરણ કામજી ॥ એવા તે નરનારાયણ દેવજી ॥ મુનિ નિર્ખિ નમિયા તતખેવજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ નમ્યા અતિશે પ્રેમશું ॥ મરિચ્યાદિક મુનિના વૃંદ ॥ નરનારાયણ દેવ નિર્ખિ ॥ વાધ્યો અતિ આનંદ ॥ ૨ ॥ નરનારાયણ દેવને ॥ પૂજ્યા કરી બહુ પ્યાર ॥ પ્રેમે ઉતારી આરતી ॥ કર્યું સ્તવન વિવિધ પ્રકાર ॥ ૩ ॥ પછે સર્વ આનંદથી ॥ આવી બેઠાં તે રૂષીના વૃંદ ॥ તે પ્રત્યે નારાયણ બોલ્યા ॥ દયાનિધિ સૂખકંદ ॥ ૪ ॥ રૂષિમંડળ સરવે મળી ॥ આંઈ આવ્યા ભલે તમે આજ ॥ હું અતિ મનમાં રીઝિયો ॥

જોઇ મુનિવર સકળ સમાજ ॥ ૫ ॥ તમે અનેક જીવ ઉદ્ધારવા ॥ કરો સર્વે લોક મોઝાર ॥ મુક્તાનંદનો નાથ બોલ્યા ॥ કરૂણાના ભંડાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૨ ॥ **રાગ ગરબી** ॥ તે કારણ હું તમનેરે પૂછું ॥ હેત કરીને ગાથરે ॥ કહોની તમે આજ ક્યાંથકી આવ્યા ॥ સર્વે રૂષીના સાથરે ॥ ૧ ॥ સ્વર્ગથી કે પાતાળથી આવ્યા ॥ કે ભૂલોકથી ધીરરે ॥ કેઇ કોરથી સર્વ તમે આવ્યા ॥ મુનિવર જ્ઞાન ગંભીરરે ॥ ૨ ॥ ત્યારે રૂષી સર્વે શ્રી હરિ સનમૂખ ॥ બોલ્યા તે જોડીને હાથરે ॥ જે દિશથી આવ્યા જગજીવન ॥ તે કહીએ સૂણો નાથરે ॥ ૩ ॥ તીર્થયાત્રા કરતા કરતા ॥ નાથ તમે મન ભાવ્યારે ॥ શ્યામ તમારાં દરશન કારણ ॥ ભરતખંડ થકી આવ્યારે ॥ ૪ ॥ બોલ્યા ફરી નારાયણ રૂષી પ્રત્યે ॥ રીઝીને રૂડી રીતેરે ॥ કમળ સરિખાં નેત્ર અલૌકિક ॥ પ્રફુલિત થયાં છે પ્રીતેરે ॥ ૫ ॥ ભરતખંડની સર્વ પ્રજા મળી ॥ વર્ત્તે છે શું લઇ હેતુરે ॥ મારા કીધ અચળ અલૌકિક ॥ પાળે છે ધર્મના સેતુરે ॥ ૬ ॥ જેરે પ્રજા કારણ હું નિશદિન ॥ તપ કરૂં તતપર થાઇરે ॥ તે મારા તપનું ફળ થાય છે ॥ સર્વેને સૂખદાઇરે ॥ ૭ ॥ ત્યારે વળી રૂષીવર સર્વે બોલ્યા ॥ હર્ષ ધરી મનમાંયરે ॥ હમણા આ પૃથવીનેરે ઉપર ॥ સર્વ પ્રજા પીડાયરે ॥ ૮ ॥ કળિયૂગ ખળનો સહાય કરીને ॥ થીર થઇને થડ ઝામ્યોરે ॥ પોતાના પરિવારે સોતો ॥ અધર્મ વૃદ્ધિ પામ્યોરે ॥ ૯ ॥ રાજાને ગુરૂ ધર્મના રક્ષક ॥ તે પણ અધર્મ રાખેરે ॥ મુક્તાનંદના નાથજી એને ॥ કુણ ટાળે તમ પાખેરે ॥ ૧૦ ॥ **પદ** ॥ ૩ ॥ તમે બાંધી જે ધર્મની પાળજી ॥ તેને ભેદ છે તતકાળજી ॥ માટે પંચ મહા પાપ કઠોરજી ॥ તેને મનુષ્ય કરે છે નિશ ભોરજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ નિશીભોર મહા પાપ સેવે ॥ વિષયમાં લોભી રહ્યા ॥ સદાચારે રહિત સર્વે ॥ દોષ નવ્ય જાએ કહ્યા ॥ ૨ ॥ પૃથ્વ

માં વિસ્તાર પામ્યો ॥ અધર્મ કેરો ઠાટ ॥ તે માટે પ્રભુ જમ્પૂરિની॥ બહુ ચાલે છે વાટ ॥ ૩ ॥ નર નારિ ચાલે નર્કમાં ॥ સર્વે પાપી ભે ળાં હોય ॥ હવે એની રક્ષા કરનારો ॥ જગમાં ન મળે કોય ॥ ૪ ॥ ભૂતળમાંઇ ભરતખંડના ॥ તમે છો નાથ દયાળ ॥ તે માટે એ પ્રજા કેરી ॥ કરો રક્ષા તતકાળ ॥ ૫ ॥ એવાં આરત વચન રૂષીનાં ॥ સાં ભળ્યાં તતકાળ ॥ મુકતાનંદના નાથને ઊર ॥ ઉપની દયા વિશાળ ॥૬॥ **કડવાં** ॥ ૧૩ ॥ એવા કરૂણા કેરા ભંડારજી ॥ લઇને પૃથ્વિ માં અવતારજી ॥ એની રક્ષા કરવાને કાજજી ॥ કીધી ઇચ્છા તે શ્રી મહારાજજી ॥ ૧ ॥ ॥ **ઢાળ** ॥ મહારાજ શ્રી ઇચ્છા કરી ॥ એની રક્ષા કાજ સહેત ॥ તે સમયમાં ધર્મ આવ્યા ॥ મૂર્ત્તિ નારિ સમેત ॥ ૨ ॥ નારાયણનાં દરશન કારણ ॥ અંતર કરી અતિ પ્યાર ॥ રૂષી ને ગયા સાંભળી પોતે ॥ આવ્યા પરમ ઉદાર ॥ ૩ ॥ નારાયણનાં ક રી દર્શન ॥ અતિ રાજી થયા ધર્મદેવ ॥ નારાયણ પણ ધર્મને જોઇ॥ ઉઠિયા તતખેવ ॥ ૪ ॥ મળી પોતાના તાતને ॥ પડયા પગમાં નામિ શીષ ॥ અતિ ઘણો આદર કર્યો ॥ કરૂણાનિધિ જગદીશ ॥ ૫ ॥ નર પણ નમિયા એજ રીતે ॥ બોલ્યા વાણી મધૂરે સાદ ॥ પછે મુકતાનંદ ના નાથને ॥ દીધો ધર્મે આશિર્વાદ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૪ ॥ પછે મૂર્ત્તિ પોતાની માતજી ॥ તેને નમિયા તે બેઉ ભ્રાતજી ॥ માતાએ દી ધી અતિ આશિશજી ॥ દીધાં આશન લોક અધિશજી ॥ ૧ ॥ ॥ **ઢા ળ** ॥ લોક અધિસે પ્રેમે પૂછી ॥ ધર્મને કૂશળાત ॥ પછે કહ્યો મુનિ મૂખ સૂણે ભૂપર ॥ અધર્મનો ઉતપાત॥ ૨ ॥ યથાયોગ્ય કેહેતા હવા ॥ તેને રૂષી પણ સૂણે સહ પ્રીત ॥ નારાયણ મૂખવાતે લોભ્યાં ॥ ધર્માદિકનાં ચિત્ત ॥ ૩ ॥ જેમ સમાધિમાં મન વૃત્તિઓ ॥ એકાગ્રહ સ્થિર થાય ॥ તેમ શ્રી હરિ મૂખ વારતામાં ॥ નેત્ર ચિત્ત રૂંધાય ॥ ૪ ॥ નારાયણ પણ વાત કહ્યાંમાં ॥ થયા એકાગ્ર હુલાસ ॥ ત્યાં કૈલાસથી પોતે પ્રેર્યા ॥

આવ્યા રૂષી દુર્વાશ ॥ ૫ ॥ **મુનિમાં** બેઠા **નરનારાયણ** ॥ **મર્તિ ધર્મ રૂષી** વૃંદ ॥ મુક્ત કહે વળી ઉદ્ધવજીને ॥ જોયા રૂષી સ્વછંદ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૫ ॥ થયા સૈ એકરસ વાર્ત્તામાંયજી ॥ રૂષી દુરવાશા દીઠાં નાંયજી ॥ રહ્યા ઘડી ઉભા તપવાનજી ॥ તોપણ નવ્ય પામ્યા સનમાનજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ પામ્યા નહીં સનમાન પ્રીતે ॥ રહ્યા સભા સદને જોય ॥ જાણ્યું મારૂં અપમાન કર્યું સર્વે ॥ તે વિના એમ ન હોય ॥ ૨ ॥ ત્યારે નયન તુરત રાતાં થયાં ॥ તન કંપે ક્રોધે વ્યાપ ॥ ઉંચા હાથ કરીને સહુને ॥ બોલ્યા તે દેતા શ્રાપ ॥ ૩ ॥ આ જોને થયું અતિ અવળું ॥ મન જોઇને મુંઝાય ॥ સત્ય માર્ગ પ્રવ્રતાવણ હારા ॥ કુચ્છિત મારગ જાય ॥ ૪ ॥ રૂષિમંડળ વિદ્યાને મદે ॥ તેણે મારૂં કર્યુ અપમાન ॥ ધર્મદેવ પણ મુને જોઇને ॥ વર્ત્યા પાપ સમાન ॥ ૫ ॥ માટે હું સઉનો દર્પ ઉતારીશ ॥ ફરી એવું ન કરે કોય ॥ મુક્તાનંદ શ્રાપ દીધો ॥ ધર્માદિકને જોય ॥ ૬ ॥ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૬ ॥

રાગ મારુગોડો ॥ ધર્માદિકને કહે દુર્વાસા ॥ ધરો મનુષ્યના દેહ રે ॥ અસૂર કળી અધર્મના વિંટયા ॥ ત્યાં દુઃખ ઘો ઘણું તેહ રે ॥ ધ ॥ ૧ ॥ અસૂરથી દુઃખ અવજ્ઞાને પામો ॥ મારી અવજ્ઞાના કરનારરે ॥ દુરવાશા એમ શ્રાપ દઇને ॥ મૂન રહ્યા તેવારરે ॥ ધ ॥ ૨ ॥ ઉંચો શબ્દ દુરવાશા કરે ॥ બહુ ક્રોધિલો બળિયોરે ॥ નારાયણ રૂષી ધર્મ ને ઉદ્ધવ ॥ સર્વે મળી સાંભળિયોરે ॥ ધ ॥ ૩ ॥ ઉઠયા સૈ દુરવાશાને દીઠા ॥ વળી ચરણે લાગ્યા જાયરે ॥ કર જોડી પ્રારથના કીધી ॥ તોપણ શાંતિ ન થાયરે ॥ ધ ॥ ૪ ॥ બોલ્યા ધર્મ દીન થઇ વાણી ॥ મેલીને સહજ સમાધિરે ॥ દંડ ઘટે અપરાધિને ઉપર ॥ પણ અમે નથી અપરાધિરે ॥ ધ ॥ ૫ ॥ જાણીને કે કપટ કરીને ॥ કીધો નહીં અપરાધરે ॥ ચિત્ત સૈનાં હરિ વાતમાં ચોંટયાં ॥

નોતી તનની સાધરે ॥ ધ ॥ ૬ ॥ તમે આવ્યા તે અમે ન જાણ્યા ॥ મહાતમ સર્વે ભૂલ્યુરે ॥ તમ અર્થે હું સર્વસ ત્યાગું ॥ તો તમને કેમ ન પૂજ્યુંરે ॥ ધ ॥ ૭ ॥ પરવસપણે તમારો કીધો ॥ મુનિ અનાદર આવોરે ॥ એ અપરાધને સહન કરીને ॥ શ્રાપ થકી મૂકાવોરે ॥ ધ ॥ ૮॥ વિમ હૃદય નવનિત સરીખું ॥ કોમળ સેહેજે હોયરે ॥ કપટ ર હિત એવાં વચન ધર્મનાં ॥ સાંભળિયાં ચિત્ત પ્રોયરે ॥ ॥ ધ ॥ ૯ ॥ દુરવાશાનો વેગ ક્રોધનો કાંઇક થયો છે શાંતરે ॥ ત્યારે તે રૂષી બો લ્યા ધર્મ પ્રત્યે ॥ મેલીને મનની ભ્રાંતરે ॥ ધ॥ ૧૦ ॥ મુનિ કહે નહીં મારી રીશ થોડી ॥ હુ કોઇનો ન મેટું શ્રાપરે ॥ પૂન્ય મૂર્ત્તિ તમ પા સે ચિત્ત મારૂં ॥ કાંઇક થયું નિષ્પાપરે ॥ ધ ॥ ૧૧ ॥ એ ભગવાન ની ઇચ્છા જાણો ॥ સાચી કહુ સમ ખાયરે ॥ માટે મારો શ્રાપ જે ત મને ॥ નિષ્ફળ કેહી ન થાયરે ॥ ધ ॥ ૧૨ ॥ તમને હું અનુગ્રહ કરી કહુ છું ॥ ધરશો મનુષ્યનો દેહરે ॥ ત્યાં પણ મૂર્ત્તિ તમારી પત્નિ ॥ થાશે નહીં સંદેહરે ॥ ધ ॥ ૧૩ ॥ આ નારાયણ રૂષી તમારા ॥ પુત્ર થાશે ધર્મદેવરે ॥ તમને ને મુનિને અસૂરનાં દુખથી ॥ રાખી લેશે તતખેવરે ॥ ધ ॥ ૧૪ ॥ વળી તમારૂં ભરણ ને પોષણ ॥ કરશે તે વારમવારરે ॥ પુત્ર રૂપી ભગવાનમાં તમને ॥ થાશે અતિશે પ્યારરે ॥ ધ ॥ ૧૫ ॥ સ્નેહથી ચિત્તનો નિરોધ થાશે ॥ થોડાક કા ળમાં ભારીરે ॥ મારા શ્રાપથી મૂકાઇને તમે ॥ દિવ્યગતિ પામશો સા રીરે ॥ ધ ॥ ૧૬ ॥ હે ઉદ્ધવ મૂનિયો તમે ધરશો ॥ મનુષ્ય દ્વિજાતી દેહરે ॥ થાશે સખા ભગવાન તમારા ॥ પામશો દિવ્યગતિ તેહરે ॥ ધ ॥ ૧૭ ॥ એમ કહી મુનિ કૈલાશમાં પોંતા ॥ તજી સર્વ મનનો રોષ રે ॥ ધર્માદિક મુનિમંડળ સૌને ॥ શ્રાપ થયો વિના દોષરે ॥ ધ ॥ ૧૮ ॥ નહીં વાર્યા ઠપકો નવ દીધો ॥ દુરવાશાને કાંયરે ॥ એ ઇચ્છા

નારાયણ કેરી ॥ એમ સમજો મનમાંયરે ॥ ધ ॥ ૧૯ ॥ પછે ધર્મે ક
હ્યું નારાયણને ॥ જોડીને બેઉ હાથરે ॥ અધર્મ અશૂરથી રક્ષા કરજો ॥
મુક્તાનંદના નાથરે ॥ ધ ॥ ૨૦ ॥ **પદ** ॥ ૪ ॥ પછે બોલ્યા નર
નારાયણ વાણજી ॥ તમે સાંભળો ધર્મ સુજાણજી ॥ મારી ઇચ્છાએ
થયો છે શ્રાપજી ॥ પૃથ્વિમાં વધ્યો છે અતિ પાપજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥
પાપ વધ્યો પૃથ્વિ વિષે ॥ તેણે સાધૂ અતિ પીડાય ॥ તમારો સૂત હ
રિ નામે થઇ ॥ મેટીશ સર્વ બળાય ॥ ૨ ॥ સાધૂજનની અધિક ર
ક્ષા ॥ કરીશ હું વારમવાર ॥ ધર્મ જ્ઞાન વૈરાગ્ય સોતી ॥ ભક્તિ કરી
શ વિસ્તાર ॥ ૩ ॥ વળી હું તમ ભેળોજ વિચરીશ ॥ માટે ચિંતા ત
જો તમે તાત ॥ જ્યાં ઇચ્છા હોય ત્યાં દ્વિજ જાતિમાં ॥ દેહ ધરો સા
ક્ષાત ॥ ૪ ॥ ધર્માદિકે ભગવાનને ॥ કીધાં વંદન કરી અતિ પ્રીત ॥
આપ આપણે આસને ગયા ॥ ધરવા દેહ મનુષ્યની રીત ॥ ૫ ॥
ધર્માદિકને દેહ ધર્યાનું ॥ કારણ નહીં રૂષી શ્રાપ ॥ મુક્તાનંદના ના
થની ઇચ્છા ॥ કરશે લિલા આપ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૭ ॥ ધર્મ ભક્તિ
રૂષી વૃંદ અપારજી ॥ હરિ પ્રિય ઉદ્ધવ પરમ ઉદારજી ॥ દેશદેશમાં મ
નુષ્ય દેહજી ॥ ધરવા ઇચ્છે દ્વિજકૂળ તેહજી ॥ ૧ ॥ ॥ **ઢાળ** ॥ ધ
ર્માદિક દ્વિજકૂળ વિષે ॥ જનમ્યાની કીધી આશ ॥ તેજ સમે સઉ અ
શૂરને ઊર ॥ વાધ્યો ક્રોધ ને ત્રાસ ॥ ૨ ॥ અસૂર રાક્ષસ દૈત્યને ॥ હ
ણ્યા પ્રથમ શ્રી ભગવાન ॥ તે વૈર લેવા થયા તતપર ॥ અસૂર ધરી
અભિમાન ॥ ૩ ॥ ધર્માદિક મુનિ વૃંદને ॥ થયો દુરવાશાનો શ્રાપ ॥
તે જાણીને અશૂર અગણિત ॥ પ્રગટિયા મહા પાપ ॥ ૪ ॥ કોઇક
ગુરૂ રૂપે થયા ॥ કોઇ થયા રાજા રૂપ ॥ ધર્મ ભક્તિ સંતજનને ॥ દુઃ
ખદાયક ખલ ભૂપ ॥ ૫ ॥ ધર્માદિક શ્રી કૃષ્ણનાં ॥ જાણીને મૂલ વિ
શાલ ॥ મુક્ત કહે તે ટાળવાને ॥ મંડયા અશૂર વિક્રાળ ॥ ૬ ॥ **કડ**

વાં ॥ ૧૮ ॥ ગુરૂરૂપે હવા દાનવ જેહજી ॥ શિવ શક્તિના ભક્ત થયા તેહજી ॥ કેટલાક વૈશ્ણવિ દિક્ષા ધારિજી ॥ ગુરૂ થઈ બોલ્યા બહુ નર નારિજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ગુરૂ થઇ નર નારિને ॥ આપે અસત ઉપદેશ ॥ ધર્મથી કરે ભ્રષ્ટ સઉને ॥ તેનો ત્રાશ ન લેશ ॥ ૨ ॥ ભવ તારણ શ્રી કૃષ્ણની ॥ ભક્તિથી પાડે એહ ॥ અતિ પાખંડે કરી પાપિયો ॥ પોષે સદા નિજ દેહ ॥ ૩ ॥ હિંસ જગ્ન કરાવીને ॥ મારે તે જીવ અપાર ॥ જંત્ર મંત્રને કૃત્યા સાધી ॥ વશ કર્યો સંસાર ॥ ૪ ॥ મદ્ય માંશને ખાઇને ॥ કરે પર ત્રિયાનો સંગ ॥ એમ વેદ ધર્મ ઉછેરવા ॥ પ્રવ્રતાવે પાપ અભંગ ॥ ૫ ॥ રાજા પણ તે ગુરૂ તણા ॥ થયા શિષ્ય હણવા ધર્મ ॥ મુક્ત કહે ગુરૂ શિષ્ય દાનવ ॥ કરે તે નિંદિત કર્મ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૯ ॥ ગુરૂ ને શિષ્ય દાનવ અહંકારીજી ॥ નિશંક થઇ કરે અધર્મ ભારીજી ॥ અતિ નિંદિત કરે કર્મ ગમારજી ॥ સહ્યોરે ન જાય તે ભૂમિથી ભારજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ભૂમિ ભાર ન સહી શકી ॥ કંપે તે વારમવાર ॥ ઇંદ્ર પણ કરે અલ્પ વૃષ્ટિ ॥ પડે દુકાળ અપાર ॥ ૨ ॥ પછે ધર્મ જેમ પ્રગટિયા ॥ પૂર્વ દેશમોઝાર ॥ તેજ પ્રસંગને વર્ણવું ॥ સૂણી થાય સો ભવપાર ॥ ૩ ॥ રકહટ નામે પૂર વિષે ॥ રહે સરવરિયા દ્વિજ ધીર ॥ બાલકરામ એ નામ છે ॥ અજ અંશ ગુણ ગંભીર ॥ ૪ ॥ ગોત્ર સાવર્ણિ તેહનું છે ॥ પ્રવર ત્રણ્ય ઉદાર ॥ ભાર્ગવ વૈતહવ્ય સાવેત્તસ ॥ એજ કૂળ શણગાર ॥ ૫ ॥ સામ વેદ તે વિપ્રનો ॥ કૌથમી શાખા જેહ ॥ મુક્તાનંદ કહે અડક પાંડે ॥ એવા દ્વિજ વર એહ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૨૦ ॥ રાગ ગરબી ॥ સ્વધર્મ નિષ્ઠ સદા સૂવિચારી ॥ પાંડે શ્રી બાલકરામરે ॥ શ્રી હરિની સેવામાં તતપર ॥ અગણિત શુભ ગુણ ધામરે ॥ ૧ ॥ કામ ક્રોધ મદ લોભ ને ઇર્ષા ॥ અંતરમાં નહીં લેશરે ॥ શુદ્ધ ભાવે સઉનું હીત ઇચ્છે ॥ આપે

તે સત્ય ઉપદેશરે ॥ ૨ ॥ શ્રી વૃજચંદ તણી લીળાનું ॥ પ્રેમ સહિત કરે ગાનરે ॥ પાંડે બાલકરામ નિરંતર ॥ એમ ભજે ભગ ાનરે ॥ ૩ ॥ ધર્મદેવ જેહના સૂત થાશે ॥ એવા એ વિપ્ર ઉદારરે ॥ મુક્તાનંદ કહે તે દ્વિજના ॥ પુન્ય તણો નહીં પારરે ॥ ૪ ॥ **પદ** ॥ ૫ ॥ અધિક જીતે ઇંદ્રિય દ્વિજવર એહજી ॥ વેદ પુરાણ શાસ્ત્રવિત તેહજી ॥ ભાર્યા તેની ભાગ્યવતિ નામજી ॥ સતી સાધ્વિ મહા શુભ ગુણ ધામજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ શુભગુણ ધામ તે દ્વિજ સતી ॥ તેના સૂત થયા વૃષદેવ ॥ મધ્યાન ઉત્તર વિશ્વા ધારક ॥ પ્રગટિયા તતખેવ ॥ ૨ ॥ સંવત સત્તર ને છનુંવો ॥ પ્રમોદ સંવત્સર જેહ ॥ સરદ રૂતુ દક્ષિણાન્ય ભાનું ॥ માસ કાતિક એહ ॥ ૩ ॥ શુકલ પક્ષ એકાદશી ॥ કુંભ લગ્ન ને બુધવાર ॥ ઉત્તરા નક્ષત્રે પ્રગટયા ॥ શ્રી ધર્મદેવ ઉદાર ॥ ૪ ॥ દેવ વજાવે દુંદભિ ॥ નભ નાચ્યે સૂરત્રિય વૃંદ ॥ ગાંધર્વ લાગા ગાવવા ॥ સૌ પામ્યા અતિ આનંદ ॥ ૫ ॥ સૂરકુમસ વૃષ્ટિ કરે ॥ દ્વિજ કરે વેદ ઉચ્ચાર ॥ મુક્તાનંદ ત્રિભૂવન વિષે ॥ એમ વાધ્યો હર્ષ અપાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૨૧ ॥ ભૂમિ વિષે વધ્યો આનંદ ભારીજી ॥ પૂર ને ગ્રામ થયાં મંગળકારીજી ॥ યાજ્ઞિક દ્વિજના અગ્નિ જેહજી ॥ ધૂમ રહિત થયા પ્રજવલિત તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ ધૂમ રહિત પ્રજવલિત થયા ॥ અગ્નિ તે શુદ્ધ સ્વરૂપ ॥ ચિત્ત પણ સત પુરૂષનાં ॥ થયાં અધિક શાંત અનૂપ ॥ ૨ ॥ કૂપ સર સરિતા તણાં ॥ થયાં અધિક નિર્મલ નીર ॥ ૨ ॥ આકાશ અતિ નિર્મલ થયો ॥ વહે સૂખદ ત્રિવિધ સમીર ॥ ૩ ॥ સિદ્ધ જય ધ્વનિ ઊચરે ॥ રૂષી આપે આશિર્વાદ ॥ વાજીંત્ર વાજે અતિ ઘણું ॥ તેનો થાય સૂખ પ્રનાદ ॥ ૪ ॥ સ્નાનાદિક વિધી આચરી ॥ સૂતનું જે જાતક કર્મ ॥ મહા વિપ્ર પાસ કરાવિયું ॥ જાણી યથા વિધી મર્મ ॥ ૫ ॥ વિપ્ર વૃંદને પ્રેમસુ ॥ આપિયાં બહુ વિધી દાન ॥ મુક્તાનંદ એમ સર્વનું ॥ કીધું અતિ સનમાન ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૨૨ ॥ **સજળ**

જળી દસમ શ્યામ શરીરજી ॥ ભુજ પ્રલંબ અતિ ગુણ ગંભીરજી ॥ શ્યામ સ્વરૂપ પણ કાંતિ ધામજી ॥ ગુણ જાણી ધર્યું દેવશર્મા નામજી ॥૧ ॥ **ઢાળ** ॥ દેવશર્મા નામ ધરિયું ॥ જોઈ અતિ મનોહર રૂપ ॥ માત પિતાનાં મન વિષે ॥ આનંદ વાધ્યો અનૂપ ॥ ૨ ॥ માત પિતા પોષણ કરે ॥ વધે બાળચંદ્ર સમાન ॥ પછે આપ્યું ઉપવિત પુત્રને ॥ દ્વિજ વરે વેદ વિધાન ॥ ૩ ॥ ધર્મ ઉપવિત પામીને ॥ ભણ્યા વેદ વિદ્યા સાર ॥ બાર વરસ લગી રાખિયું ॥ બ્રહ્મચર્ય વૃત્ત ઉદાર ॥૪॥ અલ્પ કાળમાં ભણી રહ્યા ॥ ઇતિહાસ વેદ પુરાણ ॥ તેણે અતિ પ્રતાપિ જાણિયાં ॥ એવા ધર્મ પરમ સૂજાણ ॥ ૫ ॥ પછે તે ગુણવંત ભામિની ॥ વરવાને ઇચ્છયા એહ ॥ મુક્તાનંદ કહે કહું કથા ॥ સંક્ષેપથી કરી તેહ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥૨૩॥ કોશલદેશ વિષે અભિરામજી ॥ સરિતા એક મનોરમા નામજી ॥ તિહાં મોટા તિર્થ ઉદારજી ॥ યાત્રાએ આવે લોક અપારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ યાત્રાએ આવે લોક સૌ ॥ કરી સ્નાન નિર્મળ થાય ॥ એ છે અવધથી ઉત્તર દિશે ॥ મહિમા કહ્યો નવ જાય ॥ ૨ ॥ તેથી ઉત્તર દિશ વિષે ॥ અતિ ઉત્તમ છપૈયા ગામ ॥ તેમાં વસે એક વિપ્રવર ॥ કાલુ ત્રવાડી નામ ॥ ૩ ॥ ભવાની તેહની ભામિની ॥ દંપતિ શુદ્ધ હરિદાસ ॥ તેના સૂત ભક્તિ થયા ॥ જેથી ટળે ભવના ત્રાસ ॥૪॥ સંવત સત્તર અઠાણુંએ ॥ કાર્તકી પૂનમ બુધવાર ॥ નક્ષત્ર ક્રતિકા સાયંકાલે ॥ પ્રગટી કુંવરી ઉદાર ॥ ૫ ॥ દેવ વજાવે દુંદભિ ॥ વરત્યો તે જયજયકાર ॥ મુક્તાનંદ કહેદશેદિશામાં ॥ આનંદ વાધ્યો અપાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૨૪ ॥ **રાગ ધોળ** ॥ પોતે ભક્તિ પ્રગટ થયા ભુમિમાં ॥ તેનો ત્રિભૂવનમાં ન સમાય આનંદ ॥ ભ ॥ મુનિ શ્રાપે કરીને માનવ થયા ॥ સૌના કાપવા રે દારૂણ ભવફંદ ॥ ભ ॥ ૧ ॥ તે દિનથી મનુષ્ય શુદ્ધ મન થયાં ॥ સૌને વાધી રે શ્રી કૃષ્ણ

સૂ પ્રીત ॥ ભ ॥ હરિની શ્રવણાદિક ભક્તિ વિષે ॥ નર ત્રિયનાંરે ચોંટયાં દ્રઢ ચિત્ત ॥ ભ ॥ ૨ ॥ શ્રી કૃષ્ણનાં મંદિર જ્યાં હતાં ॥ તિહાં આનંદરે થયા ઉચ્છવ સાર ॥ ભ ॥ સિદ્ધ ચારણ ગાંધર્વ ગાય છે ॥ નાચે નભમાંરે સૂર નારિ અપાર ॥ ભ ॥ ૩ ॥ થયાં ઉચ્છવ ચૌદે લોકમાં ॥ દૈવિ જનનેરે મનમોદન માય ॥ ભ ॥ સર્વે વિપ્રત્રિયા ટોળે મળી ॥ દીએ આશિશરે પ્રેમે મંગલ ગાય ॥ ભ ॥ ૪ ॥ એવો પ્રબલ પ્રતાપ દેખાડતાં ॥ ધર્યો દ્વિજ કૂળરે માનવ અવતાર ॥ ભ ॥ મુક્તાનંદ કહે ભક્તિમાતના ॥ પદરજને વંદુ વારમવાર ॥ ભ ॥ ૫ ॥ **પદ** ॥ ૬ ॥ મંત્ર રહિત તેના સંસ્કાર જી ॥ પિતાએ કરાવ્યા કરી બહુ પ્યારજી ॥ વિપ્ર વૃંદનું કરી સનમાન જી ॥ શાસ્ત્ર વિધે આપ્યાં બહુ દાનજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ યથા વિધી બહુ દાન પામી ॥ રીઝયા દ્વિજ ગુણ ધામ ॥ જોઈ જન્મ અક્ષર જોતિશી ॥ ધરિયું તે બાલા નામ ॥ ૨ ॥ તે દિનથી તે વિપ્રનાં ॥ ઘરમાં વધ્યો સુખસાજ ॥ તોપણ દ્વિજ નિષ્કામ થઈને ॥ ભજે શ્રી મહારાજ ॥ ૩ ॥ ભક્તિ શિશુ ચરિત્રે કરી ॥ ઢાંકયું પોતાનું જ્ઞાન ॥ ચંદ્રકળા સમ નિત વધે ॥ પ્રેમે ભજે શ્રી ભગવાન ॥ ૪ ॥ રૂપ ગુણ લક્ષણે કરી ॥ શ્રી કપિલ પ્રભુના માત ॥ દેવહુતી સમ થયા ॥ જશ વાધ્યો અતિ વિખ્યાત ॥ ૫ ॥ બાલપણાથી દ્રઢ થયો ॥ શ્રી કૃષ્ણ સંગ અનુરાગ ॥ મુક્તાનંદ કહે કૃષ્ણ ભક્તિ ॥ કરે સદા બડ ભાગ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૨૫ ॥ કૃષ્ણ ભક્તિમાં પ્રેમ અપારજી ॥ એવાં બાલા પરમ ઉદારજી ॥ તેને તે દેખી નર ત્રિય વૃંદજી ॥ ભક્તિ નામ ધરિયું સૂખકંદજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ ભક્તિ એ નામે કરી ॥ સૌ બોલાવે સંસાર ॥ નીજ ગુણે થયું નામ સુંદર ॥ એવો પ્રભુસંગ પ્યાર ॥ ૨ ॥ એ નીજ કન્યા યોગ્ય વર ॥ શ્રી ધર્મ અતિ શુભ નામ ॥ તે નીજ ઘર તેડાવિયા ॥ કરવા તે ઉત્તમ કામ ॥ ૩ ॥ ધર્મદેવના તાત જે ॥ પાંડે શ્રી બાલકરામ ॥ આવિયા બહુ જાન લઇને ॥ વેદ વિદ્યા ધામ ॥ ૪ ॥ ભક્તિ નામે નીજ

સુતા ॥ તેને વેદ વચન પ્રમાણ॥ દ્વિજ તીલક શ્રીધર્મદેવને ॥ આપિયાં પરમ સુજાણ ॥ ૫ ॥ વરકન્યા પરણાવીને ॥ કર્યું સર્વેનું સનમાન ॥ મુક્તાનંદ કહે બંદિજનને ॥ આપ્યાં બહુ વિધી દાન॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ **૨૬** ॥ શુભ ગુણ સાગર શોભા ધામજી॥ નીજ જમાત્રુ દેવસર્મા નામજી॥ ભક્તિને તાતે રૂડી પેરજી ॥ વિનય કરી રાખ્યા નીજ ઘેરજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ પ્રેમ કરી ઘેર રાખિયા ॥ એવા ધર્મ પરમ ઉદાર ॥ નીજ તાતની આજ્ઞા થકી ॥ રહ્યા સશુર સદન મોઝાર ॥ ૨ ॥ બાલસર્મા વિપ્ર વર ॥ સદ ગ્રંથનો લખી મર્મ ॥ ભક્તિ ને બહુ ભેદ સોતા ॥ કહ્યા પતિવૃત્ત ધર્મ ॥ ૩ ॥ પતિવૃતાના ધર્મ સર્વે ॥ ભક્તિમાં દઢ જોઇ ॥ પતિ વિષે અતિ પ્રેમવંતિ ॥ એવી ન અન્ય ત્રિય કોઈ॥ ૪ ॥ એમ પતિવૃત્ત ધર્મમાં ॥ જોઈ પાંડે બાલકરામ ॥ ગુણ અનુસારે ભક્તિનું ॥ ધર્યું પ્રેમવતિ એ નામ ॥ ૫ ॥ પ્રેમવતિની રીત જોઇને ॥ અપર ત્રિયને અપાર ॥ મુક્તાનંદ કહે પતિવૃતાના ॥ ધર્મમાં થયો પ્યાર॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૨૭ ॥ ગ્રહસ્થાશ્રમના ધર્મ છે જેહજી ॥ નીજ સૂત ધર્મને કહ્યા તેહજી ॥ તેમ હરિભક્તિ કર્યાની રીતજી ॥ કહી જેમ પ્રભુ સંગ વાધે પ્રીતજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ પ્રેમ વધે જેમ પ્રભુ વિષે ॥ એમ શિક્ષા કહી શ્રુતિસાર ॥ તેમ એકાદશી આદિવૃત્ત ॥ કરવાં કહ્યાં કરી પ્યાર ॥ ૨ ॥ શ્રી રઘુવરના ભક્તમાં ॥ મુખ્ય મારૂત નંદન જેહ॥ એજ નીજ કૂળ દેવ છે ॥ તેને પૂજવા કરી નેહ ॥ ૩ ॥ તેમ દિવાળીને દિને ॥ કૂળદેવી કમળા માત ॥ તેને પૂજવા અતિ પ્રેમસૂ ॥ કરી શાસ્ત્રવિધી સાક્ષાત ॥ ૪ ॥ બાલસર્મા પુત્રને ॥ એમ આપી શિક્ષા સાર ॥ કૃષ્ણસર્મા પાસ આજ્ઞા ॥ માગીને થયા ત્યાર ॥ ૫ ॥ ધર્મ કુરા તાત તે ॥ એમ પ્રોહોંચિયા નીજ ગામ॥ મુક્તાનંદ કહે ધર્મ ભક્તિ॥ ભજે તે સુંદર શ્યામ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૨૮ ॥ **રાગ સામેરી** ॥

ધર્મદેવ નીજપત્નિ સોતા ॥ ગૃહસ્થના ધર્મ છે જેહરે ॥ સંકટમાં પણ ચૂક ન પાડે ॥ પાળે યથારથ તેહરે ॥ ધ ॥ ૧ ॥ ધર્મવાન માણસની સંગત ॥ કરે છે અધિક મૂદ આણીરે ॥ પરના દોષ કહે નહીં મૂખ થી ॥ વ્યર્થ ન બોલે વાણીરે ॥ ધ ॥ ૨ ॥ એમ તેહને અતિ ધર્મમાં નિષ્ઠા ॥ જોઇને સૌ સંસારરે ॥ ધર્મ એ નામ ધર્યું તે દ્વિજનું ॥ એવા છે અનઘ ઉદારરે ॥ ધ ॥ ૩ ॥ ધર્મ ધર્મ કહી સૌ બોલાવે ॥ જાણીને ધર્મનું રૂપરે ॥ મુક્તાનંદ કહે ધર્મ ભક્તિનો ॥ મહિમા પરમ અનૂપરે ॥ ધ ॥ ૪ ॥ **પદ** ॥ ૭ ॥ સ્વધર્મ નિષ્ટ કૃષ્ણના ભક્તજી ॥ ધર્મ ને ભક્તિ વિષય વિરક્તજી ॥ શ્રુતિસ્મૃતિએ જે કહ્યાં સદાચારજી ॥ તે સર્વે આચર્યા પરમ ઉદારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ આચર્યા આદર કરી ॥ સર્વે યથાવિધી જેહ ॥ જન્માષ્ટમિ એકાદશી આદિક ॥ વૃત્ત કર્યાં વળી તેહ ॥ ૨ ॥ ધર્મ જ્ઞાન વૈરાગ સોતી ॥ કૃષ્ણ ભક્તિ જેહ ॥ પ્રેમ ભીનાં ધર્મ ભક્ત ॥ કરે નિરંતર તેહ ॥ ૩ ॥ ભૂમિ વિષે મુનિ શ્રાપથી ॥ ઉપન્યાં જે રૂષીના વૃંદ ॥ તે ધર્મજ્ઞાનવૈરાગસોતી ॥ પામ્યા ભક્તિ સ્વચ્છંદ ॥ ૪ ॥ પછે તે ભક્તિ ધર્મને ॥ થયા એક પુત્ર ઉદાર ॥ રામપ્રતાપ એ નામ છે ॥ શ્રી કૃષ્ણ સંગ દ૯ પ્યાર ॥ ૫ ॥ સૂત સહિત છપૈયા વિષે ॥ રહ્યાં ધર્મ ભક્તિ આપ ॥ મુક્તાનંદ કહે ચહુ દિશો ॥ થયો અશૂરનો સંતાપ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૨૯ ॥ પ્રથમ ભૂમિપર ધર્મ કુઠારજી ॥ ઉપન્યા અધમતિ અશૂર અપારજી ॥ ધર્મવાન હરિનાં જન જેહજી ॥ તેને બહુ વિધી પીડે એહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ પીડે બહુ વિધ સંતને ॥ એવા અશૂર અતિ વિક્રાળ ॥ જેમ દુઃખ પડે હરિભક્તને ॥ સૌ તેમ કરે તતકાલ ॥ ૨ ॥ ભૂમિ વિષે રૂષી માત્રને ॥ નીજ શત્રુ જાણી સોય ॥ અશૂર અતિ પીડા કરે ॥ શાંતિ ન પામે કોય ॥ ૩ ॥ ભક્તિ સોતા ધર્મને ॥ દ૯ શત્રુ જાણી એક ॥ તેને તે બહુ વિધી પીડવા ॥ ફરે અશૂર વૃંદ અનેક ॥ ૪ ॥ થાય દુઃખ

જેમ ધર્મને ॥ કરે અશૂર તેજ ઉપાય ॥ એ કષ્ટ કૂમતિ અશૂરનું ॥ તે ધર્મે કેમ સેવાય ॥ ૫ ॥ તે માટે ઘરને તજી ॥ નીજ પત્નિ સોતા ધર્મ ॥ મુક્તાનંદ કહે અવધમાં ॥ વશિયા તે જાણી મર્મ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૩૦ ॥ ત્યાં અશૂર દીએ કષ્ટ અનેકજી ॥ રીએન શાંતી આવે પલ એકજી ॥ ત્યારે તે ધર્મ અવધપૂર ત્યાગિજી ॥ અન્ય તીર્થમાં થયા અનુરાગિજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ કાશી આદિ તીર્થમાં ॥ ગયા જ્યાં જ્યાં વૃષ કરી પ્યાર ॥ ત્યાં ત્યાં અઘમય અશૂરથી ॥ પામ્યા તે કષ્ટ અપાર ॥ ૨ ॥ ફરતા ફરતા તીર્થમાં ॥ આવ્યા પ્રાગ રાજમાં ધર્મ ॥ કરીને તે સ્નાન ત્રિવેણીમાં ॥ કીધું સંધ્યા વંદન કર્મ ॥ ૩ ॥ તીર્થ યાત્રા કર્યા સારૂ ॥ આવ્યા તે ગુણ ભંડાર ॥ ત્યાં રામાનંદ સ્વામિ મળ્યા ॥ એ છે ઉધ્ધવનો અવતાર ॥ ૪ ॥ શિષ્ય સોતા સ્વામિને ॥ નિર્ખિને ધર્મ ઉદાર ॥ નારિ સહિત અતિ નમ્ર થઈ ॥ વંધા તે વારમવાર ॥ ૫ ॥ હવે તે ઉધ્ધવ સ્વામિએ ॥ જેમ ધર્યો દ્વિજકૂળ દેહ ॥ મુક્તાનંદ કહે કહું કથા ॥ સંક્ષેપથી કરી તેહ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૩૧ ॥ અવધપૂરિમાં શુભ ગુણ ધામજી ॥ સરવરિયા દ્વિજ અજય છે નામજી ॥ કસ્યપ ગોત્ર તે દ્વિજનું જેહજી ॥ આશ્વલાયન શાખા શુભ તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ અધિક શુભ મતિ વિપ્ર તે ॥ રૂગવેદિ સ્વધર્મ નિષ્ટ ॥ કમલ નયન શ્રી કૃષ્ણને ॥ જાણે તે દ્દઢ નીજ ઇષ્ટ ॥ ૨ ॥ પુન્ય મતિવાળા સદા ॥ વિદ્યા વિનય જુક્ત સોય ॥ ઈંદ્રિજીત ને સત્યવાદી ॥ એ સમ અવર ન કોય ॥ ૩ ॥ તે બ્રાહ્મણની સૂમતિ નામે ॥ નારિ વિષે ગંભીર ॥ દુર્વાશાનાં શ્રાપથી ॥ પ્રગટયા તે ઉદ્ધવધીર ॥ ૪ ॥ સંવત સત્તર પંચાણુંવે ॥ રૂતુ વર્ષા શ્રાવણ માશ ॥ કૃષ્ણ પક્ષની અષ્ટમિ ॥ થયા ઉધ્ધવ પ્રાત પ્રકાશ ॥ ૫ ॥ વેદ કહ્યા જે વિપ્રને ॥ જાત કર્માદિક સંસ્કાર ॥ મુક્તાનંદ કહે અનુંક્રમે ॥ તેને પામ્યા પરમ

ઉદાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૩૨ ॥ **રાગ મલાર** ॥ એમ એ દ્વિજ કૂળ પ્રગટયા ॥ ઉધ્ધવ અવિકારી ॥ સમયથી એ ઉપવિતને ॥ પામ્યા સૂવિચારી ॥ એ ॥ ૧ ॥ તે ઉધ્ધવને પૂર્વનો ॥ અભ્યાશ છે ભારી ॥ બાળ પણામાંથી થયા ॥ અતિ પ્રિય ગીરધારી ॥ એ ॥ ૨ ॥ ધર્મને જ્ઞાન વૈરાગ્ય જે ॥ અતિશે અઘહારી ॥ તે સોતી હરિભકિતની ॥ ચડી પ્રેમ ખુમારી ॥ એ ॥ ૩ ॥ અતિ વૈરાગ્યના વેગથી ॥ નીજ ઘર તજી દીધું ॥ રહી વરણીના ધર્મમાં ॥ મન વશ કરી લીધું ॥ એ ॥ ૪ ॥ શ્રી રામાનુંજ સ્વામિથી ॥ દિક્ષાને પામ્યા ॥ નિર્ખિ પ્રગટ શ્રી કૃષ્ણને ॥ સશય સર્વ વામ્યા ॥ એ ॥ ૫ ॥ તીરથ સર્વેમાં ફર્યાં ॥ કર્યાં જન નિષ્કામિ ॥ મુક્ત કહે વિખ્યાત છે ॥ રામાનંદ સ્વામિ ॥ એ ॥ ૬ ॥ **પદ** ॥ ૮ ॥ ધર્મ સહિત મહા મંગળ રૂપજી ॥ કૃષ્ણભકિત સૂખકારી અનૂપજી ॥ તેને સઉને કરે ઉપદેશજી ॥ નીજ ઊરમાં સ્વાર્થ નહીં લેશજી ॥ ૧ ॥ ॥ **ઢાળ** ॥ સ્વાર્થ લેશ ન ઊર વિષે ॥ એવા ઉધ્ધવ સ્વામિ જેહ ॥ ભકિત મગ ઉપદેશમાં ॥ થયા મુખ્ય અતિશે તેહ ॥ ૨ ॥ તે ઉધ્ધવ ભૂમિ વિષે ॥ સઉ જીવનાં હીત કાજ ॥ ફરતા ફરતા આવિયા ॥ જ્યાં પ્રાગ તીર્થ રાજ ॥ ૩ ॥ ત્યાં એ ઉધ્ધવ સ્વામિને ॥ થયો ધર્મ સંગ મેલાપ ॥ કહી ધર્મને શુભ હરિ કથા ॥ સૂણતાં ટળે સંતાપ ॥ ૪ ॥ સ્વામિ કેરાં વચનથી ॥ થયાં ધર્મ ભકિત શાંત ॥ જ્યાં અશૂર કોઇ આવે નહીં ॥ ત્યાં રહ્યાં સ્થળ એકાંત ॥ ૫ ॥ તેજ નિશા તે સ્વામિને ॥ સંગ રહ્યા વૃષ ધીર ॥ મુકતાનંદ કહે ચરણ સેવા ॥ કીધી ગુણ ગંભીર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૩૩ ॥ ચરણની સેવા કરતા સુહાઇજી ॥ નશીમાં સ્વપ્ન થયુ સૂખદાઇજી ॥ સ્વપ્નમાં દીઠું તેજ વિશાળજી ॥ તે મધ્ય નિર્ખ્યા મદનગોપાળજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ તેજ વિષે શ્રી કૃષ્ણને ॥ નિર્ખ્યા તે પ્રગટ સ્વરૂપ ॥ ત્યારે તે ઉધ્ધવ સ્વામિને ॥ જાણ્યો પ્રતાપ અનૂપ ॥ ૨ ॥ ઉધ્ધવને એમ જાણિયા ॥ સદગુરૂ સમર્થ એહ ॥ ધર્મ

ભક્તિ શિષ્ય થાવા ॥ ઇચ્છયાં તજી સંદેહ ॥ ૩ ॥ તે ઉધ્ધવ સ્વામિ પ્ર
ફી ॥ વૈશ્ણવી દિક્ષા જેહ ॥ તેને ધર્મ ભક્તિ પામિયાં ॥ પ્રભુ સંગ પ્ર
બળ સનેહ ॥ ૪ ॥ અષ્ટાક્ષર મહા મંત્રનો ॥ કર્યો સ્વામિએ ઉપદેશ ॥
કહ્યો રહસ્ય પણ તે મંત્રનો ॥ કાશળ ન રાખી લેશ ॥ ૫ ॥ શ્રી ઉધ્ધવ
સંપ્રદાયના ॥ અહિંસાદિ બહુ યમ નેમ ॥ કહે મુક્ત તે ઉપદેશ પા
મ્યા ॥ જેથી રહે નિત ક્ષેમ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૩૪ ॥ શ્રી ઉધ્ધવ
સંપ્રદાયની રીતજી ॥ ભક્તિ ધર્મને કહી કરી પ્રીતજી ॥ સ્વધર્મ જ્ઞાન
વૈરાગ્ય સમેતજી ॥ કૃષ્ણભક્તિ કરી પ્રેમ નીકેતજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥
પ્રેમનીકેત શ્રી કૃષ્ણની ॥ જે અનન્ય ભક્તિ અનૂપ ॥ તેનો કર્યો ઉપદેશ
બેઉને ॥ કીધાં શાંત સ્વરૂપ ॥ ૨ ॥ પછે તે બેઉને એમ કહ્યું ॥
તમે શુભ ગુણ ભંડાર ॥ માટે અમારા શિષ્યમાં ॥ અતિ મુખ્ય
થાશો ઉદાર ॥ ૩ ॥ તમે તમારે ઘેર જાઓ ॥ ભજો શ્રી ભગવાન ॥ પ્રેમ
મગન શ્રી કૃષ્ણના ॥ ગુણનું તે કરજો ગાન ॥ ૪ ॥ નીજ આશ્રિત
ને કૃષ્ણના ॥ શુભ મંત્રનો ઉપદેશ ॥ કરજો મારાં વચનથી ॥ ડરશો ન
ઊરમાં લેશ ॥ ૫ ॥ ગુરૂ વચન શીરપર ધરી ॥ બેઉ આવ્યાં નીજ
ઘેર ॥ મુક્તાનંદ કહે કૃષ્ણભક્તિ ॥ આરંભી ભલી પેર ॥ ૬ ॥ **કડ
વાં** ॥ ૩૫ ॥ ત્યાં થયા ધર્મના શિષ્ય અપારજી ॥ વિપ્રાદિક શુભ ગુ
ણ ભંડારજી ॥ શિષ્ય સર્વે લાવી ધન ધાનજી ॥ તે વડે ધર્મનું કર્યું સ
નમાનજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ ધર્મનુ સનમાન શિષ્યે ॥ કીધું વિવિધ
પ્રકાર ॥ તેણે ધર્મ બહુ શ્રીવંત થયા ॥ એમ જાણે સૌ સંસાર ॥ ૨ ॥
ધર્મને ધર્મના આશ્રિત ॥ તે ઉપર બહુ દ્વેષ ॥ મડયા અશૂર અતિશે
પીડવા કરે ॥ ઊરમાં દયા નવ લેશ ॥ ૩ ॥ જે જે ધર્મની જીવિકા ॥ પ
શુ તુરંગ ધન ભંડાર ॥ તેને તુરત હરી લેતા હવા ॥ એવા અશૂર
ભૂનો ભાર ॥ ૪ ॥ એ રીતે એ ધર્મનું ॥ અપમાન કીધું જેહ ॥ અ
શૂર રાક્ષસ દૈત્યને ॥ સંભવે કરવું તેહ ॥ ૫ ॥ ત્યારે તે ધર્મ દરિદ્ર

તાનું ॥ પામ્યા કષ્ટ અનંત ॥ મુક્તાનંદ કહે તોએ નિશદિન ॥ ભ
જે શ્રી ભગવંત ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૩૬ ॥ **રાગ મેવાડો** ॥ ધીરજ
દીધીરે ધર્મે ભક્તિનેરે ॥ કહી કહી વિનય સહિત વચન ॥ મહા દુઃખ
દેખીરે રૂદન ન કીજીએરે ॥ જોઈ જોઈ રીઝે રિપૂ દુરિજન ॥ ધી ॥ ૧ ॥
સૂરમુનિ નૃપમાં જે સમર્થ થયારે ॥ તેણે તેણે રિપૂ તણા દુઃખ
જેહ ॥ નીજનીજ નારિ સહિત ધીરજ ધરીરે ॥ જેમતેમ ભોગવિયાંરે
છે તેહ ॥ ધી ॥ ૨ ॥ સૂરપતી પાંડવ પાંચ વસિષ્ટજીરે ॥ હરિચંદ રા
જા અધિક ઉદાર ॥ એવા એવા સમૃથ તે નીજ શત્રુથીરે ॥ પરવશ
પામ્યા કષ્ટ અપાર ॥ ધી ॥ ૩ ॥ એવું તે વિચારીને મન ધીરજ ધ
રીરે ॥ નીજ ઊર શોક ન કરવો લેશ ॥ મુક્ત કહે છે રે ધર્મ ભક્તિ
નેરે ॥ એવી રીતે આપ્યો શુભ ઉપદેશ ॥ ધી ॥ ૪ ॥ **પદ** ॥ ૯ ॥
વળી તે ભક્તિને કહે છે વાતજી ॥ આપણે રિપૂનું દુઃખ વિખ્યાતજી ॥
તે દુઃખ નાશ થાય તત્કાળજી ॥ એવું સાધન કરીશ વિશાળજી ॥ ૧ ॥
ઢાળ ॥ સાધન મહા દુઃખ નાશનું ॥ કરૂં તારાં સૂખને કાજ ॥
ચિંતા ન કરશો લેશ મનમાં ॥ ભજો તે શ્રી મહારાજ ॥ ૨ ॥ એવી
રીતે કહી ભક્તિને ॥ પછી કીધો ધર્મે વિચાર ॥ મહા શત્રુના ભયને
હણે ॥ એવો શો ઉપાય ઉદાર ॥ ૩ ॥ ત્યારે તે એમ નિશ્ચે કર્યું ॥
હનુંમાન નીજ કૂળ દેવ ॥ મહા કષ્ટ શત્રુ વૃંદનાં ॥ તે નાશ કરે તતખે
વ ॥ ૪ ॥ એવું તે મન નિશ્ચે કરી ॥ પછે અવધપૂર જઇ શોય ॥ હ
નુમાનનો જપ આદર્યો ॥ જેમ રિપૂ ન જાણે કોય ॥ ૫ ॥ નિત પ્ર
ત્યે હનુંમાનને ॥ પૂજે તે કરી બહુ પ્યાર ॥ મુક્તાનંદ કહે મંત્ર તેહ
નો ॥ જપે નિત એકતાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૩૭ ॥ જપને અંતે બેઉ
કર જોડીજી ॥ એક પગભેર ઊભે અંગ મોડીજી ॥ એમ રહીને કરે સ્તવન
ઉદારજી ॥ ફળ દળ કંદ તણો નિત્ય આહારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ ફળ
દળ કંદનું અસન ક્યારે ॥ ક્યારેક શાકજ ખાય ॥ ક્યારેક જળ માત્રે ક

રી ॥ રહે શાંત વિકળ ન થાય ॥ ૨ ॥ એમ નિત જપ તપ કરે ॥ ભ
ક્તિએ શોતા ધર્મ ॥ ભજે પ્રેમથી હનુંમાનને ॥ જાણીને મોટો મર્મ
॥ ૩ ॥ ધર્મને પ્રેમે કરી ॥ અતિ રીઝિયા હનુંમાન ॥ ખે માશ અંતે
સ્વપ્નમાં ॥ દીધું તે દરશન દાન ॥ ૪ ॥ હવે હું તમપર રીઝિયો ॥
એમ બોલિયા હનુંમત ॥ તમારાં દુઃખ માત્રનો ॥ આવ્યો તે જાણો
અંત ॥ ૫ ॥ તમે શ્રી વૃંદાવન પ્રત્યે ॥ જાઓ મારે ઉપદેશ ॥ મુ
ક્તાનંદ હનુંમતે કહ્યું ॥ તમને ન દુઃખ રહે લેશ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥
૩૮ ॥ વૃંદાવનમાં ગએ મતિ ધીરજી ॥ મરીચ્યાદિક મુનિ ગુણ ગંભીર
જી ॥ તેનો સમાગમ પામશો તાતજી ॥ પૂર્વ મિત્ર મળશે શાક્ષાતજી ॥૧॥
ઢાળ ॥ શાક્ષાત મળશે રૂષી સર્વે ॥ તેજ તમારા મિત્ર ॥ તેને મ
ળી સૂખ પામશો ॥ તરશો તે કષ્ટ વિચિત્ર ॥ ૨ ॥ એવાં વચન કહી
ધર્મને ॥ પછે પવન સૂત હનુંમાન ॥ નીજ ભક્તપર કરૂણા કરી ॥
પામ્યા તે અંતરધ્યાન ॥ ૩ ॥ ધર્મદેવે જાગીને ॥ નીજ સ્વપ્નનું
વૃત્તાંત ॥ અધિક સત કરી માનિયું ॥ તેણે થયા તે ઊરમાં [illegible]ંત ॥ ૪ ॥ પછે
તે ધર્મ વૃત્તની ॥ કરી સમાપ્તિ તતકાળ ॥ વેગથી નીજ પુત્રને પણ ॥
મોકલ્યો મોસાળ ॥ ૫ ॥ દાળોચ્છવપર ધર્મ ભક્તિ ॥ વૃંદાવન ગયા
તેહ ॥ મુક્ત કહે વૃજવાસીને ॥ અતિશેજ ગમિયા તેહ ॥ ૬ ॥
કડવાં ॥ ૩૯ ॥ દુર્વાશાના શ્રાપથી સર્વજી ॥ ભૂમિ વિષે ઉપજ્યા ત
જી ગર્વજી ॥ એવા તે રૂષીના વૃંદ અપારજી ॥ ધર્મને ભેટ્યા કરી બ
હુ પ્યારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ પ્રેમે કરી સઉ ધર્મને ॥ ભેટ્યા તે પરમ
સુજાણ ॥ લક્ષણે કરી પરસ્પર ॥ સૌની પડી ઓળખાણ ॥ ૨ ॥ શ્રીહ
રિની ઇચ્છા થકી ॥ થયું પૂર્વ ભવનું જ્ઞાન ॥ માટે સૂખ દુઃખને વિષે ॥
સૌ થયાં એક સમાન ॥ ૩ ॥ પોતાને બહુ અશૂરથી ॥ થયું જે જે ક
ષ્ટ કરાળ ॥ એજ પરસ્પર મહા મુનિ ॥ કેહેતા હવા તતકાળ ॥ ૪ ॥

ધર્મ ભક્તિ રૂષી મળી ॥ મહા કષ્ટ ટળવા કાજ ॥ વિશ્નુ જાગ આદ યોં ॥ શ્રી કૃષ્ણ સેવા તેજ ॥ ૫ ॥ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણની ॥ ઉપાસ ના દ્રઢ જેહ ॥ મુક્તાનંદ કહે પ્રેમસૂ ॥ કરતા હવા સૌ તેહ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૪૦ ॥ **રાગ વસંત** ॥ ધર્મ ભક્તિ રૂષી વૃંદ મળીને ॥ ક રે છે ઉપાસના ભારી ॥ દ્રઢ મન જાપ જપે શ્રી હરિનો ॥ જેમ રીઝે ગીરધારી ॥ ધ ॥ ૧ ॥ તે મધ્યે ધર્મ શ્રી કૃષ્ણનો સુંદર ॥ અષ્ટાક્ષરનો મંત્ર ॥ તેનું પુરશ્ચરણ અતિ પ્રીતે ॥ આરંભ્યું સ્વતંત્ર ॥ ધ ॥ ૨ ॥ પંચાધ્યા રાસનો ભક્તિ ॥ પાઠ કરે મૂદ આણી ॥ શ્રી વૃજચંદ વિષે મન રાખી ॥ બેઠા છે પરમ સયાણી ॥ ધ ॥ ૩ ॥ શ્રીમદ્ ભાગવત ભગ્વદ્ ગિતા ॥ શાસ્ત્ર શ્રી હરિનું રૂપ ॥ એ આદિ શ્રી કૃષ્ણનો મહિ મા ॥ શુચક ગ્રંથ અનૂપ ॥ ધ ॥ ૪ ॥ પુરશ્ચરણ એ ગ્રંથ સર્વનું ॥ આરંભ્યું મૂદ પામી ॥ મુક્ત કહે મુનિ તેજ કરે છે ॥ જેમ રીઝે બ હુનામિ ॥ ૫ ॥ **પદ** ॥ ૧૦ ॥ એમ આરાધન કરતા ક્ષેમજી ॥ ધ ર્માદિકને વાધ્યો પ્રેમજી ॥ તેને તે રીઝયા શ્રી ભગવાનજી ॥ ભક્ત ક લ્પ તરૂ તેજ નિધાનજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ તેજ નિધાન શ્રી કૃષ્ણજી ॥ મહા સુંદરતાનું ધામ ॥ શોભા અલોકિક શ્યામની ॥ જોઇ લાજે કો ટીક કામ ॥ ૨ ॥ વૈશાક શુદી એકાદશી ॥ મોહની જેનું નામ ॥ તે દી પ્રગટ દર્શન આપિયું ॥ શોભા નિધી ઘનશ્યામ ॥ ૩ ॥ પ્રથમ સૌ એ બ્રાહ્મ મુહુરતે ॥ કોટિક ભાનું સમાન ॥ તેજનો મહા પૂજ્ય દી ઠો ॥ સૂખદ શાંતિ નિધાન ॥ ૪ ॥ તેજ મધ્યે શ્રી કૃષ્ણના ॥ દરશન થયાં તતકાલ ॥ ધર્માદિક મુનિ વૃંદને ॥ આનંદ વાધ્યો વિશાલ ॥ ૫ ॥ ધર્માદિક મહા મુનિવરે ॥ નિર્ખ્યા શ્રી કૃષ્ણ અનૂપ ॥ મુક્તા નંદ કહે તેજ પ્રભુનું ॥ સંક્ષેપે કરીકહુ રૂપ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૪૧ ॥ નવ નીરદસમ સુંદર શ્યામજી ॥ કોટિક મદન મદહર સૂખધામજી ॥ પિતાંબર ધર શ્રી વૃજચંદજી ॥ મોર મુંગટ શીર અધિક સ્વછંદજી

॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ અતિ સ્વછંદ શ્રી કૃષ્ણજી ॥ નિત વય કીશોર કૃપા
ળ ॥ દ્વિ ભૂજ મુરલી વજાડતાં ॥ અતિ શોભે રૂપ રસાળ ॥ ૨ ॥ દિ
વ્ય આભૂષણ અંગમાં ॥ ધાર્યાં છે વિવિધ પ્રકાર ॥ કંઠમાં કૌસ્તુભ મ
ણી ॥ ઊર પુષ્પના બહુ હાર ॥ ૩ ॥ ભાળ તિલક કેશર તણું ॥ તે
ની શોભા કહી નવ જાય ॥ વદન પૂરણચંદ્ર જેવું ॥ જોતાં દૃગ લ
લચાય ॥ ૪ ॥ અરૂણ કમળની પાંખડી ॥ સરખાં છે નેત્ર વિશાળ ॥
આજાનું ભૂજ નીજ ભક્ત કેરા ॥ ભય હરે તતકાળ ॥ ૫ ॥ સામુદ્રિ
કમાં જે કહ્યાં ॥ શુભ ચિન્હ સૂખદ અભંગ ॥ મુક્ત કહે તે યુક્ત
છે ॥ શ્રી કૃષ્ણ કેરાં અંગ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૪૨ ॥ ગોપિયું રાધા
આદિ અનંતજી ॥ તેનાં મંડળ મધ્ય ભગવંતજી ॥ અખંડ રાસ ર
મતા ઘનશ્યામજી ॥ અધિક બિરાજે શોભા ધામજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥
શોભા ધામ શ્રી કૃષ્ણને ॥ જોઇ ધર્માદિક મુનિ વૃંદ ॥ અષ્ટે અંગે
પ્રણામ કીધાં ॥ પામ્યા અત્યાનંદ ॥ ૨ ॥ વેદ મંત્ર ઉચ્ચારીને ॥
કર્યું સ્તવન પ્રેમ સમેત ॥ નીજ દાસનાં દુઃખ ટાળવા ॥ રીઝિયા કૃપા
નીકેત ॥ ૩ ॥ પછે તે શ્રી હરિ ધર્મને ॥ કેહેતા હવા એમ વાત ॥
હવે હું તમપર રીઝિયો ॥ વર આપવા વિખ્યાત ॥ ૪ ॥ મનવાંચ્છિત
વર મૂ થકી ॥ તમે માંગો કરીને વિચાર ॥ તતકાળ હું તેમજ કરૂં ॥
એમ બોલ્યા પરમ ઉદાર ॥ ૫ ॥ પછે ધર્મ શ્રી કૃષ્ણ પ્રત્યે ॥ બોલ
તા હવા એમ ॥ મુક્તાનંદના પ્રભુ અમારૂં ॥ અશૂરથી કરો ક્ષેમ
॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૪૩ ॥ દારૂણ રૂપ અશૂર જગ જેહજી ॥ અમને
તો અતિશે પીડે તેહજી ॥ માટે તમારે શરણ અમે નાથજી ॥ નીજ
જન જાણીને સાહો હાથજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ હાથ ગ્રહી મહા અ
શૂરના ॥ દુઃખથી ઉગારો દાશ ॥ એજ અમારી વીનતી ॥ સૂણી ઊ
ર ધરો અવિનાશ ॥ ૨ ॥ દિન થઇ દુઃખ ત્રાસ સોતા ॥ બોલિયા જે
ધર્મ ॥ તે પ્રત્યે શ્રી કૃષ્ણ બોલ્યા ॥ જાણીને સઘળો મર્મ ॥ ૩ ॥

ધર્મ તમે ડરશોજ માં ॥ એ અશૂરનું દુ:ખ જેહ ॥ હું કરીશ રક્ષા તે થકી ॥ તેમાં તે નહીં સંદેહ ॥ ૪ ॥ અશૂર સૌને પૂર્વનું ॥ મુજ સંગ વેર પ્રચંડ ॥ મારો પરાભવ થાય એવું ॥ ઇચ્છે તે દુષ્ટ અખંડ ॥ ૫ ॥ તમને મારા જાણીને ॥ આપે છે કષ્ટ અપાર ॥ મુક્તાનંદ શ્રી મુખે કહ્યું ॥ એ અશૂર ભૂનો ભાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ॥ ૪૪ ॥ **રાગ સામેરી** ॥ ધર્મને કહે છે રે સમૃથ શ્રી હરિરે ॥ અશૂરનો દોષ દખાડી અપાર ॥ હવે એનો કુંભ ભરાણો છે પાપ નોરે ॥ માટે એનો થાશે તે સધ સંઘાર ॥ ધ ॥ ૧ ॥ પાપ પોતાનાંરે ઢાંકે છે દંભે કરીને ॥ બક સમ ધરીરે બેશે ધ્યાન ॥ એવા એવા અશૂર સિધ્ધ સમ થઇ ફરેરે ॥ તેનું તેનું હુંજ હરીશ અભિમાન ॥ ધ ॥ ૨ ॥ અઘમય અશૂરને હણવા કારણેરે ॥ મુજ વિના સમર્થ અવર ન કોય ॥ અવશ્ય કર્યાનુંરે કારજ જે આવિયુંરે ॥ લીધું મેં મનમાં વિચારી સોય ॥ ધ ॥ ૩ ॥ બદ્રિવનમાંરે પ્રથમ તમો સર્વનેરે ॥ થયો રૂષી દુર્વાશાનો શ્રાપ ॥ તે તમ ભેળોરે હું પણ આવિયોરે ॥ એમ તમે જાણો મનમાં આપ ॥ ધ ॥ ૪ ॥ માટે હું તમારોરે સૂત થઇને પછેરે ॥ અશૂરના વંશનો કરીશ વિનાશ ॥ મોહ પમાડીરે દૈતને મારતાંરે ॥ મુજને તે લેશ ન થાય પયાસ ॥ ૫ ॥ તમને મૂકાવીશ મુનિના શ્રાપથીરે ॥ થઇશ હું ભૂમિ વિષે વિખ્યાત ॥ ધર્મ એકાંતિક પામ્યો છે ક્ષિણતારે ॥ સ્થાપીશ હું તેને પણ શાક્ષાત ॥ ધ ॥ ૬ ॥ એવી રીતે વચન કહીને શ્રી હરિરે ॥ પછે પ્રભુ થઇ ગયા અંતરધ્યાન ॥ મુક્ત કહે છેરે એવા એ શ્રી કૃષ્ણજીરે ॥ નીજ જન રંજન શ્રી ભગવાન ॥ ધ ॥ ૭ ॥ **પદ** ॥ ૧૧ ॥ ધર્મને ઊર થયો હર્ષ વિશાળજી ॥ વૃત્તની સમાપ્તિ કરી તતકાળજી ॥ બ્રાહ્મણ સાધૂ જમાડી અનંતજી ॥ પોતે પારણાં કર્યાં બુદ્ધિવંતજી

॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ પારણાંકરીને પછે ॥ સઉ રૂષીને ધર્મ ઉદાર ॥ મળી પરસ્પર પ્રેમસૂ ॥ ચાલ્યા તે ગુણ ભંડાર ॥ ૨ ॥ રૂષી તે નીજ નીજ સ્થાનકે ॥ જાતા હવા લખી મર્મ ॥ સર્વે મનોરથ પામિયા ॥ એવાં છે ભક્તિ ધર્મ ॥ ૩ ॥ તે બેઉ પણ નીજ ભૂવન જાવા ॥ ત્યાર થયાં તતકાળ ॥ વૃંદાવનથી નીસર્યાં ॥ સંગે ન કોય વૃદ્ધ બાળ ॥ ૪ ॥ તે મારગમાં ચાલતા ॥ આવ્યું નૈમિષા રણ્ય ઘોર ॥ સિંહ વ્યાઘ્ર ને અશૂરનું ॥ વન મધ્ય અતિશે જોર ॥ ૫ ॥ મારગમાં સામા મળ્યા ॥ મહા અશૂર અતિ વિક્રાળ ॥ મુક્ત કહે ભય થકી ત્યાગ્યો ॥ તે મારગ તતકાળ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૪૫ ॥ રાજ માર્ગ એમ ત્યાગ્યો તે ઉજી ॥ આડે વગડે ચાલ્યા બેઊજી ॥ એમ વનમાં ભમે ભક્તિ ધર્મજી ॥ માર્ગનો ક્યાંઇ ન જડયો મર્મજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ મર્મ નહીં મારગ તણો ॥ તેમ નાવ્યું કોઇ ગામ ॥ રવિ પણ થયા અસ્ત ત્યારે ॥ રાત પડી દુઃખ ધામ ॥ ૨ ॥ ભૂખ તરશનાં કષ્ટથી ॥ બેઉ પીડાણાં છે અપાર ॥ અંધારૂં અતિશે થયું ॥ માટે બેઠાં કરીને વિચાર ॥ ૩ ॥ તેજ સમે એક તપસ્વિને ॥ દીઠો વન મોઝાર ॥ મેઘ સરખો શ્યામ છે ॥ દ્રગ રાતાં જેમ અંગાર ॥ ૪ ॥ જટાધારી બ્રહ્મચારી ॥ અતિ ભયંકર દેહ ॥ તાલ પડી છે શીર વિષે ॥ એવો તપસ્વિ તેહ ॥ ૫ ॥ તેને જોઇને ધર્મદેવે ॥ માન્યા સિદ્ધ ઉદાર ॥ મુક્ત કહે કર જોડીને ॥ કર્યું વંદન વારમવાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૪૬ ॥ પછે તે ધર્મ પ્રત્યે તતકાળજી ॥ બોલ્યો તપસ્વિ અતિ વિક્રાળજી ॥ નારિ સહિત તું કોણ છે તાતજી ॥ નિશી મધ્ય વનમાં સ્થિર શાક્ષાતજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ રાતમાં મહા વન વિષે ॥ કેમ ભમે છે તજી ગ્રહી રીત ॥ તે પ્રત્યે હવે ધર્મ બોલ્યા ॥ સાંભળો કરી પ્રીત ॥ ૨ ॥ સરવરિયા બ્રાહ્મણ હમે ॥ મારો કૌશલદેશ નિવાસ ॥ ધર્મ એવું નામ મારૂં ॥ અંતર દ્રઢ રિપુ ત્રાસ ॥ ૩ ॥ દુઃખ ઘણું દારિદ્રતાનું ॥ તે કષ્ટ ટાળવા કા

જ ॥ ઘર તજીને વૃંદાવનમાં ॥ ગયો હું મુનિ રાજ ॥ ૪ ॥ તિહાં જ પાત્મક વિશ્ણું કેરો ॥ જાગ કરી તતકાલ ॥ આરાધ્યા શ્રી કૃષ્ણને ॥ પછે રીઝયા દિનદયાળ ॥ ૫ ॥ મનવાંચ્છિત શ્રી કૃષ્ણથી ॥ હું પામિયો વર જેહ ॥ મુક્તાનંદ ધર્મે કહ્યું ॥ અતિ આનંદકારો તેહ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૪૭ ॥ રાજી થકો ઘેર જાઉં છું જેહજી ॥ વન મધ્ય મારગ ભૂલ્યો તેહજી ॥ તમને દેખંતા રૂષી રાયજી ॥ મગન થયો છું કરજો સહાયજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ કરો સહાય તે માહેરી ॥ જાણી શ્રી હરિનો દાસ ॥ મારે મન શ્રી કૃષ્ણ કેરાં ॥ વચનનો વિશ્વાસ ॥ ૨ ॥ એવી રીતે શ્રી કૃષ્ણનું ॥ સૂણતાં તે નામ અનૂપ ॥ અતિ ક્રોધ ઉપન્યો ઊર વિષે ॥ થયો વર્ણી રૂદ્ર સ્વરૂપ ॥ ૩ ॥ આતૂર થઈને ધર્મ પ્રત્યે ॥ બોલ્યો તપસ્વિ એહ ॥ તમે જે વર પામ્યા કૃષ્ણથી ॥ હવે કહો મુજને તેહ ॥ ૪ ॥ તે પ્રત્યે હવે ધર્મ બોલ્યા ॥ સાંભળો મુનિ વાત ॥ મુને રાજી થઈ પોતે મળ્યા ॥ શ્રી કૃષ્ણ પ્રભુ સાક્ષાત ॥ ૫ ॥ પછે મેં તે પ્રભુ આગળે ॥ કહ્યું મારૂં કષ્ટ વિશાળ ॥ મુક્તાનંદનો નાથ મુજ સંગ ॥ બોલ્યા જન પ્રતિપાળ ॥ ૬ ॥ **કડવા** ॥ ૪૮ ॥ **રાગ સિંધુ** ॥ અતિ કરૂણા કરી કૃષ્ણજી બોલિયાં ॥ સાંભળો ધર્મ કહું સત્ય વાણી ॥ તમને જે ભૂમિપર કષ્ટ દેનાર તે ॥ અશૂર સર્વ થાશે ધૂળ ધાણી ॥ અ ॥ ૧ ॥ કળી તણો પ્રગટ અવતાર જે સૂયોધન ॥ તેહની ભીર કરનાર ભારી ॥ પૂર્વે અશૂર તે યુદ્ધમાં આવિયા ॥ દુષ્ટ કૌરવ તણો પક્ષ ધારી ॥ અ ॥ ૨ ॥ ભારત યુદ્ધમાં ભીમ અરજૂન કને ॥ મરાવ્યા મેંજ કેટલાંક પાપી ॥ કંઈકને મેં ને બળરામે સંઘારિયાં ॥ મારીને કંઈકને મુક્તિ આપી ॥ અ ॥ ૩ ॥ તેમાં જે અશૂર અતિ વૈરભાવે કરી ॥ માહેરો પ્રગટ સંબંધ પામ્યા ॥ દર્શ પર્શાદિકે મુક્તિને પામિયાં ॥ જન્મ મૃત્યુ તણાં કષ્ટ વામ્યાં ॥ અ ॥ ૪ ॥ કંઈક તો

વિષય સૂખમાંજ લોભાઈને ॥ મુજ સંગ વેરવિ દ્વેષ કીધાં ॥ મુક્તાન દનો પ્રભુ કહે તેમણે ॥ હમણાંજ ભૂમિપર જન્મ લીધા ॥ અ ॥ ૫ ॥ પદ ॥ ૧૨ ॥ મૂર્તિમાન એવા તમે ધર્મજી ॥ તેનો તે અશૂરે જાણ્યો મર્મજી ॥ તમને તે જાણીને મારૂં રૂપજી ॥ અતિશે દુઃખ દે છે ખલ ભૂપજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ ખલ તણા ભૂપાળ છે ॥ એ અશૂર ભૂમિ ભાર ॥ બીજા અમારા સંત જનને ॥ આપે કષ્ટ અપાર ॥ ૨ ॥ વેર લેવાને માયરૂં ॥ ઇચ્છે તે અશૂર ગમાર ॥ તમથી પ્રગટ થઇ તેહનો ॥ હું કરીશ સઘ સંઘાર ॥ ૩ ॥ એમ વર દઈ શ્રી હરિ ॥ પછે પામ્યા તે અંતરધ્યાન ॥ હવે હું આંઇ આવિયો ॥ તમે દીધું દરશન દાન ॥ ૪ ॥ એવી રીતે શ્રી કૃષ્ણનો ॥ વર્ણવ્યો પ્રબળ પ્રતાપ ॥ પોતાના પક્ષિ અશૂરનો ॥ કીધો અધિક ઉથાપ ॥ ૫ ॥ એવાં વચન સૂણી ધર્મનાં ॥ ઊર ઉઠી ક્રોધની ઝાળ ॥ મુક્તાનંદ કહે તે તપસ્વિ ॥ થયો અતિ વિક્રાળ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૪૯ ॥ ક્રોધે નયન રક્ત કરી બાળેજી ॥ જાણીએ ધર્મને હમણાં બાળેજી ॥ એવો તપસ્વિ ફૂળ અંગારજી ॥ દાંતે કરી ડંસ્યો અધર અપારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ દાંતે દાબી અધરને ॥ બોલિયો દારૂણ રૂપ ॥ વિપ્ર વર શ્રી કૃષ્ણ તારા ॥ થાશે પુત્ર અનૂપ ॥ ૨ ॥ કૃષ્ણના ગુણ દોષને ॥ હું જાણું યથાર્થ જેમ ॥ મુજ વિના ભૂમિ વિષે ॥ બીજો ન જાણે તેમ ॥ ૩ ॥ હમને પ્રાણ સમાન વ્હાલો ॥ દુર્યોધન ભૂપાળ ॥ તેનુંજ ભૂંડું કરણહારો ॥ કૃષ્ણ કપટનું જાળ ॥ ૪ ॥ પારથ કેરો સારથી ॥ એવો જે કૃષ્ણ કઠોર ॥ મુને પણ મહા કષ્ટ દીધું ॥ પાંડું સૂતને જોર ॥ ૫ ॥ દુર્યોધનનો સખા હું છું ॥ રાજગુરૂ બુદ્ધિવાન ॥ મુક્તાનંદનો નાથે મારૂં ॥ કીધું અતિ અપમાન ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૫૦ ॥ વળી તે તપસ્વિ કહે છે વાતજી ॥ સાંભળ બ્રાહ્મણ કહું શાક્ષાતજી ॥ દ્રોણાચાર્ય તણો સૂત જે

હજી ॥ પ્રગટ હું કૃષ્ણ તણો રિપૂ તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ શત્રુ પ્ર ગટ શ્રી કૃષ્ણનો ॥ માટે મારા મિત્ર અપાર ॥ અસૂર સૌનું રૂડું કર વા ॥ કરૂ છું ઉપકાર ॥ ૨ ॥ પ્રથમનું શ્રી કૃષ્ણ સંગે ॥ વૈર લેવા કાજ ॥ શ્રાપ દઉં છું તુંજને ॥ જેમ રહે દૈત્યનું રાજ ॥ ૩ ॥ વિપ્ર તારા પુત્ર તે ॥ આયુદ્ધ ન ધારો કોય ॥ જો ધારો તે રિપૂ થકી ॥ પા મે પરાભવ સોય ॥ ૪ ॥ શસ્ત્રવોણો પુરૂષ તે ॥ નીજ શત્રૂ હણવા માંઇ ॥ કેવળ નીજ બુદ્ધિબળે ॥ પ્રવર્ત્યો ન દીઠો કાંઇ ॥ ૫ ॥ એવી રીતે મહા શ્રાપ દઇને ॥ અસ્વસ્થામાં એહ ॥ મુક્તાનંદ કહે ભૂત જે વો ॥ થયો અદૃષ્ય તેહ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૫૧ ॥ શ્રાપની ચિંતા વાધી અપારજી ॥ ભક્તિ ધર્મ કરે અધિક વિચારજી ॥ અતિશે ખેદ ને પામે તેઉજી ॥ બોલ્યા પરસ્પર વાણી બેઉજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ બેઉ પરસ્પર બોલિયાં ॥ થયું સિદ્ધ આપણું કામ ॥ તે દૈવે વિઘ્ન યુક્ત કીધું ॥ રહ્યો ન ઊર આરામ ॥ ૨ ॥ તે માટે મહા વિઘન કેરા ॥ નાશ કરતા જેહ ॥ વિભૂતી અવતાર હરિના ॥ એવા ગણ પતી એહ ॥ ૩ ॥ તે માટે એ ગણપતીનું ॥ વૃત્ત કરશું એમ ॥ વિ ઘન સર્વે વિનાશ પામે ॥ થાયે અતિશે ક્ષેમ ॥ ૪ ॥ પછે તે ધર્મે ભ ક્તિ કરો ॥ શોક ટળવા કાજ ॥ જેમ રામ લક્ષમણ જાનકી ॥ વન ગયાં ત્યાગિ રાજ ॥ ૫ ॥ તેને જેમ વનવાસમાં ॥ થયું કષ્ટ અતિ વિ ખ્યાત ॥ મુક્તાનંદ તે ધર્મદેવે ॥ ભક્તિને કહી વાત ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૫૨ ॥ **રાગ માલીગાડો.** ॥ રામ કથા કહેતાં હનુમંતનો ॥ મહિમા અતિશે આવ્યોરે ॥ ધર્મે કહ્યો અધિક વિસ્તારી ॥ ભક્તિને મન ભાવ્યોરે ॥ રામ ॥ ૧ ॥ પછે ઊરમાં એમ સ્મૃતિ આવી ॥ આ પણા એ કૂળ દેવરે ॥ રામ દૂત હનુંમાન કષ્ટ સઉ ॥ નાશ કરે તત ખેવરે ॥ રામ ॥ ૨ ॥ મારૂત નંદન રિપૂ મદ ગંજન ॥ હે હનુંમાન

હમારીરે ॥ રક્ષા કરજો રક્ષા કરજો ॥ એમ કહ્યું ભક્તિયે પોકારીરે ॥ રામ ॥ ૩ ॥ એજ સમયમાં વિપ્ર રૂપ ધરી ॥ દીધું દરશન દાનરે ॥ મુક્તાનંદ કહે ધર્મ ભક્તિને ॥ એમ રીઝયા હનુમાનરે ॥ રામ ॥ ૪ ॥ **પદ** ॥ ૧૩ ॥ કરૂણા કરી બોલ્યા હનુમાનજી ॥ ભક્તિ ધર્મ સૂણજો એક ધ્યાનજી ॥ તમે સંતાપ તજો તતખેવજી ॥ હું જ તમારો છઊં કૂળ દેવજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ હું જ છઊં કૂળ દેવ માટે ॥ મુનેજ પહોંચે લાજ ॥ કરીશ રક્ષા બેઉની ॥ જેમ સીધસે સર્વે કાજ ॥ ૨ ॥ દ્રૌણી ને શ્રાપે કરીને ॥ તમારા સૂત જેહ ॥ શસ્ત્ર નહીં ધારણ કરે ॥ તોયે આધિક સમર્થ એહ ॥ ૩ ॥ પોતાની બુદ્ધિને બળે ॥ આ ત્રિલોકી તત કાળ ॥ જીતવા સમર્થ થશે ॥ એવા તમારા બાળ ॥ ૪ ॥ તમારા કૂ ળની સદા ॥ હું રક્ષાનો કરનાર ॥ જ્યાં જ્યાં સંકટ આવશે ॥ ત્યાં રહીશ પાશે ત્યાર ॥ ૫ ॥ એમ કહી હનુમાન ત્યાંથી ॥ થયા તે અ તરધ્યાન ॥ મુક્તાનંદ કહે ધર્મ ભક્તિ ॥ રીઝયાં પ્રથમ સમાન ॥ ૬ **કડવાં** ॥ ૫૩ ॥ ભક્તિ ધર્મ ઊર હર્ષ અપારજી ॥ ત્યાં થકી ચાલ્યાં કરીને વિચારજી ॥ ગણપતીનાં વૃત્તમાં તતકાળજી ॥ આવી પ્રતિતી અધિક વિશાળજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ આવી પ્રતિતી ઊર વિષે ॥ દેખી પ્રતાપ ઉદાર ॥ જેહનું વૃત્ત કર્યા તણો ॥ ઘાટ એકજ વાર ॥ ૨ ॥ તેજ પળે મહા વિઘ્ન સર્વે ॥ નાશ થયાં તતખેવ ॥ એવા ગણપતિ અ ધિક મોટા ॥ વિઘ્ન હરતા દેવ ॥ ૩ ॥ એમ કહીને ચાલિયાં ॥ ઊ ર ધરી શ્રી ઘનશ્યામ ॥ દોઢ માસે ચાલતા ॥ આવ્યા પોતાને ગામ ॥ ૪ ॥ જ્ઞાતિ કુટુંબિ ધર્મનાં ॥ વિંટી વળ્યા જન વૃંદ ॥ દંપતિને દર્શને કરી ॥ પામ્યા અતિ આનંદ ॥ ૫ ॥ પછે તે પ્રભુના પ્રતાપ થી ॥ ધર્મના વૈરી જેહ ॥ મુક્તાનંદ કહે મિત્ર સરખા ॥ થઈને વર તે તેહ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૫૪ ॥ ધર્મને દેખી શત્રુ સર્વેજી ॥ અતિ

ભય પામ્યા મૂકયો ગર્વજી ॥ પછે કૃપાળુ પ્રભુ પરમ સુજાણજી ॥ જી-
વોનાં કરવા કલ્યાણજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ જીવોનાં કલ્યાણ કરવા ॥
જન્મ લેશે દેવ ॥ એવા થકા તે ધર્મના ॥ ઊરમાં વસ્યા તતખેવ ॥ ૨ ॥
તેણે કરી એ ધર્મ અતિશે ॥ થયા તે શોભા ધામ ॥ નીજ તેજે જગ
ઢાંકિયો ॥ એવા તે અતિ અભિરામ ॥ ૩ ॥ ધાન્ય ધન્ય વાહન પશુ ॥
સમૃધિ તે વિવિધ પ્રકાર ॥ ધર્મનાં ઘરમાં પ્રથમથી ॥ દોલત વાધી
અપાર ॥ ૪ ॥ એવી રીતે એ વિપ્રને ॥ થયો હરિપ્રસાદ અનૂપ ॥
તે માટે એ ધર્મને કેહે છે ॥ હરિપ્રસાદ સ્વરૂપ ॥ ૫ ॥ હરિપ્રસાદ એ
નામ લઈ ॥ સૌ બોલાવે સાક્ષાત ॥ મુક્તાનંદ કહે ભૂમિમાં ॥ એ
થયા અતિ વિખ્યાત ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૫૫ ॥ દેવ તુલ્ય નીજ કાંતિ
જેહજી ॥ તતક્ષણ દોલત વાધી એહજી ॥ તે જોઈ ધર્મ વિચાર્યું
વિશેષજી ॥ આપમાં જાણ્યો હરિ આવેશજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ આપ
વિષે શ્રીકૃષ્ણનો ॥ આવેશ જાણી ઉદાર ॥ પછી ધર્મદેવે ભક્તિમાં ॥
ધર્યો ગર્ભ જગ આધાર ॥ ૨ ॥ તેણે કરી ભક્તિ થયા ॥ અતિશેજ
શોભા ધામ ॥ કપિલની માં દેવહુતી ॥ તે સમ અતિ અભિરામ ॥ ૩ ॥
અનંત કોટી બ્રહ્માન્ડ જેના ॥ રોમ કૂપ સમાય ॥ તે હરિ ધાર્યા ગર્ભ
માં ॥ એ આશ્ચર્ય વાત કહેવાય ॥ ૪ ॥ પૂરણ ચંદ્ર સમાન તનમાં ॥
વાધી કાંતિ વિશાળ ॥ પ્રેમવતિ હરિ ઊદર ધારી ॥ એમ થયા તતકા
ળ ॥ ૫ ॥ દેવમાતા અદિતી સમ ॥ માન્યા યોગ્ય તે માત ॥ મુક્તા
નંદ કહે પ્રેમવતિનાં ॥ પૂન્ય થયાં વિખ્યાત ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૫૬ ॥
રાગ આસાવરી ॥ ભક્તિને દેખીને અન્ય ભામનિયું ॥ બોલે પર
સ્પર વાણી હો ॥ ભૂપર ગર્ભવતિ બહુ દીઠી ॥ આવી તો કોય ન જાણી
હો ॥ ભ ॥ ૧ ॥ ગર્ભવતિ એવી તેજસ્વિ ॥ દીઠી ન સાંભળી કોય
હો ॥ આવા તો એક દેવકીમાતા ॥ સૂણ્યા છે પુરાણમાં સોય હો ॥ ભ ॥ ૨ ॥

એમ પરસ્પર અબળા બોલે ॥ જોઇ જોઇ તેજ અનૂપ હો ॥ પ્રેમવતિ નાં ઉદર વિષે કોઇ ॥ આવ્યા છે કારણ રૂપ હો ॥ ભ ॥ ૩ ॥ પ્રેમવ તિનાં ભાગ્યનો મહિમા ॥ ગાન કરે સૌ નારિ હો ॥ મુક્તાનંદ એ ભ ક્તિમાતની ॥ પદરજ શીરપર ધારીહો ॥ ભ ॥ ૪ ॥ **પદ** ॥ **૧૪**॥ એવા પ્રતાપિ ભક્તિ માતજી ॥ દશ માસ વિષે શાક્ષાતજી ॥ જન મ્યા સૂત શશિ પૂરણ સમાનજી ॥ કરૂણા શાગર શ્રી ભગવાનજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ કરૂણા શાગર શ્રી હરિ ॥ થયા પ્રગટ સુંદર નેણ ॥ સાધૂ જનનાં અંતર માંઇ ॥ વાધ્યું સૂખ દિન રેણ ॥ ૨ ॥ અખિલ ભૂવનના નાથ પોતે ॥ અવતર્યા અવિનાશ ॥ ધર્મ કેરા સદન માંઇ ॥ થયો આધિક પ્રકાશ ॥ ૩ ॥ પછે એ ભક્તિ પોતા કેરી ॥ સજ્યામાં સૂખકંદ ॥ જન્મ્યા એવા લાલ જોઇને ॥ પામ્યા અતિ આનંદ ॥ ૪॥ એવી રીતે એ વિપ્રના ॥ સદનમાં સૂખ ધામ ॥ શ્રી પુરૂષોત્તમ પ્રગ ટિયા ॥ શોભાનિધિ ઘનશ્યામ ॥ ૫ ॥ જે અવશર પ્રભુ પ્રગટિયા ॥ મહા આનંદકારી અનૂપ ॥ મુક્તાનંદ કહે તે સમો ॥ વર્ણવું અતિ સૂખ રૂપ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૫૭ ॥ સંવત અરાઢ સાડત્રિસ્સો જેહ જી ॥ સંવત્સર વિરોધ કૃત એહજી ॥ ઉતરાયણના રવિ સૂખ રૂપજી॥ વસંત રૂતું મધૂ માસ અનૂપજી ॥ **ઢાળ** ॥ ચૈત્ર માસ ને સૂકલ પક્ષે॥ તિથી નવમી ઉદાર ॥ પુષ્ય નક્ષત્રને ચંદ્ર વાસર ॥ સદા સૂખ દાતાર ॥ ૨ ॥ વૃશ્ચિક લગ્ને કૌલક કરણે ॥ યોગ સૂકર્મા જેહ ॥ દશ ઘડી રાત્રિ ગીએ ॥ થયો જન્મ સૂખપ્રદ તેહ ॥ ૩ ॥ ભૂમિ વિષે સૌ મનુ ષ્યને ॥ થયો મહોત્સવ તતકાળ ॥ સ્વર્ગમાં સઉ દેવને ॥ થયો ઉત્સવ પરમ વિશાલ ॥ ૪ ॥ ઈંદ્રાદિક સૂર પુષ્પ વૃષ્ટિ ॥ કરે તે વારમવાર ॥ ગંધર્વ લાગા ગાવવા ॥ ઊરમાં તે પ્રેમ અપાર ॥ ૫ ॥ સૂર વિમાને ગગન છાયું ॥ નાચે સૂર ત્રિય વૃંદ ॥ મુક્તાનંદનો નાગ પ્રગટયા ॥ પામ્યા સૌ આનંદ ॥ **કડવાં** ॥ ૫૮ ॥ દ્વિજ કૂળ પ્રથ

ટયા શ્રી ઘનશ્યામજી ॥ પુરૂષોત્તમ સર્વ સૂખ ધામજી ॥ આનંદ વા
ધ્યો જોઇને અપારજી ॥ શોભે સુંદર ધર્મ કુમારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥
શોભે ગ્રહ માંહી શ્યામ સુંદર ॥ અધિક તેજ અંબાર ॥ મંગળ દશો
દિશ માંઇ રાજે ॥ ક્ષિણ થયો ભૂભાર ॥ ૨ ॥ ત્રિવિધ્ય વાયુ વહે સુંદર ॥
સૌને થયો હુલ્લાસ ॥ ઉડગણ કેરી જોતી અતિશે ॥ શોભે છે આકા
શ ॥ ૩ ॥ વળી વારિ સર સરિતા તણાં ॥ સર્વે નિર્મળ થયાં અત્ય
ત ॥ નિર્મળ નભની છબિ છાજે ॥ જનમિયા ભગવંત ॥ ૪ ॥ અગ્નિ
હોત્રના અગ્નિ સર્વે ॥ થયા તેજાજ્વળ માન ॥ સંતનાં મન શુદ્ધ
થયાં ॥ અતિશે ઉદય થયું જ્ઞાન ॥ ૫ ॥ અશૂર હતા અવની વિષે ॥
તેનાં મનમાં વાધ્યો ત્રાસ ॥ મુક્તાનંદનો નાથ પ્રગટયા ॥ પાળવા
નીજ દાસ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૫૯ ॥ દેવ કરે છે દુંદભિ નાદજી ॥
વળી અતિ હર્ખ્યા હરિપ્રસાદજી ॥ વાજે વાજાં દ્વિજને ઘેરજી ॥ થ
ઈ રહી છે અતિ લિલાલેહેરજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ થઇ રહી છે લિલા
લેહેર સુંદર ॥ ગાયે વિનતા મંગળ ગીત ॥ લાલને આશિશ દિએ
છે ॥ મૂખ જોઈ વાધી પ્રીત ॥ ૨ ॥ દધિ હરદિ કુંકુમ આદિ ॥ રંગ
લઇ સર્વે નાર ॥ એક એકને છંટકે પરસ્પર ॥ કરે કતોહલ ઉદાર ॥ ૩ ॥
ત્રણ ભૂવનમાં શબ્દ સુંદર ॥ થયો તે જેજેકાર ॥ ધર્મને મન થયો
આનંદ ॥ નિર્ખિ નીજ કુમાર ॥ ૪ ॥ પુત્રનું મૂખ જોઇ પ્રીતે ॥ મ
નમાં તે હર્ખ્યા તાત ॥ અતિ સ્નેહે આશક્ત થયાં છે ॥ કહી ન જા
એ વાત ॥ ૫ ॥ એવી રીતે થયો ઉચ્છવ ॥ પ્રગટયા જન પ્રતિપાળ ॥
મુક્તાનંદના નાથ જન હીત ॥ બન્યા મનોહર બાળ ॥ ૬ ॥ **કડ
વાં** ॥ ૬૦ ॥ **રાગ આસાવરી** ॥ પોતે પ્રગટ થયા પુરૂષોત્તમ ॥
ધર્મ ભૂવન સૂખદાઇ હો ॥ ઈંદ્રાદિક સર્વે શૂર આવ્યા ॥ વાજે અધિક
વધાઇ હો ॥ પો ॥ ૧ ॥ નર નારિ મન હર્ષ ન માયે ॥ જય જય વાણી
બોલે હો ॥ જગજીવનનું મૂખડું જોઇને ॥ મતવાલા થઇ ડોલે હો ॥

પો ॥ ૨ ॥ ગાંધ્રવ ગીત મનોહર ગાવે ॥ નર્ત્ત કરે સૂર નારિ હો ॥
સૂર વિમાને અંબર છાયો ॥ થાય કતોહલ ભારી હો ॥ પો ॥ ૩ ॥
ફુલ ઝડી અંબારથી લાગી ॥ સર્વે તે થયા હુલ્લાસિ હો ॥ મુક્તાનંદ
નો નાથ મનોહર ॥ અવતરિયા અવિનાશિ હો ॥ પો ॥ ૪ ॥ ૫
૬ ॥ ૧૫ ॥ પુત્ર જન્મ સુણી રીઝયા ધર્મજી ॥ પ્રેમે કરાવ્યું જાતક ક
ર્મજી ॥ તેજ કર્મમાં જન સૌ કોયજી ॥ મગન થયાં જોઇ ઉચ્છવ સોય
જી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ ઉચ્છવમાં વેદોક્ત રીતે ॥ કરી અધિક સનમાન ॥ ધ
ર્મદેવે બ્રાહ્મણોને ॥ આપ્યાં બહુ વિધ દાન ॥ ૨ ॥ જે જે જાચક આવિયાં ॥
તેનો આદર કીધો અપાર ॥ દાન જથા વિધી આપિયું ॥ ઉઘાડી ધન
ભંડાર ॥ ૩ ॥ પોતાના સૂત રૂપ એવા ॥ પ્રગટ શ્રી ભગવંત ॥ માત
પિતાને તેજ સંગે ॥ વાધ્યો પ્રેમ અનંત ॥ ૪ ॥ ચૈત્ર શુદિ એકાદશી
ની ॥ રાત્રિમાં તતકાળ ॥ બાલમુકુંદને મારવાને ॥ આવ્યા ગ્રહ વિક્રા
ળ ॥ ૫ ॥ વૈતરી કોટરા આદિક ॥ બાળકના ગ્રહ જેહ ॥ મુક્ત કહે
નીજ દ્રષ્ટિએ ॥ બાળી ભગાવ્યા તેહ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૬૧ ॥ એ
મ એ દિન દિન આનંદ કંદજી ॥ બાળ ચંદ્ર સમ વધે સ્વચ્છંદજી ॥
એક સમે માકંડ રૂષી નામજી ॥ બ્રહ્મચારી વેષે તપ ધામજી ॥ ૧ ॥
ઢાળ ॥ બ્રહ્મચારી રૂપ મુનિ વર ॥ આવ્યા તે ધર્મને ઘેર ॥ કર્યું બહુ
સન્માન તેહનું ॥ પૂજિયા ભલી પેર ॥ ૨ ॥ જાણી તે રૂષીને જ્યો
તિશિ ॥ ત્રિકાળ દર્શી ઉદાર ॥ અતિ પ્રેમે પ્રાર્થના કરી ॥ વૃષદેવે
વિવિધ પ્રકાર ॥ ૩ ॥ અમારા આ પુત્ર કેરૂં ॥ નામ કરણ છે
જેહ ॥ તે તમે કરવા યોગ્ય છો ॥ તેમાં તે નહીં સંદેહ ॥ ૪ ॥
ત્યારે તે મુનિ શુભ મુહુર્ત જોઇને ॥ નામ ધરવા કાજ ॥ વિધી સહિત
આરંભ કર્યો ॥ લઇ હોમાદિકના સાજ ॥ ૫ ॥ કર્મ સૌ વિધી વત
કર્યાં ॥ સર્વજ્ઞ મહા મુનિ ધીર ॥ મુકતાનંદ કહે ધર્મ પ્રત્યે ॥ બોલ્યા
વચન ગંભીર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૬૨ ॥ હે ધર્મઆ તમારો કુમાર-

જી ॥ તમારી બેઉની રક્ષા કરનારજી ॥ એના આશ્રિત નર ત્રિય જેહજી ॥ તેની સર્વ આપદા હરશે તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ આપદા હરશે તેમની ॥ કરશે તે સૂખ ઘનશ્યામ ॥ કર્ક રાશિમા જન્મ એનો ॥ માટે થાશે હરિ એવું નામ ॥ ૨ ॥ અર્થે યુક્ત એ નામવાળો ॥ થાશે તમારો લાલ ॥ આશ્રિત નર ત્રિયવૃંદને ॥ તારશે જન પ્રતિપાળ ॥ ૩ ॥ વળી તમારા પુત્રનો ॥ છે કૃષ્ણ વર્ણે આ તન ॥ આશ્રિત જનના નીજ મૂતમાં ॥ ખેંચી લેશે મન ॥ ૪ ॥ ચૈત્રમાસમાં જન્મ સુંદર ॥ થયો છે સાક્ષાત ॥ માટે કૃષ્ણ એવું નામ એનું ॥ થાશે જગવિખ્યાત ॥ ૫ ॥ હરિ કૃષ્ણ બેઉનાં નામ નોખા ॥ તમારા સૂતના જાણ ॥ હરિકૃષ્ણ એવી રીતે એકજ ॥ મુક્તાનંદ પ્રમાણ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૬૩ ॥ વળી કહુ ધર્મદેવ સૂખધામજી ॥ તમારા સતનું સુંદર નામજી ॥ ચિત્ત દઈ સાંભળો પરમ સૂધીરજી ॥ સુંદર થાશે ગુણ ગંભીરજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ થાશે ગુણ ગંભીર સુંદર ॥ પાંચ ગુણ સખદાન ॥ ત્યાગ જ્ઞાન તપ ધર્મ ચોગ કરી ॥ થાશે શિવજી સમાન ॥ ૨ ॥ માટે હું તમને સૂચવું ॥ તમે બેઉ ચતૂર સુજાણ ॥ નિલકંઠ એવું નામ સુંદર ॥ થાશે અતિ પ્રમાણ ॥ ૩ ॥ હે વૃષ એ રીતે કરો ॥ ગુણ કર્મને અનુ સાર ॥ થાશે તમારા પુત્ર કેરાં ॥ નામ અનંત અપાર ॥ ૪ ॥ એવી રીતે એ નામ કરી ॥ ટાળ્યા સર્વ સંદેહ ॥ બીજા ગુણ એ પુત્રના ॥ કેતા હવા મુનિ તેહ ॥ ૫ ॥ એજ તમારા પુત્ર તે ॥ શ્રી વિશ્નુ તુલ્ય સ્વચ્છંદ ॥ મુક્તાનંદનો નાથ તમને ॥ દેશે અતિ આનંદ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૬૪ ॥ **રાગ કાફી** ॥ માર્કંડ મુનિ નામ ધર્યાને ॥ મૌન થયા તતકાળરે ॥ સૂતના ગુણ સૂણી ભક્તિ ધર્મને ॥ આનંદ વાધ્યો વિશાળરે ॥ મા ॥ ૧ ॥ ધર્મે તે મુનિવરને આપ્યાં ॥ આભૂષણ વસ્ત્ર અપારરે ॥ મન વાંચ્છિત સઉ સંપત્તિ આપી ॥ એવા તે પરમ ઉદા-

રરે ॥ મા ॥ ૨ ॥ તે મુનિવરને વચને કરીને ॥ નીજ સૂતના ગુણ જા ણીને ॥ ધર્મ ભક્તિએ મહા મુનિવરને ॥ કહે છે સુધા સમ વાણી રે ॥ મા ॥ ૩ ॥ હે મુનિવર અમે દાસ તમારા ॥ નિત નિત દરશન દેજોરે ॥ મુક્તાનંદના નાથને નિર્ખિ ॥ લાવ અલોકિક લેજોરે ॥ મા ॥ ૪ ॥ **પદ** ॥ ૧૬ ॥ એમ કરતાં નીજ સૂતને અનૂપજી ॥ ત્રીજું વર્ષ થયું સૂખરૂપજી ॥ ત્યારે તે ચૌલ કર્મ સૂખકારીજી ॥ ધર્મે કરાવ્યું શ્રુતિ અનુસારીજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ શ્રુતિ તણે અનુસાર સર્વે ॥ કીધું કર્મ ઉદાર ॥ તે દિન મહા ઉત્સવ થયો ॥ સૌ પામ્યા આંદ નઅ-પાર ॥ ૨ ॥ તેજ દિવસે ધર્મદેવે ॥ સાધૂ બ્રાહ્મણ જેહ ॥ પ્રેમ કરી નીજ ભૂવન તેડી ॥ જમાડયા છે તેહ ॥ ૩ ॥ તે દિવસે ભગવાનને ॥ મારવા દાનવ ઘોર ॥ કૃત્યાનો સૃજનાર આવ્યો ॥ કાલીદત્ત કઠોર ॥૪॥ તિવ્ર નીજ દ્રષ્ટે કરી ॥ મનમોહન બાલમુકુંદ ॥ મોહ પમાડયો દૈત્ય ને ॥ થયો અશૂર અતિ મતિ મંદ ॥ ૫ ॥ તેણે કરીને અશૂર પાપી ॥ વિવિધ વૃક્ષ મોઝાર ॥ મુક્ત કહે અથડાઇ ચહુ દિશા ॥ નાશ થયો ભૂભાર ॥ ૬ ॥ **કડવા** ॥ ૬૫ ॥ એમ અશૂરના વૃંદ અપારજી ॥ કરે છે ઉપદ્રવ વારમંવારજી ॥ તે જોઇ ધર્મે વિચાર્યું એમજી ॥ આંઈ રીયે નહીં આપણું ક્ષેમજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ ક્ષેમ નહીં આંઇ આપ-ણું ॥ એમ વિચારી નીજ ગામ ॥ ત્યાગ કર્યું રિપૂ ત્રાસથી ॥ આ વ્યા અવધપૂર ધામ ॥ ૨ ॥ અવધ્ય મધ્ય અતિ શ્રેષ્ઠ સ્થાનક ॥ રામઘાટને પાસ ॥ ખરહટા શાખા નગરમાં ॥ રહ્યા વૃશ કરી વાસ ॥૩॥ અવધ્યમાં સૂત નારિ સોતા ॥ એમ વસ્યા જઇ ધર્મ ॥ ત્રિકાલ સર્જ્યું સ્નાન આદિક ॥ કરે તે વિધી વત કર્મ ॥ ૪ ॥ સંધ્યાદિક નિત કર્મ કરતાં ॥ કૃષ્ણ ભક્તિ જેહ ॥ સર્વ કર્મથી આધિક જાણી ॥ પલ ન ત્યાગે તેહ ॥ ૫ ॥ એમ ધર્મ શ્રી કૃષ્ણની ॥ ભક્તિ કરે એક તાર ॥

મુક્ત કહે તે જોઇ સૌને ॥ વાધ્યો પ્રભુ સંગ પ્યાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૬૬ ॥ નીજ પિતુ ભક્તિ કરે એક તાનજી ॥ તે જોઈ બાલરૂપ ભગવાનજી ॥ લઈ શિશુ ખેલ સામગ્રિ સારજી ॥ પૂજે શ્રી કૃષ્ણને પરમ ઉદારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ પુજે નિત શ્રીકૃષ્ણને ॥ વળી ધરે છે તેહનું ધ્યાન ॥ બાળક છે તોય સાધૂતા કરી ॥ વર્ત્તે સંત સમાન ॥ ૨ ॥ ત્યાગ્યા ગ્રામ્ય વિહાર સર્વે ॥ એવા તે હરિસૂખધામ ॥ તાત સંગે સઉ તિરથમાં ॥ નિત નાય પૂરણ કામ ॥ ૩ ॥ પ્રાત સમે સરજુ વિષે ॥ નિત નિયમ રાખી નાય ॥ પૂરિ મધ્યે સૌ દેવ મદિરમાં ॥ દર્શને નિત જાય ॥ ૪ ॥ તેજ હરિ નીજ તાત પાસે ॥ વર્ણાશ્રમના ધર્મ ॥ શ્રધાએ કરીને સાંભળ્યા ॥ જાણ્યો તેહનો મર્મ ॥ ૫ ॥ તેમજ નીજ માતા થકી ॥ વિનતાઉનાં ધર્મ જેહ ॥ મુક્તાનંદ કહે બાળકૃષ્ણે ॥ સાંભળ્યા છે તેહ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૬૭ ॥ બાળપણાથી શ્રી ઘનશ્યામજી ॥ દ્રઢ પંડિત થયા શુભ ગુણ ધામજી ॥ બાળક તદૃપિ અધિક બુદ્ધિવંતજી ॥ શુભ ગુણ જોઈ કોય પામે ન અંતજી ॥૧॥ **ઢાળ** ॥ શુભ ગુણ જોતાં પાર ન આવે ॥ એવા તે અજ અવિનાશ ॥ તોય અન્ય પાસે ભણે ॥ કરવા તે બુદ્ધિ પ્રકાશ ॥ ૨ ॥ જન્મથી વર્ષ પાંચના ॥ જ્યારે થયા જગ આધાર ॥ ત્યારે એ ધર્મથી ભક્તિએ ॥ એક જાયો પુત્ર ઉદાર ॥ ૩ ॥ આધક શાંત સ્વભાવ સોતા ॥ અધિક મન અભિરામ ॥ અનૂજ કૃષ્ણ દિનેશના ॥ તેનું નામ ઇચ્છારામ ॥ ૪ ॥ તેજ વર્ષમાં ધર્મદેવે ॥ શ્રી હરિને શાક્ષાત ॥ ભણાવ્યા સદ્ગ્રંથ સર્વે ॥ વાધ્યો યશ વિખ્યાત ॥ ૫ ॥ અલ્પ કાળમાં ગ્રંથ સર્વે ॥ વાંચી ગયા હરિ જેહ ॥ મુક્તાનંદ કહે લોક સઉને ॥ આધિક આશ્ચર્ય એહ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૬૮ ॥ **રાગ સામેરી** ॥ અવધ્યપૂરમાં શ્રી પુરૂષોત્તમ ॥ બાળરૂપ ભગવંતરે ॥ તે શ્રીહરિનો સંગ કરે છે ॥ પૂરનાં બાળ અનંતરે ॥ આ ॥ ૧ ॥

તે સૌને પ્રલ્હાદની પેરે ॥ કૃષ્ણની ભક્તિ શિખાવેરે ॥ સૌ બાળક મહા મુનિવર સમ થઈ ॥ પ્રેમ મગન ગુણ ગાવેરે ॥ અ ॥ ૨ ॥ બાળરૂપ શ્રી હરિની ભક્તિ ॥ દેખી કહે સૌ વાતરે ॥ આ પ્રલ્હાદ સરીખો બાળક ॥ થાશે અતિ વિખ્યાતરે ॥ અ ॥ ૩ ॥ એમ અયોધ્યા પૂરમાં ભક્તિ ॥ બાળ વૃદ્ધમાં વ્યાપિરે ॥ મુક્તાનંદના નાથ પ્રગટ થઈ ॥ અશૂભ વાસના કાપીરે ॥ અ ॥ ૪ ॥ **પદ** ॥ ૧૭ ॥ અવધ્યમાં વાસ કરી રહ્યા ધર્મજી ॥ પૂરજન જાણે અલોકિક મર્મજી ॥ ધર્મને શરણ થયાં બહુ લોકજી ॥ તેનાં તે ટાળ્યા સંશય શોકજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ સંશય શોક નિવારિયાં ॥ કાશળ ન રાખી લેશ ॥ અષ્ટાક્ષર હરિ મંત્રનો ॥ સાને કર્યો ઉપદેશ ॥ ૨ ॥ અહિંસાદિક ધર્મ સર્વે ॥ સૂણ્યા નીજ ગુરૂ પાસ ॥ તેનો શુભ ઉપદેશ કીધો ॥ ટાળવા ભવ ત્રાસ ॥ ૩ ॥ ધર્મ કેરા શિષ્ય સર્વે ॥ પાળે ધર્મ વચન ॥ તેહનં શ્રી વૃજચંદ સંગે ॥ લાગી રહ્યાં છે મન ॥ ૪ ॥ ધર્મ જ્ઞાન વૈરાગ્ય સોતી ॥ કૃષ્ણ ભક્તિ જેહ ॥ ધર્મદેવના શિષ્ય સર્વ ॥ કરે નિ તર તેહ ॥ ૫ ॥ એમ શ્રી રાધા કૃષ્ણની ॥ ભક્તિ કરે સોય ॥ મુક્તાનંદ કહે ધર્મ સરખા ॥ સમૃથ ગુરૂ નહીં કોય ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૬૮ ॥ આપનો આશ્રય કરવા ઇચ્છેજી ॥ સંગ કુસંગની વિક્તિ પ્રીચ્છેજી ॥ તે વિનતાઓને ભક્તિ પાસજી ॥ શિષ્ય કરાવે હરવા ત્રાસજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ ત્રાસ હરવા ભવ તણો ॥ કરે ભક્તિ શુભ ઉપદેશ ॥ તે સાંભળી ત્રિય માત્રનો ॥ નવ રહે સંશય લેશ ॥ ૨ ॥ માનનિયુના ધર્મ સર્વે ॥ ભક્તિ પાસ ઉદાર ॥ કેહેવાડ્યા વિસ્તારથી ॥ જેમ પામે ભવ જલ પાર ॥ ૩ ॥ ગર્ભથી વર્ષ આઠમે ॥ શ્રી કૃષ્ણને ધર્મદેવ ॥ યથા વિધી ઉપવિત આપ્યું ॥ તેડી દ્વિજ તતખેવ ॥ ૪ ॥ તે દિન મહા ઉત્સવ થયો ॥ જમ્યા હજારો દ્વિજ વૃંદ ॥ વિપ્રને બહુ દાન દીધાં ॥

પામ્યા અત્યાનંદ ॥ ૫ ॥ નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી તણા ॥ ધર્મમાં રહી હ-
રિ સોય ॥ મુક્ત કહે નીજ વૃત્તમાં ॥ કાશલ ન રાખી કોય ॥ ૬ ॥
કડવાં ॥ ૭૦ ॥ વેદાદિકનો દૃઢ અભ્યાસજી ॥ અંગ સહિત કર્યો
નીજ પિતુ પાસજી ॥ તેહનો અર્થ અનૂપમ જેહજી ॥ નીજ પિતુ
પાસ ભણ્યા હરિ તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ ભણ્યા અર્થ એ સર્વના ॥
સૂણતાં તે એકજ વાર ॥ રહસ્ય તેનો જાણિયો ॥ નીજ બુદ્ધિને અનુસા-
ર ॥ ૨ ॥ તાત થકી તે પામિયા ॥ નીજ સંપ્રદાયની રીત ॥ પામ્યા
તે દિક્ષા કૃષ્ણની ॥ જેમ વધે પ્રભુ સંગ પ્રીત ॥ ૩ ॥ પામ્યા હરિ
નીજ તાતથી ॥ શુભ અષ્ટાક્ષરનો મંત્ર ॥ જેને જપે સૌ ભવતરે ॥ સદ્ય
થાય જીવસ્વતંત્ર ॥ ૪ ॥ શ્રી ઉદ્ધવ સંપ્રદાયના ॥ જે રહસ્ય અતિ સૂખ
રૂપ ॥ તે સર્વે નીજ તાતથી ॥ જાણિયા પરમ અનૂપ ॥ ૫ ॥ પછે તે
જેમ ધર્મે કહ્યું ॥ તેવી રીતે આપ ઉદાર ॥ મુક્ત કહે શ્રી કૃષ્ણને ॥
નિત પુજે કરી બહુ પ્યાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૭૧ ॥ સેવાસાજ લઈ
સૂખકંદજી ॥ સેવે શ્રી કૃષ્ણને સદા સ્વછંદજી ॥ એવી રી. વર્તતા
એહજી ॥ વર્ષ એકાદશના થયા તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ વર્ષ એકાદશ
થીએ ॥ જનનીને કૃષ્ણદિનેશ ॥ ધર્મ જ્ઞાન વૈરાગ્ય સોતી ॥ ભક્તિ
કરી ઉપદેશ ॥ ૨ ॥ નીજ સ્વરૂપનું જ્ઞાન જે ॥ તે દીધું હરિ કરી
પ્યાર ॥ પછે તીરો ભાવને પામિયા ॥ ભક્તિમાત ઉદાર ॥ ૩ ॥ દુર્વા
શાના શ્રાપથી ॥ એમ મૂકાવ્યા નીજ માત ॥ નીજ પદ પંકજ પાસ
રાખ્યાં ॥ એવા શ્રી હરિ સાક્ષાત ॥ ૪ ॥ ઉર્ધ્વ દેહી ક્રિયા તની ॥ જેષ્ટ
સૂતને પાસ ॥ શાસ્ત્ર વિધિએ ધર્મદેવે ॥ કરાવી છે પ્રકાશ ॥ ૫ ॥ ધર્મે
પણ કેટલાક માસે ॥ કીધો નર તન ત્યાગ ॥ મુક્ત કહે મુનિ શ્રાપ-
થી ॥ એમ મુકાણાં બડ ભાગ્ય ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૭૨ ॥ **રાગ
મારૂ** ॥ દિવ્ય શરીર ધરી ॥ રહ્યાં બેઉ દિવ્ય શરીર ધરી ॥ ભક્તિ

ધર્મને પ્રાણથી પ્યારા ॥ બાલ સ્વરૂપ હરિ ॥ ૨ ॥ ૧ ॥ નિત્ય સમિપે રહે શ્રી હરિને ॥ નિર્ખે નયણ ભરી ॥ ૨ ॥ ૨ ॥ પોતાના સૂત કૃષ્ણ પ્રભુને ॥ સેવે છે પ્રેમ કરી ॥ ૨ ॥ ૩ ॥ શ્રદ્ધાદિક વૃષ સંગે પ્રભુ પદ ॥ પુજે છે ફરીરે ફરી ॥ ૨ ॥ ૪ ॥ મુક્તાનંદ કહે ત્રિભૂવનમાં ॥ સૂજશ રહ્યો પસરી ॥ ૨ ॥ ૫ ॥ **પદ** ॥ ૧૮ ॥ ઉર્ધ્વ દૈહિક ક્રિયા ધર્મની જેહજી ॥ શાસ્ત્ર પ્રમાણે વિધીવત તેહજી ॥ રામપ્રતાપે કીધી સોયજી ॥ તેમાં તો કોશલ ન રહી કોયજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ કોશલ ન રહી કોય વિધ ॥ એમ કીધું કાર્ય ઉદાર ॥ જમાડયા અતિ પ્રેમસૂ ॥ નીજ ભૂવન વિપ્ર અપાર ॥ ૨ ॥ તે સઉને દક્ષિણા આપી ॥ પુજ્યા પ્રેમ સમેત ॥ ધર્મદેવના પુત્ર સૌને ॥ બ્રાહ્મણ સંગ બહુ હેત ॥ ૩ ॥ પછે તે હરિને કુટુંબિનો ॥ સંગ તજ્યાની આશ ॥ અતિ વૈરાગ્યના વેગથી ॥ ઊરમાં તે અધિક ઉદાસ ॥ ૪ ॥ જેષ્ટ બંધૂ આદિ જે ॥ નીજ કુટુંબિના વૃંદ ॥ તે સઉને પૂછયા વિના ॥ થયા આપે એક સ્વછંદ ॥ ૫ ॥ નિત્ય સ્નાનનું મિષ લઈને ॥ પ્રાત સમે જગવંદ ॥ મુક્તાનંદ કહે ઉત્તર દિશામાં ॥ ચાલિયા સૂખકંદ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૭૩ ॥ એમ શ્રી કૃષ્ણે કર્યો ગ્રહ ત્યાગજી ॥ વન પ્રત્યે ચાલ્યા બડ ભાગજી ॥ પછે શ્રી હરિના સખા અપારજી ॥ દર્શને આવ્યા કરી બહુ પ્યારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ દર્શન કૃષ્ણ દિનેશનાં ॥ કરવાને આવ્યા બાળ ॥ જ્યારે ન ગ્રહ મધ્યે દેખિયા ॥ થયા ઉદાસી તતકાળ ॥ ૨ ॥ સરજું ગંગાને તટે ॥ ખોળે છે બાળક સોય ॥ પૂછે અગણિત મનુષ્યને ॥ પણ ખબર ન દીએ કોય ॥ ૩ ॥ બેઠાનાં સ્થળ તેહનાં ॥ વળી ગયાનાં સ્થળ જેહ ॥ પૂર મધ્યે સૌ બાળકો ॥ ખોળે છે જઈ જઈ તેહ ॥ ૪ ॥ અવધપૂરમાં ખોળતા ॥ હાર્યા તે સર્વ કુમાર ॥ જ્યારે ન દીઠા કૃષ્ણને ॥ કરે રૂદન સૌ એક તાર ॥ ૫ ॥ સોકે સહિત કુમાર સર્વે ॥ આવ્યા તે વૃષને દ્વાર ॥ મુ-

ક્તાનંદ કહે વિરહ વ્યાકૂળ ॥ રૂવે છે કરી પોકાર ॥ ૬ ॥ **કડ વાં** ॥ ૭૪ ॥ અગ્રજ બંધૂ રામપ્રતાપજી ॥ અતિ ઉદાસી ઊર અતિ સંતાપજી ॥ તે પાસે આવ્યા સૌ બાળજી ॥ વિરહ વિકલ બોલ્યા તત કાળજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ વેગે બાળક બોલિયા ॥ બંધૂ તમારા જેહ ॥ નિલકંઠ ન મળ્યા અમને ॥ ગયા કયાંઇક તેહ ॥ ૨ ॥ રામપ્રતાપે પૂર વિષે ॥ ખોળિયા ઘર ઘર માંહી ॥ તોપણ તેહને શ્રી હરિની ॥ ખબર ન જડી કયાંઇ ॥ ૩ ॥ અનૂજ ઇચ્છારામ આદિક ॥ કુટુંબિ ના વૃંદ ॥ તે પણ ખોળી હારિયાં ॥ તોય ન દીઠા સૂખકંદ ॥ ૪ ॥ નયણે જલધારા વહે ॥ સૌ કરે વિવિધ વિલાપ ॥ તે સૌને જોઇ જે ષ્ટ બંધૂ ॥ પામ્યા અતિ સંતાપ ॥ ૫ ॥ દુઃખ તણા સાગર વિષે ॥ પડિયો તે સૌ પરિવાર ॥ મુક્તાનંદ કહે હરિ વિના ॥ એમ પામે કષ્ટ અપાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૭૫ ॥ ભ્રાત ભ્રાત એમ કરીને પોકાર જી ॥ રૂએ છે કુટુંબિ વારમવારજી ॥ જેષ્ટ બંધૂ શ્રી હરિના જેહજી ॥ સૌથી અતિશે તલપે તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ સૌથી અધિક વિલાપ કરી ને ॥ રૂએ છે મોટા ભ્રાત ॥ અમને તે ત્યાગિ શ્રી હરિ ॥ હવે કયાં ગ યા શાક્ષાત ॥ ૨ ॥ એહનો નિત્ય ભોજન સમો ॥ વિતી ગયો છે સોય ॥ તિર્થ સર્વે ખોળિયાં ॥ તોય ખબર ન જડી કોય ॥ ૩ ॥ કયાં જઇને નિરખું હવે ॥ એનું વદન ચંદ્ર સમાન ॥ કયાં જઈ વચના મૃત સૂણું ॥ મુને એજ ઊરમાં ધ્યાન ॥ ૪ ॥ એમ અતિ સ્નેહે ક રી ॥ તલપે છે રામપ્રતાપ ॥ સૂખદ બંધૂ વિયોગનો ॥ ઊરમાં તે અતિ શે તાપ ॥ ૫ ॥ ચરિત્ર શ્રી ઘનશ્યામનાં ॥ તેને સભારે એકતાર ॥ મુક્ત કહે દિન રાત્ય ઊરમાં ॥ રેહે છે એજ વિચાર ॥ ૬ ॥ **કડ વાં** ॥ ૭૬ ॥ **રાગ મેવાડો** ॥ સર્વે કુટુંબિરે કૃષ્ણ દિનેશનારે ॥ એવી રીતે કરે છે વિવિધ વિલાપ ॥ ઇચ્છારામ આદિરે સર્વે બંધૂને રે ॥ અંતરમાં વાધ્યો છે વિરહનો તાપ ॥ સ ॥ ૧ ॥ સૌ મળી સોચ

ફરે શ્રી હરિ તણારે ॥ અતિ દુઃખ સેતાં અહોનિશી જાય ॥ થોડાંક નીરમાંરે બહુ મચ્છની પેઠેરે ॥ પલ એક શાંતિ કાંઈન થાય ॥ સ ॥ ૨ ॥ સૂવાસની આદિરે બંધૂનિ ચોષિતારે ॥ અહનિશ કરે છે શોક અપાર ॥ અતિ કષ્ટે કરી દિવસને નિગમેરે ॥ હરિ વિના એમ દુઃખિ પરિવાર ॥ સ ॥ ૩ ॥ પૂરવાસી પણ અતિ દુઃખિયાં થયાંરે ॥ સૂણી હરિ વન ગયાની વાત ॥ મુક્ત કહે છેરે સૌના જે આતમારે ॥ તેજ એ પ્રગટ પ્રભુ શાક્ષાત ॥ સ ॥ ૪ ॥ **પદ** ॥ ૧૯ ॥ વર્ણિ રૂપ શ્રી કૃષ્ણ ઉદારજી ॥ નિગમ ન પામે જેહનો પારજી ॥ આચ્છાદન સોતી કૌપીનજી ॥ મૃગાછન બ્રહ્મ સૂત્ર નવીનજી ॥ ૧ ॥ મૃગછાલા બ્રહ્મ સૂત્રને ॥ ધાર્યા છે કૃષ્ણ દિનેશ ॥ બે કંઠિયુ તુલશી તણી ॥ ધાર્યાં છે કંઠ પ્રદેશ ॥ ઉર્ધ્વપુંડ્રનું ચિન્હ ભાળે ॥ કુંકુમ ચંદ્રસમેત ॥ જટા મુંજની મેખલા ॥ ધરી રહ્યા કૃપા નીકેત ॥ ૩ ॥ જપમાળા ને કમંડળું ॥ તેને ધાર્યા છે દ્વિજ દેવ ॥ સૂખધામ સાલગ્રામની ॥ પ્રેમે કરે નિત સેવ ॥ ૪ ॥ મહાભારતને શ્રી મદ્ ભાગવત ॥ ધર્મ શાસ્ત્ર ઉદાર ॥ સ્કંદ પુરાણ એ ચારના ॥ પ્રભુ ગ્રહ્યા ચારજ સાર ॥ ૫ ॥ એ સૌની પોથી કરી ॥ પ્રેમેસૂ રાખી પાસ ॥ મુક્ત કહે તે ગ્રંથનો ॥ હરિ રાખે નિત અભ્યાસ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૭૭ ॥ એવા થકા શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળજી ॥ સરજયું ઉતરીને તતકાળજી ॥ ઉત્તર દિશમાં ગયા અવિનાશજી ॥ બીજું કોય મનુષ્ય નહીં પાશજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ બીજું કોય ન સંગમાં ॥ એમ ચાલ્યા પરમ ઉદાર ॥ નગ્ર ગ્રામને ખેટ ખરવટ ॥ ઉલંધ્યા છે અપાર ॥ ૨ ॥ એવી રીતે કેટલાક દિન લગ ॥ ચાલતા સૂખધામ ॥ હિમાચલની તલેટીમાં ॥ પોંતા શ્રી ઘનશ્યામ ॥ ૩ ॥ ત્યાં થકી મહા અરણ્ય આવ્યું ॥ અતિ ભયાનક એહ ॥ સિંહ વ્યાઘ્ર વરાહ મહિશેં ॥ વ્યાપિ રહ્યું છે તેહ ॥ ૪ ॥ વન મધ્યે ફરતાં રહે ॥

ગજ જૂથ ગવય અપાર ॥ રૂરૂ મૃગ કસ્તુરિયા ॥ વન પશુ વિવિધ પ્રકાર ॥ ૫ ॥ વન વિષે ચરતાં ફરે ॥ બહુ સૂરા ગાયના વૃંદ ॥ મુક્તાનંદના નાથને ॥ થયું વન જોઇ આનંદ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૭૮ ॥ અમિત ફુલફળનો બહુ ભારજી ॥ તેણે નમ્યા તરૂ વિવિધ પ્રકારજી ॥ વન મધ્ય સર સરિતા સૂખરૂપજી ॥ તે મધ્ય પક્ષિ બોલે અનૂપજી॥૧॥ **ઢાળ** ॥ ખગ મૃગ સર સરિતા વડે ॥ એ વ્યાપિ રહ્યું છે વન ॥ તેહનું ઉલંઘન કરીને ॥ ચાલ્યા જગજીવંન ॥ ૨ ॥ નિર્ભય મન હેમાડીમાં ॥ પોતાને આનંદ કંદ ॥ હેમાચલની શોભા જોઇને ॥ પામ્યા અતિ આનંદ ॥ ૩ ॥ ક્યાંક શ્યામને શ્વેત કાંઇક ॥ ક્યાંક રાતો વર્ણ ॥ ક્યાંક પિતને હરિત ક્યાંક ॥ ક્યાંક ઢાંકયો તર્ણ ॥ ૪॥ નાના વર્ણ જુક્ત ગિરીવર ॥ શોભા કહી નવ જાય ॥ ગેરૂ આદિક ધાતુ સોતો ॥ દેખી દ્રગ લલચાય ॥ ૫ ॥ નિઝરણાના શબ્દ ભેળો ॥ પક્ષિનો રવ જેહ ॥ મુક્તાનંદ કહે ગિરી વિષે॥ વ્યાપિ રહ્યો છે તેહ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૭૯ ॥ તે ગિરી મધ્ય વિચરે ઘનશ્યામજી ॥ તાપ સેવે શતદપિ છબિ ધામજી ॥ અતિ કોમળ કર ચરણ અનૂપજી ॥ સજલ મેઘ સમ શ્યામ સ્વરૂપજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ નવ નીરદ સમ મૂર્ત્તિ ॥ જોઈ લાજે કોટીક કામ ॥ બાળક રૂપ અનૂપ તાપસ ॥ અધિક મન અભિરામ ॥ ૨ ॥ ભૂપર પદ પંકજ ધરીને ॥ ચાલે છે સૂખકંદ ॥ શોભે ચિન્હ તે ચરણમાં ॥ ભજતાં ટળે ભવફંદ ॥ ૩ ॥ પશુ પક્ષિ જે વન તણાં ॥ જોઇ પામે અતિ આનંદ ॥ જ્યાં જઇ બેશે શ્રી હરિ ॥ વીંટી વળે મૃગ વૃંદ ॥ ૪ ॥ નિર્ખિ શ્રી ઘનશ્યામને ॥ એમ પશુ પણ પ્રેમી થાય ॥ મનુષ્ય પ્રેમી થાય તેનું ॥ શું આશ્ચર્ય કેહેવાય ॥ ૫ ॥ એવા પ્રબળ પ્રતાપને ॥ દેખાડતા જગ વૃંદ ॥ મુક્તાનંદ કહે હીમગિરી મધ્ય ॥ ફરે એક સ્વચ્છંદ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૮૦ ॥ **રાગ મ**

ણાર ॥ હીમગિરી મધ્યે ચાલિયા ॥ શ્રી હરિ બ્રહ્મચારી ॥ પુલ્હાશ્ર મમાં આવિયા ॥ પ્રભુ ભવ ભય હારી ॥ હી ॥ ૧ ॥ તે આશ્રમ પાસે વહે ॥ નદિ ગંડકી ભારી ॥ શાલગ્રામે યૂક્ત છે ॥ સરિતા સૂખકા રી ॥ હી ॥ ૨ ॥ તે આશ્રમમાં વિશ્નુની ॥ મૂર્ત્તિ સૂખદાતા ॥ મુક્ત નાથ નામે સદા ॥ રહે જગ વિખ્યાતા ॥ હી ॥ ૩ ॥ ત્યાં જઇને એક જ પગે ॥ ઉભા અવિનાશી ॥ ઊંચા બેઉ ભૂજ રાખીને ॥ કરે તપ સૂખ રાસી ॥ હી ॥ ૪ ॥ અધિક તપ તિવ્ર આદર્યું ॥ તમ ભાન વિસારી ॥ મુક્તાનંદનો પ્રભુ થયા ॥ તાપસ વૃત ધારી ॥ હી ॥ ૫ ॥ **પદ** ॥ ૨૦ ॥ ગાયત્રિ જપથી તતખેવજી ॥ રીઝયા શ્રી હરિ ને સવિતા દેવજી ॥ જે છે હીર્ણમય પ્રભુ વિખ્યાતજી ॥ તે દર્શન દીધું શાક્ષાતજી ॥ ૧ ॥ **ઢા ળ** ॥ શાક્ષાત શંખ ને ચક્ર ધારી ॥ કરૂણાના ભંડાર ॥ વર માંગો એમ શ્રી હરિ પ્રત્યે ॥ બોલ્યા પરમ ઉદાર ॥ ૨ ॥ કર જોડી વંદન કરી ॥ કહ્યું સૂર્યને ઘનશ્યામ ॥ કામાદિક શત્રુ થકી ॥ રક્ષા કરો સૂખધામ ॥ ૩ ॥ સંભારૂં જે જે સમે ॥ ત્યારેજ આનંદ કંદ ॥ આવું દરશન આપ જો ॥ એ વર માંગ્યો જગ વંદ ॥ ૪ ॥ ત્યારે તે રવિ નારાયણે ॥ હશી કહ્યું તથાસ્તુ એહ ॥ સંભારો ત્યાં સમિપ રેહેશું ॥ તેમાં નહીં સંદેહ ॥ ૫ ॥ શ્રી સૂર્ય નારાયણ દેવથી ॥ એમ પામ્યા હરિ વરદાન ॥ મુક્તાનંદનો નાથ તપસ્વિ ॥ અધિક તેજ નિધાન ॥ ૬ ॥ **કડ વાં** ॥ ૮૧ ॥ કંઇક માસ ત્યાં રહ્યા ઘનશ્યામજી ॥ ત્યાંથી પછે ચા લ્યા સૂખધામજી ॥ અગણિત વન તરૂ અધિક વિશાળજી ॥ અનંત ન દિ અગણિત મહા તાળજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ અનંત એ સૌ ઉલંઘિને ॥ આવિયા સૂખકંદ ॥ ત્યાં એક વન અવલોકતાં ॥ પામિયા અતિ આ નંદ ॥ ૨ ॥ તે વન માંઇ રહ્યા હતા ॥ ગોપાલ જોગિ જેહ ॥ નિલકં ઠ બ્રહ્મચારીએ ॥ નિર્ખ્યા તતક્ષણ તેહ ॥ ૩ ॥ પાસે જઇને પ્રણામ

કીધાં ॥ મળ્યા બેઉ ભરી બાથ ॥ પછે તે હરિ રહેતા હવા ॥ ગોપાલ જોગિ સાથ ॥ ૪ ॥ તે જોગિથી સિદ્ધ કર્યો ॥ અષ્ટાંગ જોગ અનૂપ ॥ જોગિને પણ રાજ જોગની ॥ રીત કહી સૂખ રૂપ ॥ ૫ ॥ તે જોગિ હરિ ધ્યાનમાં ॥ અતિ સિદ્ધ થયા બુદ્ધિમાન ॥ મુક્તાનંદ કહે જોગિને ॥ કર્યો કૃતાર્થ ભગવાન ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૮૨ ॥ ત્યાં થકી ચાલ્યા વર્ણિ તેહજી ॥ આદિ વરાહ તિર્થ ગયા એહજી ॥ ત્યાં થકી વંગ દેશમાં આવ્યાજી ॥ મહા પ્રભુ તે લોકને મન ઘણું ભાવ્યાજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ લોકને મન ભાવિયા ॥ શોભાનિધિ ઘનશ્યામ ॥ સિરપૂર નામે જે પત્તન ॥ ગયા પ્રભુ તે ઠામ ॥ ૨ ॥ તે પૂરમાં રહે સિદ્ધ માની ॥ અશૂર અતિશે ઘોર ॥ તેનો તે મદ હરતા હવા ॥ નીજ સામર્થી ને જોર ॥ ૩ ॥ એક દ્વિજે ગજ આદિનું ॥ લીધું તે ભારે દાન ॥ લેતાં વેતજ કાજળ સરખો ॥ થયો નીજ તનવાન ॥ ૪ ॥ તે બ્રાહ્મણ શ્રી કૃષ્ણ પ્રભુને ॥ શરણ આવ્યો ધાઇ ॥ સ્વ દૃષ્ટે કરી જેમ હતો તેમ ॥ કીધો જન સૂખદાઈ ॥ ૫ ॥ પછે તે સૌ અશૂરે મળી ॥ બહુ પ્રેર્યા કૃત્યા તીર ॥ મુક્તાનંદનો નાથ તેહને ॥ જીત્યા સહજ સૂધીર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૮૩ ॥ જ્યાં જ્યાં ગિરી વન તિર્થ ઉદારજી ॥ ત્યાં મુમુક્ષ મનુષ્ય અપારજી ॥ તેને દઇ નીજ દર્શન દાનજી ॥ કરે કૃતાર્થ શ્રી ભવાનજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ કરે કૃતાર્થ દૈવિ જનને ॥ એવા વર્ણિ અનૂપ ॥ બાલવા કુંડ નામે તીરથ ॥ ત્યાં ગયા સુખરૂપ ॥ ૨ ॥ પછે ત્યાં થકી ચાલિયાં ॥ મુનિરાજ પૂરણ કામ ॥ ગંગા સાગર સંગમે ॥ આવ્યા તે શ્રીઘનશ્યામ ॥ ૩ ॥ ગંગા સાગર સંગમેં ॥ જઇ સ્નાન કર્યું સૂખકંદ ॥ કપિલ મુનિને દર્શને ॥ પામ્યા તે અત્યાનંદ ॥ ૪ ॥ કાંઇક દિન ત્યાં રહી કરી ॥ પછે ચાલિયા અવિનાશ ॥ પુરૂષોત્તમ પરિમાં ગયા ॥ કરવા તે તિર્થ નિવાસ ॥ ૫ ॥ પૂરિ મધ્યે શ્રી જગન્નાથ

નું ॥ કરે નિત દરશન ॥ મુકતાનંદનો નાથ નિર્ખિ ॥ શુદ્ધ થયાં પૂર જંન ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૮૪ ॥ **રાગ સિંધુ** ॥ પુરૂષોત્તમ પૂરિને વિષે શ્રી હરિ ॥ વર્ણિ વેશે દ્દઢ વૃત્ત ધારી ॥ કેટલાક માસ ત્યાં વાસ કરીને પછે ॥ ભૂ તણો ભાર નાંખ્યો ઉતારી ॥ પુ ॥ ૧ ॥ તેજ પૂરને વિષે અશૂર અગણિત હતા ॥ અધિક અભિમાન વશ પ્રબલ વંકા ॥ એક બીજાને તે નમી કોય ન દીએ ॥ ઊર નહીં કોયની ત્રાસ સંકા ॥ પુ ॥ ૨ ॥ એ સૌ અશૂરને મોહ ઉપજાવીને ॥ પરસ્પર વેર દીધું જ ગાડી ॥ એમ એ પરસ્પર પરાભવ પામિયા ॥ મરે અગણિત પ્રભુ દે ખે દાડી ॥ પુ ॥ ૩ ॥ એમ શ્રી કૃષ્ણ પ્રભુ ભાર ભૂમિ તણો ॥ આપ ઇચ્છાએ ઉતારી નાંખ્યો ॥ કેહે છે મુકતાનંદ અશૂર અધર્મ હાણી ॥ ધર્મ પરિવારનો રંગ રાખ્યો ॥ પુ ॥ ૪ ॥ **પદ** ॥ ૨૧ ॥ ત્યાં થકી ચાલ્યા કૃષ્ણ દિનેશજી ॥ રામનાથનો કરી ઉદ્દેશજી ॥ પ્રથમજ આદિકૂર્મ ગ યા એહજી ॥ તિર્થનાં જનને મન ગમ્યા તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ તિર્થવાસી લોક સૌને ॥ ભાવિયા ઘનશ્યામ ॥ ત્યાંથી માંનસરપૂર વિ ષે ॥ આવ્યા તે ધીરજ ધામ ॥ ૨ ॥ તે મનસાપૂરને વિષે ॥ રાજા તે અતિ બુદ્ધિવાન ॥ તે નૃપ દ્વારે અશૂરનું ॥ પ્રભુ કરાવ્યું અપમાન ॥ ૩ ॥ ત્યાંથી શ્રી હરિ ચાલિયા ॥ ગયા વેંકટાદ્રિ મોઝાર ॥ ત્યાં વિશ્નુંનાં દરશન કરીને ॥ પામ્યા હરખ અપાર ॥ ૪ ॥ શીવ કાંચિ ને વિશ્નું કાંચિ ॥ જોયાં કરી બહુ પ્રીત ॥ ત્યાંથી શ્રીરંગમાં ગયા ॥ કરવા તે ભૂમિ પુનિત ॥ ૫ ॥ ત્યાંથી રામેશ્વર ગયા ॥ નિર્ખ્યા તે શિ વ સૂખરૂપ ॥ મુક્તાનંદ કહે કૃષ્ણ દેવે ॥ કીધાં તિર્થ અનૂપ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૮૫ ॥ ત્યાં થકી ચાલ્યા વર્ણિરાજજી ॥ તિર્થ યાત્રા કરવા કાજજી ॥ સુંદરરાજ વિશ્નું સૂખકંદજી ॥ તે નિર્ખિ થયો અતિઆનંદ જી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ અતિઆનંદે ત્યાં થકી ॥ ચાલિયા શ્રી ઘનશ્યા મ ॥ અરણ્ય એક ફળ ફુલ જળ વિના ॥ આવિયું દુઃખ ધામ ॥ ૨ ॥

પાંચ દિવસ તે વન વિષે ॥ ચાલિયા વર્ણિ સોય ॥ તોપણ અન્ય જ ળ ક્યાંઇ ન મળ્યું ॥ ગામ ન આવ્યું કોય ॥ ૩ ॥ છઠે દિન મધ્યાન ટાણે ॥ તે વનમાં એક કૂપ ॥ હરિ ઇચ્છાએ આવિયો ॥ જોઈ રિ ઝયા મુનિ સૂખરૂપ ॥ ૪ ॥ કૂપનું જલ કાઢીને ॥ થયા નાહી ધોઇને ત્યાર ॥ શાલગ્રામની સેવા કરવા ॥ બેઠા પરમ ઉદાર ॥ ૫ ॥ વિશ્નું માં ભક્તિ ઘણી ॥ માટે શાલગ્રામજી દેવ ॥ મુક્ત કહે બહુ ઉદક પી ધું ॥ રીઝયા હરિ તતખેવ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૮૬ ॥ નિલકંઠ મુનિ કીધો વિચારજી ॥ જે પ્રભુ પીધું ઉદક અપારજી ॥ તેમ નૈવેદ્યને જોઈ એ અન્નજી ॥ તેના તે શી કરીએ જતંનજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ જતન તેહની શુ કરૂં ॥ કેમ ધરૂં પ્રભુને થાળ ॥ તેજ સમામાં શિવસતી ॥ ત્યાં આવિયા તતકાળ ॥ ૨ ॥ તે બેઉએ બ્રહ્મચારીને ॥ આપ્યો સા તુ કરી બહુ હેત ॥ વિશ્નુંને નૈવેદ્ય અર્પિ ॥ જમ્યા તે જોગ નીકેત ॥ ૩ ॥ પછે ત્યાં થકી ચાલિયા ॥ ગયા ભૂતપૂરિ ઘનશ્યામ ॥ રામા નુંજ આચાર્યનું ॥ એ જન્મ ભૂમિ ગામ ॥ ૪ ॥ રામાનુંજની પ્રતિમા ને ॥ નિર્ખિ કરી બહુ પ્યાર ॥ પ્રેમસૂ પૂજન કરીને ॥ પામ્યા હર્ષ અ પાર ॥ ૫ ॥ ત્યાંથી કુમારિકા ક્ષેત્ર પ્રત્યે ॥ ગયા તે આનંદ કંદ ॥ મુક્તાનંદનો નાથ એણી પેર ॥ કરે છે તીર્થ સ્વછંદ ॥ ૬ ॥ **કડ વાં** ॥ ૮૭ ॥ ત્યાં થકી પદ્મનાભ ગયા એહજી ॥ ત્યાંથી જનાર્દન પોંચ્યા તેહજી ॥ ત્યાંથી આદિકેશવ છે નામજી ॥ તે વિશ્નું નિર્ખ્યા સૂખધામજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ સૂખધામ વિશ્નું નિરખિયા ॥ ત્યાં આ વ્યા અશૂર અપાર ॥ તેનો પરાભવ કીધો ઘણો ॥ તેમાં કાંઈ ન લા ગી વાર ॥ ૨ ॥ ત્યાંથી તે મલયાચલ ગયા ॥ નિર્ખ્યા તે સાક્ષિ ગોપાળ ॥ ત્યાંથી તે કિસ્કંદા ગયા ॥ નાહ્યા તે પંપાતાલ ॥ ૩ ॥ ત્યાં થી પુંડરપૂર ગયા ॥ નિર્ખ્યા શ્રી વિઠ્ઠલનાથ ॥ પ્રેમસૂ વંદન કરીને ॥

બેઠિયા ભરી બાથ ॥ ૪ ॥ ત્યાંથી ગયા ગોદાવરી ॥ રહી દંડકારણ્ય માંઇ ॥ પ્રદક્ષણા કરી તેહની ॥ કાશલ ન રાખી કાંઇ ॥ ૫ ॥ ત્યાંથી નાશિકપૂર વિષે ॥ આવિયા શ્રી હરિ આપ ॥ મુક્તાનંદનો નાથ નિર્ખિ ॥ લોક થયાં નિષ્પાપ ॥ ૬ ॥ **કડવાં ॥ ૮૮ ॥ રાગ ધોળ ॥** અવનિપર એમ તીરથ કરતા ॥ આવે છે અવિનાશીજી ॥ તાપિ મધ્યે સ્નાન કરીને ॥ અતિ રીઝયા સૂખરાશિજી ॥ ૧ ॥ ત્યાંથી રેવા મહિ સાભરમાં ॥ નાહ્યા શ્રી ઘનશ્યામજી ॥ ત્યાંથી ભીમનાથ શિવ મંદિર ॥ ત્યાં આવ્યા તન શ્યામજી ॥ ૨ ॥ ત્યાંથી ગોપનાથનું મંદિર ॥ ત્યાં આવ્યા સૂખકંદજી ॥ ગોપનાથ શિવને નિર્ખિને ॥ પામ્યા અતિ આનંદજી ॥ ૩ ॥ ત્યાંથી પંચ તિર્થ સર્વે ॥ કરતા અંતર્યામિજી ॥ પૂનિત પ્રભાસ ક્ષેત્રમાં આવ્યા ॥ મુક્તાનંદના સ્વામિજી ॥ ૪ ॥ **પદ ॥ ૨૨ ॥** અનંત તિર્થમાં જઇને ઉદારજી ॥ તે તિર્થનાં મનુષ્ય અપારજી ॥ તેને દઇ નિજ દર્શન દાનજી ॥ ભવ ભયથી છોડયા ભગવાનજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ ॥** ભવ દુઃખ હારી ધર્મ સોતી ॥ કૃષ્ણ ભકિત જેહ ॥ તેનો દૃઢ ઉપદેશ આપી ॥ ટાળ્યા સર્વ સંદેહ ॥ ૨ ॥ એવી રીતે બહુ તિર્થ પ્રત્યે ॥ વિચરતા ઘનશ્યામ ॥ ધર્મમાં રહી ધર્મનું ॥ સ્થાપન કરે સૂખધામ ॥ ૩ ॥ તિર્થમાં પરિવાર સોતો ॥ રહ્યાતો જે અધર્મ ॥ તે ટાળ્યો નિજ સામર્થે કરી ॥ કીધું અદ્ભુત કર્મ ॥ ૪ ॥ શ્રુતિ સ્મૃતિ સત શાસ્ત્રને ॥ વાદે કરી જગવંદ ॥ પાખંડિ ગુરૂ માત્રને ॥ જીતિયા આનંદકંદ ॥ ૫ ॥ તે પાખંડિ ગુરૂ થકી ॥ શુદ્ધ મુમુક્ષના વૃંદ ॥ કહે મુક્તાનંદ સઘ મૂકાવિયાં ॥ તેનાં કાપિયા ભવફંદ ॥ ૬ ॥ **કડવાં ॥ ૮૯ ॥** બ્રહ્મચર્યાદિક નિયમ અપારજી ॥ તે રાખી તપ કરે ઉદારજી ॥ ત્યાગિ તિથવાસીને એહજી ॥ સ્થિતિની રીત દેખાડી તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ ॥** ત્યાગિ સર્વે ને તિર્થનાં જન ॥ તેને તે

શ્રુતિ અનુસાર ॥ સ્થિતિ દેખાડી ત્યાગિની ॥ જેમ પામે ભવજલ પાર ॥ ૨ ॥ શિત ઉષ્ણ ને ક્ષુધાપિ પાસ ॥ એ આદિક દુઃખ વૃંદ ॥ તેને સહેતી તિક્ષુ થઇ સદા ॥ ફરે એક શાંત સ્વચ્છંદ ॥ ૩ ॥ પ્રીત નહીં કોઈ વસ્તુમાં ॥ સંગ પરિગ્રહ નહીં લેશ ॥ કૌપિન માત્ર છે વસ્ત્ર જેહને ॥ તાપ સવર્ણી વેશ ॥ ૪ ॥ મૃગચર્મ ને જટા ધારી ॥ અનાવૃત છે અંગ ॥ રાત દિશ સર્વે રૂતમાં ॥ વર્તે એમ અભંગ ॥ ૫ ॥ ગામ બાહેર વૃક્ષ હેઠે ॥ રહે સદા તજી રાગ ॥ મુક્ત કહે શ્રી કૃષ્ણ ગ્રહ તજી ॥ કીધો વનમાં વાસ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૯૦ ॥ નિત ત્રિકાલ સ્નાનનું નેમજી ॥ પ્રભુ સેવામાં અતિશે પ્રેમજી ॥ કરે ત્રિકાલ પ્રભુ પુજન સોયજી ॥ એ સમ કૃષ્ણ ભક્ત નહીં કોયજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ કૃષ્ણ ભક્ત ન કોય એ સમ ॥ એવા વર્ણિ અનૂપ ॥ રસિક રાધા કૃષ્ણમાં ॥ કરી રાખ્યું મન તદ્રુપ ॥ ૨ ॥ રાસ પંચાધ્યાયિનો ॥ નિત પાઠ કરે બુદ્ધિવંત ॥ ધ્યાન ધરે શ્રી કૃષ્ણનું ॥ એમ ભજે શ્રી ભગવંત ॥ ૩ ॥ આસન વિવિધ પ્રકારનાં ॥ ત્રિકાલ પ્રાણયયામ ॥ ક્રિયા બહુ વિધી જોગની ॥ તે નિત કરે સૂખધામ ॥ ૪ ॥ હેમંત કાલે સીતનું ॥ અતિ કષ્ટ ભુક્તે એહ ॥ તોપણ નિજ ઇચ્છાએ અગ્નિ ॥ ન તાપે મુનિ તેહ ॥ ૫ ॥ અખંડ ધ્યાન શ્રી કૃષ્ણનું ॥ ડગ અચલ પલ ન ભગાય ॥ મુક્ત કહે ઘનશ્યામનો ॥ અતિ પ્રેમ કેમ પ્રાણવાય ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૯૧ ॥ તનમાં રહ્યાં ત્વક અસ્થિ માત્રજી ॥ બહુ ધર્મ નિધિ વ્યાપ્ત નિજ ગાત્રજી॥ દેહની ત્યાગિઅનુંસધાનજી ॥ ફરે વિકટ વનમાં ભગવાનજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ વિકટ વનમાં વિચરે ॥ જ્યાં કંટક અશ્મ કઠોર ॥ અણવાંણા અહો રાત્ર ચાલે ॥ ત્યાગ તપ ને જોર ॥ ૨ ॥ ઘોર વન ને પર્વતોમાં ॥ નિર્ભે રહે સૂખકંદ ॥ કોઇને ન મારગ પૂછવો ॥ એમ ચાલે નિત સ્વછંદ ॥ ૩ ॥ સિંહ વ્યાઘ્ર સર્પ આદિ॥

ક્રૂર જંતુ જેહ ॥ તેણે પણ નથી અંગપર શ્રુ ॥ એવા મુનિવર તેહ ॥ ૪ ॥ ક્યારેક ફળ દળ મૂળ ભોજન ॥ ક્યારે અંન એકવાર ॥ ક્યારેક ઉપવાસી રેહ ॥ ક્યારે પીએ નીર ઉદાર ॥ ૫ ॥ કંઈક દીન કરી પવન પ્રાસન ॥ રહ્યા મુનિવર સોય ॥ મુક્તાનંદ કહે હરિ સર ખા ॥ ત્યાગિ સિદ્ધ ન કોય ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૯૨ ॥ **રાગ બિહાગ** ॥ ત્યાગિ હરિ બ્રહ્મચારી ॥ અનૂપમ ત્યાગિ હરિ બ્રહ્મચારી ॥ ત્યાગિ તપસ્વિ સિદ્ધ માની સો ॥ દેખતા જાય હારી ॥ અ ॥ ૧ ॥ ક્યારે અજાચિત્ત વૃત્તિ રાખે ॥ ક્યારે કછ વૃત્ત ધારે ॥ સ્પષ્ટપ્રદ પંચ વિષેના ત્યાગિ ॥ અન્યના વિષય નિવારે ॥ અ ॥ ૨ ॥ માનનિયુંનો ગંધ માત્ર પણ ॥ સહન કર્યો નવ્ય જાયો ॥ એકાદશી હરિ જન્મને દિવસે ॥ મહા પ્રભુ અંન ન ખાએ ॥ અ ॥ ૩ ॥ રૂષભદેવના પુત્ર ભરત સમ ॥ રાખે છે નિજ તન રીતિ ॥ સર્વ સંગ તજીને રહે સૂખિયાં ॥ પ્રભુ સંગ પૂરણ પ્રીતિ ॥ અ ॥ ૪ ॥ ઉર્દ્ધરેતા અતિ ધીર ઈંદ્રિજીત ॥ શુભ ગુણના ભંડાર ॥ મુક્તાનંદના નાથ તપસ્વિ ॥ એજ અખિલ આધાર ॥ અ ॥ ૫ ॥ ॥ **પદ** ॥ ૨૩ ॥ બીજા તપસ્વિ ત્યાગિ અપારજી ॥ હરિને દેખી તપસ્વિ ઉદારજી ॥ પોતે પણ તેમ કરવું ધારીજી ॥ શ્રી હરિસંગ રહે આધક વિચારીજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ અતિ વિચારી શ્રી હરિ સંગે ॥ રહ્યા તપસ્વિ જેહ ॥ તન અભિમાની દેહને ॥ કષ્ટે પિડાણાં તેહ ॥ ૩ ॥ તપસ્વિ હઠના ભર્યા ॥ અતિ શોજ માની હોય ॥ તોપણ તે શ્રી કૃષ્ણ ભેળા ॥ રહી શકે નહીં કોય ॥ ૩ ॥ ત્રણ રાત્ય વા પંચ રાત્રિ ॥ કરે શ્રી હરિનો સંગ ॥ પછે પલાયન કરે સર્વે ॥ રહે ન કોય અભંગ ॥ ૪ ॥ મનુષ્યથી નવ થાય એવું ॥ તપ કરે વનમાંઇ ॥ નિત નવા તરૂ તલ રહે ॥ આશ્રમ ન બાંધે કાંઇ ॥ ૫ ॥ સંવત અઢારને છપનો ॥ છઠ શ્રાવણ વદ અભિરામ ॥

મુક્તાનંદ કહે લોજપૂરમાં ॥ આવ્યા શ્રી ઘનશ્યામ ॥ ૬ ॥ **કડવાં ॥ ૮૩** ॥ કૃષ્ણ ભક્તિ વિસ્તારણ હારજી ॥ વૈશ્નવના આચાર્ય ઉદારજી॥ એવા શ્રી ગુરૂ રામાનંદજી ॥ તેના શિષ્યના રહે તહાં વૃંદજી॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ વૃંદ તેહના શિષ્યના ॥ રહે લોજપૂર કરી વાસ ॥ મગન મન ઘનશ્યામ પોતે ॥ આવિયા તે પાસ ॥ ૨ ॥ પરસ્પર વંદન કરી ॥ પૂછિયા પ્રશ્ન અનૂપ ॥ સંત સૌ જાણી ગયા ॥ આ વર્ણિ કારણ રૂપ ॥ ૩ ॥ સંત અતિ આદર કરી ॥ ત્યાં રાખિયા ઘનશ્યામ ॥ ધર્મ જ્ઞાન વૈરાગ્ય ભક્તિ ॥ જોગ તપનાં ધામ ॥ ૪ ॥ અતિ પ્રતાપિ જોઈને ॥ મહા ત્યાગિ સાધૂ સોય ॥ તે પણ અતિ વિસ્મય થયા ॥ આ વર્ણિ તુલ્ય ન કોય ॥ ૫ ॥ આશ્ચર્યકારી અતિ ઘણા ॥ કોઈ અવતારી છે એહ ॥ મુકત કહે સૌ સંતને ॥ એમ થયો દૃઢ સંદેહ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૮૪ ॥ કંઈક માસ રહ્યા સાધૂ પાસજી ॥ ત્યાં થકી સંત ભેળા અવિનાશજી ॥ પ્રેમસૂ આવ્યા પીપળ ગામજી ॥ ત્યાં મળ્યા સ્વામિ સૂખધામજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ સૂખધામ શ્રી સ્વામિ મળ્યા ॥ એ છે ઉદ્ધવનો અવતાર ॥ ગ્રહિ ત્યાગિ હરિ ભકતના ॥ સંગે તે વૃંદ અપાર ॥ ૨ ॥ પ્રેમ સહિત સનમૂખ જઇ ॥ કીધાં તે દંડ પ્રણામ ॥ સ્વામિ ઊર ધરી ભેટિયા ॥ લખી વર્ણિ મહા તપ ધામ ॥ ૩ ॥ ભૂમિ વિષે દિક્ષા વિધી ॥ પ્રવર્તાવવાને કાજ ॥ સ્વામિ થકી વૈશ્નવી દિક્ષા ॥ લીધી તે વર્ણિ રાજ ॥ ૪ ॥ ગુરૂ તણા ગુરૂ એજ છે ॥ સૌ દેવના પણ દેવ ॥ તોપણ ઉદ્ધવ સ્વામિથી ॥ દિક્ષા ગ્રહિ તતખેવ ॥ ૫ ॥ એમ એ ઉદ્ધવ સ્વામિએ ॥ કર્યો યથાવિધી ઉપદેશ ॥ મુકત કહે સદ્ગ્રંથનો ॥ જેમ લોપ ન થાય લેશ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૮૫ ॥ ગુરૂએ ધર્યું સહજાનંદ નામજી ॥ અર્થ સહિત અતિશે અભિરામજી ॥ નારાયણ મુનિ નામ ઉદારજી ॥ પ્રેમ સહિત ધર્યું કરીને વિચારજી ॥ ૧ ॥

ઢાળ ॥ અર્થ સોતાં નામ ધરિયાં ॥ શ્રી ગુરૂ રામાનંદ ॥ સદ્ગુણ ક
ર શિષ્ય મળતા ॥ પામ્યા અતિ આનંદ ॥ ૨ ॥ ધર્મ ધૂર પોતા ત
ણી ॥ તે સોંપી કરી બહુ પ્યાર ॥ બેસાડયા નિજ ગાદિએ ॥ સોંપ્યો
તે સૌ અધિકાર ॥ ૩ ॥ પછે તે સ્વામિ નચિંત થઈ ॥ તન તજી ગયા હરિ
ધામ ॥ ઉર્દ્ધ દેહિક ક્રિયા સર્વે ॥ કીધી શ્રી ઘનશ્યામ ॥ ૪ ॥ પછે તે
ઉદ્ધવ સ્વામિના ॥ આશ્રિત સર્વે જેહ ॥ ગ્રહિ ત્યાગિ જન વૃંદ પ્રેમે ॥
આજ્ઞામાં રહ્યા તેહ ॥ ૫ ॥ એમ સઉ સતસંગિએ ॥ માનીઆ સ્વા
મિ એહ ॥ મુક્ત કહે ઘનશ્યામને ॥ નિત સેવે તજી સંદેહ ॥ ૬ ॥ ક
ડવા ॥ ૯૬ ॥ રાગ વેલાવલ ॥ પ્રગટ શ્રી કૃષ્ણ દિનેશની ॥ કાં
તિ અતિ ભારી ॥ નિજ આશ્રિત સૌ સતને ॥ અતિ આનંદકારી
॥ પ ॥ ૧ ॥ અધર્મ તમ અતિસે ટળ્યુ ॥ અઘ ઉલુક સંતાણા ॥ પા
ખંડિ ગુરૂ ચોર તે ॥ સૌને ઓળખાણા ॥ પ્ર ॥ ૨ ॥ દૈવિજીવના ઊર વિષે ॥
સંશય ભ્રમ કાપી ॥ ધર્મ સહિત શ્રી કૃષ્ણની ॥ ભક્તિ દૃઢ સ્થાપી ॥ પ્ર ॥
૩॥ સ્વામિ નારાયણનાં નામથી ॥ જગ વિદિત કહાવે ॥ જાત્રાએ દેશ પ્રદેશ
નાં ॥ અગણિત જન આવે ॥ પ્ર ॥ ૪ ॥ સંત કંજ વન ફુલિયાં ॥ પ્રવૃતિ શુભ
રીતિ ॥ મુક્તાનંદનાં નાથસૂ ॥ બાંધી દૃઢ પ્રીતિ ॥ પ્ર ॥ ૫ ॥ પદ ॥
૨૪ ॥ ધર્મ ભક્તિ પ્રવર્તાવવા કાજજી ॥ ભુમિ વિષે વિચર્યા મુનિરા
જજી ॥ સિંધૂ તીર એક નગર અનૂપજી ॥ માંગરોલ બંદર સૂખરૂપ-
જી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ તે બંદરમાં પ્રથમ પેહેલા ॥ આવિયા ઘનશ્યામ ॥
પૂરજન અતિ આદર કરીને ॥ રાખ્યા હરિ સૂખધામ ॥ ૨ ॥ અધ
ર્મથી મૂકાવવા ॥ દૈવી તે જનના વૃંદ ॥ નિજ પ્રતાપને પ્રગટ કીધો ॥
સ્વામિ સહજાનંદ ॥ ૩ ॥ અષ્ટ માસ ત્યાં રહી કરી ॥ શ્રુતિ ધ-
ર્મ પરમ ઉદાર ॥ તે ભૂપર વિસ્તારિયો ॥ કરવા પતિત ભવ પાર ॥૪॥
પૂર્ત કર્મોચ્છવ વિષે ॥ સૌ વિપ્ર ને ભગવાન ॥ ચતૂર્ભુજ શ્રી વિશ્નુ-

રૂપે ॥ દીધું દરશન દાન ॥ ૫ ॥ વિપ્ર શ્રુતી મંત્રે કરીને ॥ પુજ્યા પ્રભુ શાક્ષાત ॥ મુક્તાનંદના નાથને ॥ એમ વાધ્યો જશ વિખ્યાત ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૯૭ ॥ તે પૂરમાં રહી શ્રી ઘનશ્યામજી ॥ જન્માષ્ટમિનો અભિરામજી ॥ ઉત્સવ કીધો પરમ ઉદારજી ॥ ત્યાં આવ્યા સતસંગિ અપારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ સતસંગિ સૌ દર્શને ॥ આવ્યા તે દર્શન કાજ ॥ તે સૌવે શ્રીકૃષ્ણ રૂપે ॥ દીઠા તે વર્ણિ રાજ ॥ ૨ ॥ અલૌકિક દર્શન કરી ॥ સૌ પામ્યા અતિ આનંદ ॥ તે દિનથી ઘનશ્યામને ॥ જાણ્યા તે શ્રી વૃજચંદ ॥ ૩ ॥ રામાનંદ સ્વામિ તણા ॥ સૌ શિષ્ય પરમ સુજાણ ॥ નિજ ઇષ્ટ શ્રી ગોકુલ પતિ ॥ નિશ્ચે તે પ્રગટ પ્રમાણ ॥ ૪ ॥ પછે તે સૌ શ્રીકૃષ્ણને ॥ આશ્રિત થયાં હરિજન ॥ દ્રષ્ટિ જાણી પ્રગટ તેહનું ॥ કરે તે નિત્ય ભજન ॥ ૫ ॥ મુમુક્ષુ વા અન્ય પ્રાણી ॥ શરણ આવ્યો જેહ ॥ મુક્ત કહે શ્રીકૃષ્ણ પ્રભુને ॥ ભજ તજી સંદેહ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૯૮ ॥ અતિ કરૂણામય કૃષ્ણ ઉદારજી ॥ નિજ સામર્થ કર્યું પ્રગટ અપારજી ॥ નિજ મૂર્તિમં શ્રી ઘનશ્યામજી ॥ પ્રાણવૃત્તિ રૂંધે સૂખધામજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ પ્રાણવૃત્તિ નીરોધથી ॥ જેનો થયો પ્રભુપદ વાસ ॥ તે નર નારિ હજારો હરિનાં ॥ થાય અતિ દ્રઢ દાસ ॥ ૨ ॥ તેમાં આ અધિકારી છે ॥ આંને નહીં અધિકાર ॥ એવો શ્રીહરિ કૃષ્ણને ॥ ઊરમાં ન લેશ વિચાર ॥ ૩ ॥ વર્ષાઋતુમાં મેઘને મન ॥ યોગ્ય અયોગ્ય ન કોય ॥ સૌ ઉપર સમતુલ્ય વર્ષે ॥ એવા શ્રીહરિ સોય ॥ ૪ ॥ એવો અધિક પ્રતાપ દેખી ॥ આશ્ચર્ય પામ્યાં જંન ॥ પછે એ હરિને શરણે થઇને ॥ કરે તે પ્રગટ ભજંન ॥ ૫ ॥ અદ્ભૂત પ્રાક્રમ જોઇને ॥ વશ થયા સૌ સંસાર ॥ મુક્તાનંદ કહે પ્રગટ પ્રભુના ॥ સામૃથનો નહીં પાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૯૯ ॥ સૌ મતવાદીને મુનિ ભૂપજી ॥ તેહના ઇષ્ટ દેવને

રૂપજી ॥ દર્શન આપ્યું અખિલ આધારજી ॥ તે સૌ વિસ્મય પામ્યા અપારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ વિસ્મય પામી કૃષ્ણ પ્રભુને ॥ શરણ આવ્યા તેહ ॥ પ્રગટ પ્રભુને ઓળખીને ॥ ટળ્યા સર્વ સદેહ ॥ ૨ ॥ ત્યાંથી શ્રીહરિ આવિયા ॥ શુભ કાલવાણી ગામ ॥ ત્યાં બહુ વિધી જોગ સમર્થે ॥ દેખાડયું સૂખધામ ॥ ૩ ॥ હજારો નિજ ભક્તને ॥ સ્વાધિન સમાધી માંઇ ॥ એ કેવળ શ્રીહરિની કૃપા ॥ તેમાં સાધન બળ નહીં કાંઇ ॥ ૪ ॥ ઓઝટ ગંગાને તટે ॥ કર્યો વિશ્નુજાગ ઉદાર ॥ છ સહીના લગ સહુ જ્ઞાતિના ॥ જમ્યા વિપ્ર અપાર ॥ ૫ ॥ કનક ભુષણ વસ્ત્ર વાહન ॥ વિપ્રને દઈ દાન ॥ મુક્ત કહે તે સમે ઘનશ્યામ ॥ થયા શ્રીભગવાન ॥૬॥ **કડવાં** ॥ ૧૦૦ ॥**રાગ રામગ્રી**॥

પ્રબલ પ્રતાપ પ્રકાશિયો ॥ સહજાનંદ સ્વામિ ॥ અનંત પત્તિત ઓધારવા ॥ પ્રગટયા બહુ નામી ॥ પ્ર ॥ ૧ ॥ ત્યાગિ હજારો શિષ્ય તે ॥ સેવે કરી પ્રીતિ ॥ વચન પ્રમાણે રહે સદા ॥ તજી અસત્ય અનીતિ ॥ પ્ર ॥ ૨ ॥ એમજ ગ્રહસ્થ અનંત તે ॥ પ્રભુપદ અનુરાગી ॥ સામગ્રિ લઇ સ્વામિને ॥ સેવે બળભાગી ॥ પ્ર ॥ ૩ ॥ ધર્મનિષ્ટ સઉ સુંદરી ॥ ભક્તિ વશ ભારી ॥ તે પણ સેવે સ્વામિને ॥ રહે અતિ અવિકારી ॥ પ્ર ॥ ૪ ॥ ધર્માદિક હરિ સેવમાં ॥ રહે સૂર તનુ ધારી ॥ મુક્ત કહે એમ સર્વને ॥ ચઢી પ્રેમ ખુમારી ॥ પ્ર ॥ ૫ ॥ **પદ** ॥ ૨૫ ॥

જેનાં સામૃથનો નહીં પારજી ॥ એવા સ્વામિ પરમ ઉદારજી ॥ કોઇ કોઇ મનુષ્યને કૃષ્ણ સ્વરૂપજી ॥ દરશન આપે પરમ અનૂપજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ અનૂપ નિજ ગોલકમાં ॥ રાધિકા પાર્ષદ વૃંદ ॥ તેણે જુક્ત એ ભક્ત દેખે ॥ પ્રગટ શ્રીવૃજચંદ ॥ ૨ ॥ કોઇ કને શ્રીવિશ્નુ રૂપે ॥ આપે દર્શ અનંત ॥ વૈકુંઠ પાર્ષદ રમા સોતા ॥ ભાસે શ્રીભગવંત ॥ ૩ ॥ મહા પુરૂષ રૂપે કરી ॥ કંઇકને દર્શન થાય ॥ શ્વેત દ્વિપ પ્રકાશ મુની

ગણ ।। જુક્ત પ્રભુ દેખાય ।। ૪ ।। કોઇકને ભુમા શ્વરૂપે ।। આપે દર્શન દેવ ।। રમા પાર્ષદ સહિત ભાષે ।। તેજ મધ્ય તતખેવ ।। ૫ ।। કંઇને નરનારાયણ રૂપે ।। આપે દર્શન દાન ।। મુક્ત કહે મુનિગણ વિશાલા ।। તે સોતા ભગવાન ।। ૬ ।। **કડવાં** ।। ૧૦૧ ।। જોગેશ્વર રૂપે ભગવાનજી ।। કંઇકને આપે દર્શન દાનજી ।। ક્ષિર સિંધૂ કમલા અહીં સયનજી ।। એવા તે ભાષે અંબૂજ નયનજી ।। ૧ ।। **ઢાળ** ।। ભાષે અંબૂજ નયન કોઇને ।। હિરણ્ મયને રૂપ ।। અર્ક બિંબ સમેત અતિશે ।। જાજ્વલ માન અનૂપ ।। ૨ ।। યજ્ઞ પુરૂષને રૂપ કોઇને ।। આપે દર્શન એહ ।। અગ્નિ મંડળ સહિત પ્રભુને ।। દેખે હરિજન તેહ ।। ૩ ।। એવો પ્રબલ પ્રતાપ સૌને ।। દેખાડયો છે જેહ ।। શરણાગત નિજ ભક્તના ।। ટાળવા સર્વ સંદેહ ।। ૪ ।। તે માટે એ સર્વ કેરૂં ।। કારણ પ્રાણદિનેશ ।। અવતારી પ્રભુ એજ છે ।। તેમાં ન સંશય લેશ ।। ૫ ।। સર્વથી પર શ્રીહરિ ।। એ થકી પર નહીં કાંઇ ।। મુક્ત કહે સૌ ભક્તને ।। એમ દ્રઢ થયું મનમાંઇ ।। ૬ ।। **કડવાં** ।। ૧૦૨ ।। વિના અષ્ટાંગ જોગ અભ્યાશજી ।। અનંત સમાધિ જુક્ત હરિદાશ જી ।। તેનાં નાડી પ્રાણ રૂંધાયજી ।। પ્રગટ શ્રી હરિનું દર્શન થાય જી ।। ૧ ।। **ઢાળ** ।। દર્શન કરીને સમાધિમાં ।। સૌ આશ્ચર્ય પામે અપાર ।। તેમાં મુમુક્ષુ શરણ થઇને ।। હરિ ભજે એક તાર ।। ૨ ।। જોગ અષ્ટાંગ પ્રયાસથી ।। મુનિ કોઇક થાય સ્વછંદ ।। તેવા હરિ કરૂણા થકી ।। થયા સિધ્ધ નર ત્રિય વૃંદ ।। ૩ ।। પ્રાણ સંજમ દેહ તજવું ।। ધારવું ચિરકાળ ।। તેમાં અધિક સ્વતંત્રતા ।। પામ્યા તરૂણ વૃધ્ધ બાળ ।। ૪ ।। જ્યારે હરિજન વૃંદને ।। થાય સમાધિ એક કાલ ।। તેજ સમે સૌ લોકને મન ।। આશ્ચર્ય થાય વિશાલ ।। ૫ ।। એ આશ્ચર્યની વારતા ।। સંક્ષેપથી કહું તેહ ।। કહે મુક્ત સૂમતિ સર્વને ।। સૂણવાં ૮

જો સંદેહ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૦૩ ॥ સઘ સમાધિ પ્રાપ્ત સ્વછંદજી ॥ એવા અગણિત નર ત્રિય વૃંદજી॥ તેની પંક્તિઓ પ્રથક અપારજી ॥ સોએ સો ને હજારે હજારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ હજારો પંક્તિઓ મ્હોટી ॥ દેખે શ્રી ભગવાન ॥ તેમાં કોઈ સિધ્ધ આસને ॥ બેઠા ધરે હરિ ધ્યાન ॥ ૨ ॥ કોઇક પદ્માસને બેસી ॥ ધ્યાન કરે હરિજન ॥ કોઇક ત્યાં શિરાસને ॥ બેઠા છે રૂંધી મંન ॥ ૩ ॥ કોઇક વજાસને બેશી ॥ સ્થિર થયા હરિદાસ ॥ કંઇક સ્વસ્તિક આસને ॥ બેઠા તે પ્રભુની પાસ ॥ ૪ ॥ કોઇક સબ આસન કરીને ॥ ધ્યાનમાં રહે ધીર ॥ કાષ્ટ અશ્મ સમાન તેના ॥ ભાસે સ્થૂળ શરીર ॥ ૫ ॥ એમ સમાધિ નિષ્ટનો ॥ પંક્તિઓ નિશ દિન થાય ॥ મુક્ત કહે શ્રી કૃષ્ણનો ॥ મહિમા કહ્યો નવ જાય ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૦૪ ॥ **રાગ કેદારો** ॥ સ્વામિને શરણ થઇ સિધ્ધ અગણિત થયા ॥ સમાધિ નિષ્ટ હરિ ભક્ત શૂરા ॥ પલક હરિ ધ્યાનથી બાર નવ નીશરે ॥ પ્રગટ પ્રભુને ભજે પ્રેમી પૂરા ॥ સ્વા ॥ ૧ ॥ તેમાંથી કોઇને જગાડે શ્રી હરિ ॥ પહોર એક ધ્યાનમાં વીતિ જાતે ॥ કોઇને જગાડે ધ્યાનમાંથી પ્રભુ ॥ પ્રેમી જાણીને બે પોર થાતે ॥ સ્વા ॥ ૨ ॥ કોઇને જગાડે ધ્યાનથી બે દિને ॥ કોઇકને પક્ષ વીતિ જગાડે॥ કોઇકને જગાડે માસ વીતે પ્રભુ॥ ધ્યાનમાં ભક્તને સૂખ દેખાડે ॥ સ્વા ॥ ૩ ॥ માસ બે ગયે પ્રભુ જગાડે કોઇને ॥ કોઇકને જગાડે ત્રણ માસે ॥ મુક્તાનંદ એમ ધ્યાનમાં શ્રી હરિ ॥ પ્રેમી ભક્તને પ્રભુ રાખે પાસે ॥ સ્વા ॥ ૪ ॥ **પદ** ॥ ૨૬ ॥ કોઇને ચાર માસને અંતજી ॥ ધ્યાનથી ખેંચે શ્રી ભગવંતજી ॥ બહુ કાલે વા થોડે કાલજી॥ એમ જગાડે જન પ્રતિપાળજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ ભક્તના પ્રતિપાળ કોઇને ॥ દ્રષ્ટિ માત્રે દેવ ॥ સામું જોતાં સમાધિથી ॥ જગાડે તતખેવ ॥ ૨ ॥ કોઇકને શબ્દ કરીને ॥ જગાડે જગવં

દ ॥ સંકલ્પે કરી કોઇને ॥ સઘ જગાડે સૂખકંદ ॥ ૩ ॥ સમાધિમાં સૂખ ઘણું ॥ એ સ્વાદ લોભી કોય ॥ તે જગાડ્યા જાગે નહીં ॥ તન માં ન આવે સોય ॥ ૪ ॥ તદાત્મક જોગે કરી ॥ તે ભક્તને સૂખધા મ ॥ અતિ જોરે લાવે દેહમાં ॥ શોભાનિધી ઘનશ્યામ ॥ ૫ ॥ એવી ગાઢ સમાધિથી ॥ પ્રભુ જગાડે શાક્ષાત ॥ મુક્ત કહે સૌ જાગીને ॥ પછે કરે અલૌકિક વાત ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૦૫ ॥ કોઇકકહે બ્રહ્મપૂર ની વાતજી ॥ કોઇકિ વૈકુંઠ વાર્ણવે વિખ્યાતજી ॥ કોઇ ગોલોકની શોભા જેહજી ॥ અતિ ઐશ્વર્ય સહિત કહે તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ કહે કો ઇ ઐશ્વર્ય સોતો ॥ શ્વેત દ્વિપ અનૂપ ॥ નિરંન મુક્ત પ્રકાશમાં ॥ વ ર્ણવે તેહનું રૂપ ॥ ૨ ॥ ત્રિલોકમાં સૂર અસૂરનાં ॥ સ્થાનક વિવિધ પ્ર કાર ॥ કોઇકિ તેહની વારતા ॥ વાર્ણવે કરી વિસ્તાર ॥ ૩ ॥ કોઇક ત્રિ લોક વિષે ॥ શ્રી હરિ તણાં જે સ્થાન ॥ તે વાર્ણવે અતિ પ્રેમસૂ ॥ હરિ ભક્ત અતિ બુધ્ધિવાન ॥ ૪ ॥ કોઇક લોકાલોક બાહીર ॥ સ્થાન પર મ ઊદાર ॥ કરે તેહની વારતા ॥ વિસ્તારી વારમવાર ॥ ૫ ॥ સમા ધિથી જાગીને ॥ જેમ દેખે તેમ કહે તેહ ॥ મુક્તાનંદ કહે સભા સૌ ને ॥ આશ્ચર્યકારી એહ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૦૬ ॥ અનંત બ્રહ્માંડ ના વાસી ઊદારજી ॥ બ્રહ્મા વિશ્નું મહેશ અપારજી ॥ તેની ક્રિયા જ ગ રચના જેહજી ॥ ઊત્પત્તિ સ્થિતિ લય વાર્ણવે તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ વાર્ણવે વિક્તે કરી ॥ કાશલ ન રાખે કોય ॥ વૈભવ અનત બ્રહ્માંડના ॥ વાર્ણવે હરિજન સોય ॥ ૨ ॥ દેવ દૈત્ય ને નરાદિકની ॥ બહુ બ્રહ્માંડ ની વાત ॥ આશ્ચર્યકાર્ય દીઠાં તેવી ॥ વાર્ણવે સાક્ષાત ॥ રચના સૌ બ્ર હ્માંડની કોઇ દેખી તેમ કહે ધીર ॥ કોઇક કહે નિજ દેહ રચના ॥ ધ્યાનિ ગુણ ગભિર ॥ ૪ ॥ કોઇ ભૂગોલની વારતા ॥ તે કહે પાતાલપ્ર જંત ॥ તેમ ખગોલની વારતા ॥ એ કહે જન બુદ્ધિવંત ॥ ૫ ॥ ના

રાયાણ મુનિ તેહના ॥ સૂણી વચન વિવિધ પ્રકાર ॥ મુક્ત કહે પ્રભુ ક
રે તેનો ॥ પક્વ અપક્વ વિચાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૦૭ ॥ તે મધ્ય
જેહને પરમ અનૂપજી ॥ પક્વ ધારણા થઇ સૂખરૂપજી ॥ તેને ધાર
ણા યોગ્ય છે તેહજી ॥ ફરી ફરી સ્વામિ કરાવે તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ**॥
સ્વામિ ફરી શીખવે ॥ બહુ યોગકળાની રીત ॥ જેને સાંભળતાં સંશય
ટળે ॥ પ્રભુ સંગ વાધે પ્રીત ॥ ૨ ॥ નાડી પ્રાણનો સ્વઇચ્છાએ ॥ કરે
સંકોચ વિકાશ ॥ કોઇકને એમ શીખવે ॥ કરવા તે દ્રઢ અભ્યાસ
॥ ૩ ॥ તેમ કોઇને સૌ અંગમાંથી ॥ ખેંચી જીવને પ્રાણ ॥ એકજ
અંગમાં રાખવા ॥ એમ શીખવે છે સૂજાણ ॥ ૪ ॥ એવી જેહને ધા
રણા ॥ તેને દેહ શુદ્ધ ટળી જાય ॥ કેદે બાળે દેહ સઘળું ॥ તોપણ
પીડ ન થાય ॥ ૫ ॥ એવી બહુ વિધ ધારણાની ॥ રીતિ અતિ અ
ભિરામ ॥ મુક્તાનંદ કહે ભક્ત જનને ॥ શીખવે ઘનશ્યામ ॥ ૬ ॥ **ક
ડવાં** ॥ ૧૦૮ ॥ **રાગ ધોળ** ॥ એવી જોગ કળા જગવંદરે ॥
સૌને શીખાડે સૂખકંદરે ॥ ૧ ॥ કોઇ પાછી તે દ્રષ્ટિ વાળીરે ॥ જૂએ
અંતરમાં વનમાળીરે ॥ ૨ ॥ કોઇ દ્રગ આગળ હરિ ધારેરે ॥ તેનાં
નયણના મટકા મારેરે ॥ ૩ ॥ કોઇએક દ્રગ અંતર વાળીરે ॥ બીજું
નેત્ર ઉઘાડે સંભાળીરે ॥ ૪ ॥ બેઉ ઉલટસુલટ કરી નાંખેરે ॥ તેમાં હ
રિ મૂર્તિ દ્રઢ રાખેરે ॥ ૫ ॥ એવી અક્ષિ વિદ્યા એ કહાવેરે ॥મુક્તાનં
દનો નાથ શીખાવેરે ॥ ૬ ॥ **પદ** ॥ ૨૭ ॥ કોઇને ઉભય નેત્ર તત
કાળજી ॥ અંતર માંઇ ફરાવે દયાળજી ॥ નાડી પ્રાણ આકર્ષણ જેહ
જી ॥ પ્રભુ નિજ જનને શીખાડે તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ શીખાડે
નિજ ભક્તને ॥ પ્રભુ અક્ષિ વિદ્યા એહ ॥ જે જાણ્યા હરિ ભક્ત કેરાં ॥
ટળે સર્વ સંદેહ ॥ ૨ ॥ નિજ લોચન મટકા વિના ॥ તે બાહીર રાખે
એઉ ॥ નાડી પ્રાણને ખેંચવા ॥ શીખવે કોઇને તેઉ ॥ ૩ ॥ ખટ ચક્રો

મધ્યે એક ચક્રે ॥ રૂંધાવી સૌ પ્રાણ ॥ શ્રવણ બહુ વિધ નાદનું ॥ કોઇને કરાવે સૂજાણ ॥ ૪ ॥ પ્રાણ રૂંધાવી એક ચક્રે ॥ બેસાડયા જન જેહ ॥ પ્રણવ એ પાસે ગણાવે ॥ એવા સમૃથ તેહ ॥ ૫ ॥ સમાધિમાંથી જૈયે ॥ એ જાગે જન શાક્ષાત ॥ મુક્તાનંદ કહે પ્રાણનની ॥ તે પાસ કરાવે વાત ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૦૯ ॥ ઈડા પિંગલા નાડી જેહજી ॥ નાડી સૂષુમણાદિક બહુ તેહજી ॥ તેને માગે કરી સૂખ કંદજી ॥ ભક્તને આપે અતિ આનંદજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ ભક્તને સૂખ આપવા ॥ રવિચંદ્રાદિક જે દેવ ॥ કોઇને તેના લોકમાં ॥ પ્રભુ પોંચાડે તતખેવ ॥ ૨ ॥ એમજ સૂરના લોક અગણિત ॥ દેખાડે ભગવંત ॥ યોગ કળાની યુક્તિઓ ॥ શીખવે આપ અનંત ॥ ૩ ॥ એવી જોગ લાગિં સર્વે ॥ સાધન બળ નહીં કોય ॥ તોપણ પ્રભુ નિજ ભક્તને ॥ સેહજે પમાડી સોય ॥ ૪ ॥ પ્રતાપ એ સ્વામિ તણો ॥ જે સિદ્ધ થયા શાક્ષાત ॥ તે પેંશી અન્યનાં તન વિષે ॥ તેની જાણે મનની વાત ॥ ૫ ॥ અંતરયામિ તુલ્ય જેહના ॥ શિષ્ય અગણિત થાય ॥ મુક્ત કહે તે સ્વામિનો ॥ મહિમા તે કેમ પ્રાણવાય ॥ **કડવાં** ॥ ૧૧૦ ॥ અન્યના દેહમાં સ્થિતિ કરે કોયજી ॥ તેના પ્રાણને રૂંધે સોયજી ॥ હરિના ધામ જે અતિ સૂખરૂપજી ॥ પ્રભુની પેંઠે દેખાડે અનૂપજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ દેખાડે હરિ ધામ સર્વે ॥ પ્રભુની પેંયે ઉદાર ॥ એવા જેહના શિષ્ય સમર્થ ॥ ગ્રહિને ત્યાગ અપાર ॥ ૨ ॥ સ્વામિની આજ્ઞા થકી ॥ કોય પુરૂષ ભક્તિમાન ॥ સમાધિ અન્યને કરાવે ॥ જેમ શ્રીભગવાન ॥ ૩ ॥ તેમ સમાધિ થકી કોયને ॥ જગાડે તતકાલ ॥ એવા અગણિત શિષ્ય સોતા ॥ શોભે જન પ્રતિપાલ ॥ ૪ ॥ એમ અતિ કરૂણા કરી ॥ દેખાડયો પ્રબળ પ્રતાપ ॥ કાળે નષ્ટ તે જોગ કળાનો ॥ કીધો ભૂપર આપ ॥ ૫ ॥ નગર ગ્રામ ને ઘેરે ઘરમાં ॥ જોગ કળાની વાત ॥ મુક્તા-

નંદ કહે સ્વામિએ ॥ કીધી તે જગ વિખ્યાત ॥ ૬ ॥ **કડવા ॥ ૧૧૧ ॥**
અન્ય પણ હરિનો પ્રતાપ છે જેહજી ॥ સર્વે ભૂમિમાં પ્રગટ્યો તેહજી ॥
દેખે સાંભળે સૌ શાક્ષાતજી ॥ કહુ સંક્ષેપથી તેહની વાતજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ ॥**
સંક્ષેપે કરી વર્ણવું ॥ શ્રી હરિનો પ્રબલ પ્રતાપ ॥ સાંભળતાં શ્રદ્ધા થકી ॥ સૌ
થાય જન નિષ્પાપ ॥ ૨ ॥ કંઇક તેહના ભક્તભૂપ ॥ આત્માનિષ્ટ ઉદાર ॥
કૈંક તન અભિમાન સોતા ॥ રાખે પ્રભુ સંગ પ્યાર ॥ ૩ ॥ બાળ તરૂણ ને
વૃદ્ધ જે ॥ નર ત્રિયા સૌ હરિ દાસ ॥ તેમજ વૃદ્ધ મનુષ્યને ॥ સતસંગમાં
વિશ્વાસ ॥ તેમાં કૈંક પ્રગટ પ્રભુને ॥ નિરખિયા બહુ વાર ॥ કૈંકને નહીં મુદલ
દર્શન ॥ હરિ ભજે એક તાર ॥ ૫ ॥ કૈંક તેહના ભક્તને ॥ વચને કરી
ને હરિજંન ॥ મુક્ત કહે વિશ્વાસ રાખી ॥ કરે તે પ્રગટ ભજંન ॥
૬ ॥ **કડવાં ॥ ૧૧૨ ॥ રાગ મેવાડો ॥** અંત સમયમારે એ સૌ ભક્તને-
રે ॥ સંકટ તે કોય પ્રકારે ન થાય ॥ શ્રી હરિ આવીરે ઉભા રહેરે ॥
એમ પ્રભુ કરે છે જનની સહાય ॥ અં ॥ ૧ ॥ પાર્ષદ સોતારે
બેઠા છે વિમાનમાં રે ॥ એવા જૂએ પ્રગટ પ્રભુ હરિદાસ ॥ દિવ્ય સ્વ-
રૂપે રે તેજ વિમાનમાં રે ॥ ભક્તને તેડી બેસાડે છે પાસ ॥ અં ॥ ૨ ॥
તે હરિજનને રે પ્રભુ નિજ ધામમાં રે ॥ પ્રેમે કરી પોંચાડે તતકાળ ॥
મહા મુનિવરને રે વાંચ્છિત જે ગતિ રે ॥ ભક્તને આપે જન પ્રતિપા-
ળ ॥ અં ॥ ૩ ॥ મરણ સમયમાં રે સૌ હરિભક્તને રે ॥ એમ પ્રભુ આપે
દરશન દાન ॥ કોય કોય વેળા રે ભક્ત અભક્તને રે ॥ અંતકાળે
ભાષે શ્રીભગવાન ॥ અં ॥ ૪ ॥ આશ્ચર્ય દેખી રે દૈવિ જીવને રે ॥ ઇશ્વર
માં સંશયનો થયો નાશ ॥ મુક્ત કહે છે રે ॥ કૃષ્ણ દિનેશને રે ॥ શરણે
તે આવ્યા કરી વિશ્વાસ ॥ અં ॥ ૫ ॥ **પદ** ॥ ૨૮ ॥ એમ ઐશ્વર્ય
જુક્ત બહુ નામિજી ॥ એવા તે શ્રી સહજાનંદ સ્વામિજી ॥ તેનો
। પ્રતાપ શાક્ષાતજી ॥ ભૂમિ વિષે થયો અતિ વિખ્યાતજી ॥ ૧ ॥

ઢાળ ॥ વિખ્યાત ભૂતળમાં થયો ॥ શ્રીહરિનો પ્રૌઢ પ્રતાપ ॥ તેને જે ચિત્ત દઈ સાંભળે ॥ તે થાય અતિ નિષ્પાપ ॥ ૨ ॥ દુર્વાશાના શ્રાપથી ॥ પ્રગટયા તે ભૂતળ જેહ ॥ તે રૂષિએ શ્રીકૃષ્ણનો ॥ સાંભળ્યો મહિમાં એહ ॥ ૩ ॥ સુણતા અતિ રાજી થયા ॥ મરિચ્યાદિ મુનિના વૃંદ ॥ તે સર્વે સ્વામિ સમીપે ॥ આવ્યા અધિક સ્વછંદ ॥ ૪ ॥ દેખી પ્રગટ પ્રતાપને ॥ ઉપનો જે દૃઢ વિશ્વાસ ॥ અતિ અચલ આશ્રય કરીને ॥ રહ્યા શ્રીહરિ પાસ ॥ ૫ ॥ પ્રગટ કૃષ્ણ દિનેશને ॥ ભજતા હવા મુનિ સોય ॥ મુક્ત કહે હરિ ભક્તમાં ॥ એ તુલ્ય અવર ન કોય ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૧૩ ॥ મરિચ્યાદિક મુનિ તજી અન્ય આશાજી ॥ રહ્યા નિરંતર શ્રીહરિ પાસજી ॥ તે સૌને શ્રીહરિનો સંગજી ॥ મિત્રભાવ થયો સૂખદ અભંગજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ મિત્રભાવ શ્રીકૃષ્ણમાં ॥ છલ રહિત સૌને જેહ ॥ બ્રમાદિક સૂર વૃંદને પણ ॥ અતિક દુર્લભ એહ ॥ ૨ ॥ એક સમે શ્રી સ્વામિએ ॥ નિજ આશ્રિત નર ત્રિય વંદ ॥ તે સૌને તેડાવિયાં ॥ કરૂણાનિધિ સખકંદ ॥ ૩ ॥ તેમજ મહા મુનિ સર્વને ॥ તેડાવિયા તતકાળ ॥ તે પ્રત્યે કેહતા હવા ॥ આ વચન પરમ કૃપાળ ॥ ૪ ॥ હે મુનિઓ હે ગ્રહિ હરિજન ॥ સૂણો હમારી વાત ॥ જે શાસ્ત્ર હમને ઇષ્ટ છે ॥ હવે તેજ કહુ શાક્ષાત ॥ ૫ ॥ સર્વ ઉપનીસદ સોતા ॥ વેદ સૂખપ્રદ ચાર ॥ મુક્તાનંદનો પ્રભુ કહે ॥ એ સંગ હમને પ્યાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૧૪ ॥ તેમ દ્વૈપાયન મુનિ કૃત જેહજી ॥ સૂત્ર સારિરક સૂખપ્રદ તેહજી ॥ શ્રી મદ્ ભાગવત્ નામે પુરાણજી ॥ દશ લક્ષણ કરી અધિક પ્રમાણજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ પ્રમાણ મહાભારત વિષે ॥ શ્રીભગવદ્ ગીતા જેહ ॥ ભિસ્મ પર્વમાં શ્રી મૂખે કરી ॥ પારથને કહી તેહ ॥ ૨ ॥ તેમજ ભારથને વિષે ॥ ભિસ્મે કહ્યાં સૂખધામ ॥ પાઠ કરતાં ભવ તરે ॥ એવાં

વિશ્નું શસ્ત્ર નામ ॥ ૩ ॥ પ્રેમ સહિત નિજ ભ્રાત આગળ ॥ વાર્ણવી કરી પ્યાર ॥ મહાભારતમાં વિદૂરનીતિ ॥ કીધો પરમ ઉપગાર ॥ ૪ ॥ સ્કંદ પુરાણે વિશ્નું ખંડમાં ॥ સર્વ ગ્રંથનું સાર ॥ વાસુદેવ મહાત્મ વાર્ણવું ॥ તારવા જીવ અપાર ॥ ૫ ॥ એ સત શાસ્ત્રને અમે માન્યાં ॥ ટાળવા ભવફંદ ॥ મુક્તાનંદનો પ્રભુ કહે ॥ એથી ઉધરે જન વૃંદ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૧૫ ॥ સત્ર શારિરક શ્રુતિના સારજી ॥ વેદ વ્યાસ વાર્ણવ્યા કરી પ્યારજી ॥ ભગવદગીતા મહાસુખકારીજી॥ અર્જુને કહી કૃષ્ણ મુરારિજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ કૃષ્ણ મુરારી ગોપ થૈ ॥ કર્યું ઉપનિશદ દોહન ॥ પારથને કરી વચ્છગીતા ॥ પય ગ્રહ્યું મોહન ॥ ૨ ॥ એ બે ગ્રંથનો જેમ ઘટે તેમ ॥ અર્થ ભર્યાં અભિરામ ॥ રામાનુંજ આચાર્યે જે ॥ કર્યાં ભાષ્ય મહા સુખધામ ॥ ૩ ॥ શ્રી ભાષ્ય ગીતા ભાષ્ય જે ॥ સદગ્રંથ સાર છે તેઉ ॥ અધ્યાત્મ સૌ શાસ્ત્રમાં ॥ અમે ઉત્તમ માન્યા બેઉ ॥ ૪ ॥ શ્રીમદ ભાગવતને વિષે ॥ બે સ્કંધ અતિ સુખરૂપ ॥ દશમ પંચ કૃષ્ણ મહાત્મ ॥ બોધક પરમ અનૂપ ॥ ૫ ॥ શ્રી કૃષ્ણ મહાત્મ જાણવા ॥ બેઉ સ્કંધ અધિક પ્રમાણ ॥ મુક્તાનંદનો પ્રભુ કહે ॥ એમ જાણો પરમ સૂજાણ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૧૬ ॥ **રાગ ગરબી** ॥ મારા આશ્રિત સૌ હરિજન સૂણજો પ્રીતે રે ॥ મુને અતિ વલ્લભ જે ગ્રંથ કહ્યા શુભ રીતરે ॥ ૧ ॥ તેમ યાજ્ઞવલ્કાની સ્મૃતિ તે પણ જાણોરે ॥ તે તો ટીકા મિતાક્ષરા જુક્ત પ્રબલ પ્રમાણેરે ॥ ૨ ॥ એમાં વર્ણાશ્રમ આચારની શુભ રીતિરે ॥ તેમ સર્વેના વ્યહવાર કહ્યા કરી પ્રીતિરે ॥ ૩ ॥ એમાં અઘ ટાળ્યાની રીત કહી સૂખકારીરે ॥ તેમ કરતાં પાતક સિંધૂ તરે નર નારિરે ॥ ૪ ॥ એ જે શાસ્ત્ર કહ્યાં છે પ્રમાણ અંતર ધરજોરે ॥ મુક્તાનંદનો વાલો કહે તેમ સૌ અનુસરજોરે ॥ ૫ ॥ **પદ** ॥ ૨૯ ॥ શ્રી મૂખ વચન સૂણી તત

કાળજી ॥ સમજ્યા મર્મ વૃદ્ધ તરૂણ બાળજી ॥ ગ્રહિ ત્યાગિ હરિજન
ના વૃંદજી ॥ સર્વને થયો અતિ આનંદજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ અતિ
આનંદે સ્વામિને ॥ પૂજ્યા તે પ્રેમ સમેત ॥ ઇષ્ટ ગ્રંથ જે હરિ કહ્યા ॥
તેમાં થયું સૌને હેત ॥ ૨ ॥ પછે તે સ્વામિ સૂખનિધિ ॥ મુનિ વૃંદ સ
હિત ઉદાર ॥ દેશ દેશમાં વીચર્યા ॥ તારવા જીવ અપાર ॥ ૩ ॥ તે
સૌ દેશના મનુષ્યને ॥ આશ્ચર્યકારી એહ ॥ પ્રૌઢ પ્રતાપ જે આપનો ॥
વિસ્તાર્યો અતિશે તેહ ॥ ૪ ॥ અનન્ય આશ્રય સ્વામિનો ॥ કરતા હ
તા બહુ જન ॥ દેશ દેશમાં પ્રગટ પ્રભુનું ॥ કરે તે સર્વ ભજન ॥ ૫ ॥
બહુ પુન્ય ક્ષેત્રને વિષે ॥ કર્યા વિશ્નુ જાગ અપાર ॥ મુક્ત કહે હરિ કૃ
ષ્ણનો જશ ॥ પામ્યો અતિ વિસ્તાર ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૧૭ ॥
જન્માષ્ટમિ પરમ અનૂપજી ॥ રામનવમી આદિક સૂખરૂપજી ॥
હરિના જન્મ દિવસ શુભ જેહજી ॥ સર્વ એકાદશીનાં વ્રત્ત તેહજી
॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ એ સૌ વૃત્તમાં સ્વામિએ ॥ સામગ્રિયું કરી સાર ॥ અ
તિ બાડા ઉચ્છ્વ કરાવ્યા ॥ દીધાં દાન અપાર ॥ ૨ ॥ વેદ બ્રાહ્મણ
તીર્થ સાધૂ ॥ દેવતાનાં સ્થાન ॥ અહિંસામય યજ્ઞનું ॥ સ્થાપન કર્યું
ભગવાન ॥ ૩ ॥ ધર્મ જ્ઞાન વૈરાગ્ય સોતી ॥ કૃષ્ણ ભક્તિ ઉદાર ॥ તે
વિસ્તારી સૌ દેશમાં ॥ એમ તાર્યા જીવ અપાર ॥ ૪ ॥ એવી રીતે બહુ
દેશમાં ॥ વીચર્યા તે શ્રી ઘનશ્યામ ॥ ત્યાં નિજ પ્રતાપ જણાવિયો ॥ શો
ભાનાંિ સખધામ ॥ ૫ ॥ અનંત નર ત્રિય વૃંદને ॥ કીધાં તે દ્રઢ
નિજ દાસ ॥ મુક્ત કહે શ્રી સ્વામિએ ॥ તેના હાર્યા ભવત્રાસ ॥ ૬ ॥ ક
ડવાં ॥ ૧૧૮ ॥ એમ ભૂપર ફરતા ઘનશ્યામજી ॥ દુર્ગ નગ્ર આવ્યા
સુખધામજી ॥ તે પૂરનો રાજા નિજ ભક્તજી ॥ અભય નામ જગથી
તે વિરક્તજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ જગથી તે વિરક્ત રહીને ॥ કરે તે જ
ગ વ્યહવાર ॥ નિજ કુટુંબ સોતા હરિ ભજે ॥ પ્રભુ સંગ પ્રેમ અપા
ર ॥ ૨ ॥ તે નૃપતિ ભક્તિ વડે ॥ રહ્યા સ્વામિ તેને ઘેર ॥ બહુ આ

વે હરિજન દર્શને ॥ નિત થાય લિલાલેહેર ॥ ૩ ॥ તિર્થ વિષે બહુ દે શમાં ॥ કર્યાં મંદિર પરમ વિશાળ ॥ ત્યાં મૂર્તિયું નિજ ઇષ્ટની ॥ પધરાવિયું તતકાળ ॥ ૪ ॥ તે સર્વે વિદિત કહું ॥ શ્રી નરનારાયણ દેવ ॥ તેમ લક્ષ્મિનારાયણને ॥ પધરાવિયા તતખેવ ॥ ૫ ॥ રાધા કૃષ્ણ ને ધર્મ ભક્તિ ॥ પધરાવ્યા કરી પ્રીત ॥ મુક્તાનંદના નાથની ॥ સર્વે અલૌકિક રીત ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૧૯ ॥ કરી તે પ્રતિષ્ઠા શ્રુતિ અનુસારજી ॥ તે દિન ઉત્સવ કીધા ઉદારજી ॥ વિપ્ર જમાડયા કરી સનમાનજી ॥ બહુ વિધી તેને દીધાં દાનજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ દાન અગણિત વિપ્રને ॥ આપિયાં વિવિધ પ્રકાર ॥ અનંત સંત જમાડિ યા ॥ વર્ત્યો તે જયજયકાર ॥ ૨ ॥ તે ઉત્સવમાં આવિયા ॥ નિજ ભ ક્ત જનના વૃંદ ॥ નિર્ખિ શ્રી કૃષ્ણ દિનેશને ॥ પામિયા અતિ આ- નંદ ॥ ૩ ॥ જે જે કૃષ્ણ સ્વરૂપનુ ॥ સ્થાપન કર્યું હરિ આપ ॥ તે મૂર્ત્તિમાં ભક્ત જનને ॥ ભાષે પ્રબલ પ્રતાપ ॥ ૪ ॥ પ્રગટ શ્રી ઘનશ્યામ નું ॥ મૂર્તિમાં દર્શન થાય ॥ હશી બોલાવે ભક્તને ॥ મહિમા કહ્યો ન વ જાય ॥ ૫ ॥ એમ એ શ્રી હરિ મૂર્ત્તિ દ્વારે ॥ આપે સૂખ શાક્ષા ત ॥ મુક્ત કહે સંક્ષેપથી ॥ વર્ણવું તેની વાત ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૨૦ ॥ **પદ રાગ ગરબો** ॥ એવી રીતે શ્રી ઘનશ્યામ મૂર્તિ દ્વારેરે ॥ પ્રભુ નીજ જન કેરાં કાજ સર્વ સુધારેરે ॥ ૧ ॥ કોઇને મૂર્ત્તિમાં પ્રગટ પ્રમાણ દર્શન આપેરે ॥ તેનું મન ખેંચી નીજ રૂપમાં દ્રઢ સ્થાપે રે ॥ ૨ ॥ કોઈ તો બહુ વિધનાં નૈવેદ્ય અર્પે છે આણીરે ॥ તેને ગ્રહણ કરે તતકાળ ભાવ જાણીરે ॥ ૩ ॥ કોઇનું દૂધ પીએ હરિ આપ મૂર્ત્તિ રૂપેરે ॥ કોઇનો ગ્રહણ કરે છે હાર ભાવ અનૂપેરે ॥ ૪ ॥ આવા મૂર્ત્તિને દ્વારે દેવભાવ જણાવે રે ॥ નીજ ભક્તને શ્રી ઘનશ્યામ લાડ લડાવે રે ॥ ૫ ॥ એમ મૂર્ત્તિમાં કીધો નિવાસ નીજ જન કાજે રે ॥ કહે મુ

ક્તાનંદ શ્રી કૃષ્ણ પ્રગટ બિરાજે રે ॥ ૬ ॥ **પદ** ॥ ૩૦ ॥ **એક સમે**
નીજ બંધૂ જેહજી ॥ અવધપૂરિથી આવ્યા તેહજી ॥ મોટા બંધવ
રામ પ્રતાપજી ॥ કૃષ્ણ ભક્તિ રત અતિ નિષ્પાપજી ॥ ૧ ॥ **ઢા**
ળ ॥ કૃષ્ણ ભક્તિ રત સદા ॥ નીજ અનૂજ ઇચ્છારામ ॥ વિદ્યા વિ
નય વિવેક સોતા ॥ સર્વ શુભગુણ ધામ ॥ ૨ ॥ એ બેઊ બંધૂ પત્નિ
સોતા ॥ સંગ લઇ પરિવાર ॥ શ્રી કૃષ્ણ પ્રભુને દર્શને ॥ આવિયા પર
મ ઉદાર ॥ ૩ ॥ પત્નિ રામપ્રતાપની ॥ તેનું સૂવાસનીબાઇ ના
મ ॥ પુત્ર તેના ત્રણ છે ॥ ધર્મિષ્ટ શોભા ધામ ॥ ૪ ॥ નંદરામ ઠાકોર
રામજી ॥ એથી નાના અવધ્યપ્રસાદ ॥ શ્રી કૃષ્ણ ભક્તિ રત સદા ॥
ઊરમાં ન લેશ પ્રમાદ ॥ ૫ ॥ એ ત્રણેની પત્નિયુંનાં ॥ નામ પુત્ર
સમેત ॥ મુક્તાનંદ કહે વર્ણવું ॥ જેને કૃષ્ણ પ્રભુ સંગ હેત ॥ ૬ ॥ **ક**
ડવાં ॥ ૧૨૧ ॥ નંદરામની પત્નિ જેહજી ॥ લક્ષ્મિ નામ સાધ્વી
દઢ તેહજી ॥ તેના પુત્ર ઉભય બુદ્ધિવાનજી ॥ શ્રી હરિ સંગ સદા
એક તાનજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ સદા પ્રેમ શ્રી હરિ વિષે ॥ એવા રામ
સરણ અભિરામ ॥ તેમ નારાયણપ્રસાદ નામે ॥ લાલ શોભા ધા
મ ॥ ૨ ॥ તેમજ ઠાકોરરામજીની ॥ પત્નિ પરમ ઉદાર ॥ કાંતિ
મતિ છે નામ તેનું ॥ પ્રગટ પ્રભુ સંગ પ્યાર ॥ ૩ ॥ પુત્ર તેના એક
છે ॥ હરિશ્ચંદ્ર નામ અનૂપ ॥ બાલપણાથી હરિ ભજે ॥ અતિશે
મનોહરરૂપ ॥ ૪ ॥ તેમજ અવધ્યપ્રસાદજીના ॥ પત્નિ અતિ બુદ્ધિમાન ॥
સૂનંદા છે નામ તેહનું ॥ ભજે શ્રી ભગવાન ॥ ૫ ॥ જેષ્ટ બંધૂ કૃષ્ણ
ના ॥ તેનો એ સૌ પરિવાર ॥ મુક્ત કહે શુભ નામ તેનાં ॥ કહ્યા ગુ
ણ અનુસાર ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૨૨ ॥ તેમ શ્રી હરિના અનૂજ
અનૂપજી ॥ ઇચ્છારામજી શાંત સ્વરૂપજી ॥ તેના પત્નિ વસૂમતિ ના
મજી ॥ તેના પંચ પુત્ર છબિ ધામજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ સુંદર પાંચે
પુત્ર કેરાં ॥ નામ ગુણ અનુંસાર ॥ અનુંક્રમે વર્ણવું ॥ મહા સૂખત

વૃષ પરિવાર ॥ ૨ ॥ જેષ્ટ સૂત ગોપાળજી ॥ રઘુવીર ગુણ ભંડાર ॥
વૃંદાવન સીતારામજી ॥ તેમ બદ્રિનાથ ઉદાર ॥ ૩ ॥ તે મધ્યે પત્નિ
ગોપાળની ॥ મેના છે તેનું નામ ॥ તેમ પત્નિ રઘુવીરજી ॥ વિરજા
શુભ ગુણ ધામ ॥ ૪ ॥ એ બેઉ બંધુ કૃષ્ણના ॥ પરિવાર સોતા જે
હ ॥ અતિ હેતે કરી સ્વામિ પાસે ॥ આવ્યા ગુણનિધિ તેહ ॥ ૫ ॥
બેઉને આવ્યા સાંભળીને ॥ શ્રી હરિ પરમ કૃપાળ ॥ મુક્તાનંદનો
નાથ અતિશે ॥ રીઝિયા તતકાળ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૨૩ ॥ નીજ
આશ્રિત નર ત્રિય વંદજી ॥ તે સોતા સ્વામિ સૂખકંદજી ॥ સનમૂખ
ઉઠયા પરમ ઉદારજી ॥ સૌને આનંદ વાધ્યો અપારજી ॥ ૧ ॥ **ઢા
ળ** ॥ તે દિન સૌને અતિ બડો ॥ થયો આનંદ ઉત્સવ સાર ॥ હરિ
જન સૌ પ્રફુલિત થયાં ॥ વર્ત્યો તે જયજયકાર ॥ ૨ ॥ પછે તે સ્વામિ
બંધૂને ॥ ભેટિયા કરી બહુ પ્રીત ॥ તેમજ સૌ પરિવારને ॥ મળ્યા
યથાયોગ્ય સૂરીત ॥ ૩ ॥ સૌને અતિ આદર કરી ॥ કૂશળતા પૂછી
આપ ॥ શ્રી હરિને મળી કુટુંબિના ॥ ટળી ગયા સર્વે તાપ ॥ ૪ ॥
દુઃખ બહુ કાળ વિયોગનું ॥ તે નાશ થયું તતકાળ ॥ શ્રી કૃષ્ણ પ્રભુ
ને દર્શને ॥ આનંદ વાધ્યો વિશાળ ॥ ૫ ॥ શ્રી હરિ પાસ કુટુંબિ સ
ર્વે ॥ રહ્યાં કરી સ્થિર વાસ ॥ મુક્ત કહે શ્રી કૃષ્ણને ॥ ભજતા હવા
થઇ દાસ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૨૪ ॥ **રાગ ધોળ** ॥ એક સમય
થઈ સભા અલૌકિક ॥ સૌ હરિ જન ત્યાં આવ્યાજી ॥ સતસંગની
રીતે સૌ બેઠા ॥ મોહનને મન ભાવ્યાજી ॥ ૧ ॥ તેમ સધવા વિધવા
સૌ વિનતા ॥ પ્રેમ ભરી ત્યાં આવીજી ॥ નરથી પ્રથક સભા કરી બે
ઠાં ॥ ભક્તિ ભાવ જણાવાજી ॥ ૨ ॥ સભા મધ્ય સિંહાસન ઉપર ॥
સ્વામિ અધિક બિરાજેજી ॥ ઉડગણ મધ્યે પૂરણ શશિ જેવી ॥ શ્રી
હરિની છબિ છાજેજી ॥ ૩ ॥ ઊરપર હાર કુસુમના શોભે ॥ શ્વેત વ
સ્ત્ર તન ધરિયાંજી ॥ શ્રી ઘનશ્યામ અનૂપમ મૂર્ત્તિ ॥ નિર્ખિ નયણાં

ઠરિયાંજી ॥ ૪ ॥ સૌ હરિ જનનેદર્શન આપી ॥ કીધાં અતિ ગુલતાન જી ॥ મુક્તાનંદ કહે તે પ્રત્યે ॥ બોલ્યા શ્રી ભગવાનજી ॥ ૫ ॥ ૫ ૬ ॥ ૩૧ ॥ બન્ધૂ અમારા પ્રેમી અપારજી ॥ સંગ લઈ બેઉ નીજ પરિવારજી ॥ દેશ તજી આવ્યા અમ પાસજી ॥ મુજ પાસે કીધો અચલ નિવાસજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ કર્યો નિવાસ જે મુજ કને ॥ તે મારાં દર્શન કાજ ॥ છેટે ન મુજથી રહી શકે ॥ એ ધર્મ વંશ સમાજ ॥ ૨ ॥ હું પણ વૃષ પરિવારથી ॥ ન્યારો ન રહું પળ એક ॥ ધર્મ કૂળ સંગ રહુ સદા ॥ એવી અચલ મારે ટેક ॥ ૩ ॥ ધર્મ સત પરિવાર સૌના ॥ વિશ્નુ ભ્રાણ એહ ॥ મારા આશ્રિત ત્યાગિ ગ્રહિને ॥ પૂજ્ય અતિશે તેહ ॥ ૪ ॥ તેમજ માન્યા યોગ્ય સૌને ॥ ધર્મવંશ ઉદાર ॥ જેને સેવે મનુષ્ય સર્વે ॥ પામે ભવજલ પાર ॥ ૫ ॥ અનંત પતિત ઓધારવા ॥ આ ધર્મવંશ અનૂપ ॥ મુક્તાનંદનો પ્રભુ કહે ॥ થયા ભપર વિપ્ર સ્વરૂપ ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૨૫ ॥ ધર્મવંશિમાં ભક્તિ ધર્મજી ॥ નીજ પરિવાર સહિત લખી મર્મજી ॥ રહ્યા સાક્ષાત કરી નિત વાસજી ॥ પલક ન ત્યાંથી થાય ઉદાશજી ॥ ૧ ॥ ઢાળ ॥ પલક ન્યારા નવ રહે ॥ ભક્તિ ને ધર્મ ઉદાર ॥ અતિ અલૌકિક નીજ કૂળ વિષે ॥ બેઉ રહ્યા કરી દૃઢ પ્યાર ॥ ૨ ॥ ધર્મકૂળમાં ગુણ નિધિ ॥ હવે થાશે દ્વિજ નર જેહ ॥ રેહેશે તેમાં ધર્મ ભક્તિ ॥ એમાં નહીં સંદેહ ॥ ૩ ॥ જ્યાં રહ્યા હોય ધર્મ ભક્તિ ॥ સંગ લઈ પરિવાર ॥ ત્યાંજ રહે શ્રી કૃષ્ણ પોતે ॥ અખિલ જગ આધાર ॥ ૪ ॥ એમ તમારે સર્વને ॥ સમજવો મમ અનપ ॥ ધર્મનો પરિવાર સર્વે ॥ જાણો ધર્મ સ્વરૂપ ॥ ૫ ॥ પતિવૃત્તાની પેર્યે એને ॥ સેવવા કરી પ્રીત ॥ મુક્તાનંદનો પ્રભુ કહે ॥ એમ સેવક જનની રીત ॥ ૬ ॥ કડવાં ॥ ૧૨૬ ॥ અતિ પૂન્યવંત ધર્મકુળ જેહજી ॥ સાના ગુરૂ અમે કીધા તેહજી ॥ માટે અમારા સેવક સર્વજી ॥ ધર્મવંશ સેવો તજી ગર્વજી ॥ ૧ ॥

ઢાળ ॥ ધર્મકૂળને સેવવું ॥ રાખી અચલ ઊર ટેક ॥ ધર્મ અધર્મ વંશનો ॥ જાણવો સર્વ વિવેક ॥૨॥ ધર્મ અધર્મ સ્વર્ગમાં ॥ છે પ્રગટ ભેદ અનંત ॥ તેને જે એક કરી જાણશે ॥ તે વિમૂખ કૂમતિ જંત ॥ ૩॥ પતિવૃત્તાને ભકત જનની ॥ જો એ ટેક સમાન ॥ એમ ગુરૂ કૂળ સેવતા ॥ અતિ રીઝસે ભગવાન ॥ ૪ ॥ ધન્યધન્ય પશુ વસ્ત્ર ભૂષણ ॥ વાહનાદિક સાર ॥ તેણે ગુરૂ કૂળ પૂજશે ॥ તે પામશે ભવપાર ॥ ૫ ॥ ધર્મ ભક્તિ શ્રી કૃષ્ણને ॥ પૂજ્યા તણું ફળ જેહ ॥ મુકતાનંદનો પ્રભુ કહે ॥ પામશે હરિ જન એહ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૨૭ ॥ એમ ગુરૂ કૂળ સેવે કરી પ્રીતજી ॥ કુટુંબ સહિત તે થાય પુનીતજી ॥ ધર્મ ભક્તિ શ્રી કૃષ્ણ ઉદારજી ॥ તેને તે રીઝે જગ આધારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ રીઝે તેને શ્રી હરિ ॥ જેને ધર્મકૂળમાં હેત ॥ તે ધર્મમાં રહી ભજે ॥ ભવ તરે કુટુંબ સમેત ॥ ૨ ॥ તે માટે એ ધર્મકૂળના ॥ આશ્રિત જે કોઇ થાય ॥ અંત સમે શ્રી કૃષ્ણ તેની ॥ કરશે આપ સાહ્ય ॥ ૩ ॥ અતિ વિકટ જમ ત્રાસથી ॥ મૂકાવશે ભગવાન ॥ અંત સમે શ્રી કૃષ્ણ પોતે ॥ દેશે દર્શન દાન ॥ ૪ ॥ તેમજ સંસ્રતિ ચક્ર થી ॥ મૂકાવશે વૃજચંદ ॥ એ ભકતને નીજ ધામમાં ॥ પોંચાડશે સૂખકંદ ॥ ૫ ॥ એજ મારાં વચનનો॥ દૃઢ રાખજો વિશ્વાસ॥ મુકતાનંદનો પ્રભુ કહે ॥ તમે અતિ અચલ હરિદાસ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૨૮॥ **રાગ મારૂં** ॥ શ્રી મૂખની વાણિ॥ સૂણી સઉ શ્રી મૂખની વાણિ॥ પરમ સિદ્ધાંત વચન ઊર ધાર્યા ॥ સૂખદાયક જાણી ॥ સૂ ॥૧॥ વારમ વાર નમ્યા શ્રી હરિને ॥ પ્રેમ અધિક જાણી ॥ સૂ ॥ ૨ ॥ ધર્મ વંશિમાં પ્રીત અચલ થઇ ॥ ગુરૂ કૂળ પરમાણી ॥ સૂ ॥ ૩ ॥ મુકતાનંદને પ્રભુ એમ સૌનાં ॥ લીધાં મન તાણી ॥ સૂ ॥ ૪ ॥ **પદ** ॥ ૩૨॥ ધર્મવંશિનું મહાત્મ અપારજી ॥ શ્રી મૂખ વર્ણવ્યું વારમવારજી ॥ માટે ધર્મકુળ સમ નહીં કોયજી ॥ અતિ બડભાગિ સેવે સોયજી

॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ બડભાગિ સૌ હરિ જનને ॥ કીધો તે દૃઢ વિશ્વાસ ॥ જેમ કહ્યું તેમ કરતા હવા ॥ અતિ રીઝિયા હરિદાસ ॥ ૨ ॥ ધર્મ કૂળના વિપ્રમાં ॥ જેને આપ્યો નીજ અધિકાર ॥ તે સંક્ષેપે કરી વર્ણવું ॥ સૂણતાં તરે સંસાર ॥ ૩ ॥ પુત્ર રામપ્રતાપના ॥ નંદરામ આદિક જેહ ॥ એ મધ્યે અવધપ્રસાદ નાહના ॥ જાણ્યા ગુણનિધિ તેહ ॥ ૪ ॥ તેમજ ઇચ્છારામના ॥ ગોપાળ આદિક બાલ ॥ તે મધ્યે ગુણનિધિ જાણિયા ॥ રઘુવીર બુદ્ધિ વિશાળ ॥ ૫ ॥ એ બેઉને નીજ ગાદિએ ॥ બેસાડીયા ઘનશ્યામ ॥ મુકત કહે એમ આચારજપદ ॥ આપિયુ સૂખધામ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૧૯ ॥ એ બેઉને મંદિર ત તકાળજી ॥ વેહેંચી આપ્યાં પરમ કૃપાળજી ॥ દેશ દેશના હરિ જન જેહજી ॥ બેઉને વેહેંચી આપ્યાં તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ વેહેચા આપ્યા બેઉને ॥ સતસંગિ કરી દઢ દાસ ॥ સૌના ગુરૂ કરી સ્થાપિયા ॥ ટાળવા ભવના ત્રાસ ॥ ૨ ॥ બાંધી દૃઢ મર્યાદા એવી ॥ શ્રીમુખે કરી આપ ॥ તેનો કોય કાળે કરી ॥ કોણે ન થાય ઉથાપ ॥ ૩ ॥ ધર્મકૂળ સૌ પૂજ્ય છે ॥ તોએ તે મધ્યે એક એક ॥ ગુ- ણવાન બેશે ગાદિએ ॥ એમ કીધો આપ વિવેક ॥ ૪ ॥ એ બેઉને શ્રીમુખે કહ્યું ॥ રેહેજો શિક્ષાપત્રિ પ્રમાણ ॥ શિષ્યને તેમ રખાવજો ॥ જેમ પામે પદ નિરવાણ ॥ ૫ ॥ જેમ શિક્ષા કહી સ્વામિએ ॥ રેહેતા હવા બેઉ એમ ॥ મુક્ત કહે નીજ શિષ્યગણને ॥ રખાવ્યા દૃઢ તેમ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૩૦ ॥ અવધપ્રસાદને શ્રી રઘુવીરજી ॥ એ બેઉ બંધૂ ગુણ ગંભીરજી ॥ સ્વામિની અનુંવૃત્તિમાં ઉદારજી ॥ રહ્યા નિરંતર કરી બહુ પ્યારજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ પ્રેમ કરી શ્રી સ્વા- મિને ॥ સેવે નિરંતર સોય ॥ એ સમ કૃષ્ણ દિનેશના ॥ દૃઢ ભક્ત અ- વર ન કોય ॥ ૨ ॥ એવી રીતે કરી વર્ણવ્યો ॥ આ ગ્રંથ ધર્માખ્યા ન ॥ એને જે કોઇ શીખે સાંભળે ॥ તેને રીઝે શ્રી ભગવાન ॥ ૩ ॥ કળી મધ્યે શ્રીકૃષ્ણનો ॥ જે પ્રગટ હરિ અવતાર ॥ તેહજ ધર્મકુમારમાં ॥ થાય ગ્રંથ સૂણતાં પ્યાર ॥૪॥ આ ગ્રંથે કરી કૃષ્ણ પ્રભુનું ॥ થાયે યથા

રથ જ્ઞાન ॥ પ્રગટ પ્રભુની ભક્તિ પામે ॥ ત્યાગે તન અભિમાન ॥ ૫ ॥ ગ્રંથ સૂણતા ધર્મમાં ॥ અતિશેજ દૃઢ મતિ થાય ॥ મુક્ત કહે સૌ વિષય ત્યાગિ ॥ શ્રીહરિના ગુણ ગાય ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૩૧ ॥ ધર્માખ્યાન સૂણે અઘ જાયજી ॥ બ્રહ્મ રૂપ થઇ હરિ ગુણ ગાયજી ॥ દેહાદિકમાં અહંમમ જેહજી ॥ સૂણતા વેત ટળે સઘ તેહજી ॥ ૧ ॥ **ઢાળ** ॥ ટળે કામને ક્રોધ મચ્છર ॥ લોભાદિક બળી જાય ॥ એ સર્ગ અધર્મ દુષ્ટનો ॥ તે નાશ સર્વે થાય ॥ ૨ ॥ ભૂત પ્રેત ને ગ્રહાદિક જે ॥ પીડી શકે નહીં કોય ॥ યંત્ર મંત્રે શ્રોતાજનને ॥ પરાભવ ન હોય ॥ ૩ ॥ તન તજી શ્રી કૃષ્ણ પ્રભુનું ॥ પામે તે અક્ષરધામ ॥ શ્રોતા વક્તા સર્વનાં મન ॥ થાય અતિ નિષ્કામ ॥ ૪ ॥ ધર્મકૂળનો જેહને ॥ આશરો અતિ દૃઢ નોય ॥ ગ્રંથ ધર્માખ્યાન જે ॥ આપવા યોગ્ય ન સોય ॥ ૫ ॥ તેમજ એવા મનુષ્યને ॥ સંભળાવવો નહીં લેશ ॥ મુક્ત કહે ખળ માત્રને ॥ આ ન કરવો ઉપદેશ ॥ ૬ ॥ **કડવાં** ॥ ૧૩૨ ॥ **રાગ રામગ્રી** ॥ ધર્માખ્યાન એ ગ્રંથનો ॥ મહિમા અતિ ભારી ॥ સાંભળતાં સંશય ટળે ॥ મળે પ્રગટ મુરારી ॥ ધ ॥ ૧ ॥ ધર્મવંશિને આશરે ॥ અતિશે દૃઢ જાણી ॥ તેહને આ ગ્રંથ આપવો ॥ અતિ પાત્ર પ્રમાણી ॥ ધ ॥ ૨ ॥ તેમ હરિભક્ત સુપાત્રને ॥ સંભળાવવો પ્રીતે ॥ જે સૂણતાં સંશય તજી ॥ રહે ઉત્તમ રીતે ॥ ધ ॥ ૩ ॥ એકસો ને બત્રિશ છે ॥ કડવાં સુખકારી ॥ પદ તેત્રિશ આ ગ્રંથમાં ॥ મહાભવ ભય હારી ॥ ધ ॥ ૪ ॥ ચરણ છે નવસેં ઉપરે ॥ સિત્તેર તે એનાં ॥ પ્રેમ સહિત જે ચિત્ત ધરે ॥ સરે કારજ તેનાં ॥ ધ ॥ ૫ ॥ સંવત અઢાર પંચાશીએ ॥ શ્રાવણ શુદ તીજે ॥ ગ્રંથ સંપૂર્ણ થઇ રહ્યો ॥ સૂણી મહા સૂખ લીજે ॥ ધ ॥ ૬ ॥ દુર્ગ નગ્રમાં પ્રેમસ ॥ રહીને સ્થિર વાસે ॥ મુક્ત કહે થયો ગ્રંથ એ ॥ પુરૂષોત્તમ પાસે ॥ ધ ॥ ૭ ॥ **પદ** ॥૩૩॥ **ઈતિ શ્રી સહજાનંદ સ્વામિ શિષ્ય મુક્તાનંદ મુનિ વિરચિતં શ્રી નારાયણ મહિમા પ્રકાશકં ધર્માઆખ્યાન સંપૂર્ણમ** ॥